

LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ

**ŞİDDET EĞİLİMİ, REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE BENLİK
SAYGISININ FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMA OLAN ETKİSİ**

Melis Sena KURUCA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İstanbul, Eylül 2024

**ŞİDDET EĞİLİMİ, REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE BENLİK
SAYGISININ FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMA OLAN ETKİSİ**

Melis Sena KURUCA

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. H. Gülsen ERDEN

YÜKSEK LİSANS TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Prof. Dr. Mansur BEYAZYÜREK

Doç. Dr. D. İlkiz ALTINOĞLU DİKMEER

ÖNSÖZ

Dünya’da sürekli olarak çoğu birey şiddetin farklı türleri ile karşılaşmakta olup ciddi fiziksel veya psikolojik zarara uğramakta, hayatını olumsuz yönde etkileyecek durumlara maruz kalmakta hatta hayatını kaybetmektedir. Bu tez çalışmasında şiddetin alt türü olan flört şiddeti, çeşitli değişkenler ile incelenmiştir. Flört şiddetine dair olumsuz tutumların yerine sağlıklı yönde geliştirilebileceği konusunda yapılacak çalışma, planlamalara ve alanyazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Tez çalışmam boyunca deneyim ve bilgilerini bana aktararak yol gösteren sayın Prof. Dr. H. Gülsen ERDEN hocama teşekkürlerimi sunarım.

Beni bugünlere getiren, bu süreçte bana sonsuz desteklerini sağlayan, benim için zoru kolay yapan ve güven veren canım annem Gülin KURUCA ve canım babam Hakan KURUCA ve sıkıştığımda yol gösteren, bu süreçte bana destek olan arkadaşlarıma teşekkürlerimi borç bilirim.

Bizim bugünlere gelmemizde en büyük payı olan cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK’e minnettarlığımı dile getirmeden geçemeyeceğim.

Son olarak çalışmama katılan tüm katılımcılara ve desteği olan herkese teşekkür ederim.

Bu tez, hayatı boyunca şiddete tanık olan ve şiddete karşı mücadele eden insanlara adanmıştır. Umuyorum ki gelecek nesil şiddet karşısında bilinçli ve güçlü bir toplum inşa eder.

Melis Sena KURUCA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
SEMBOLLER	ix
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
1 GİRİŞ	1
1.1 TANIMLAR	4
2 GENEL BİLGİLER	5
2.1. ŞİDDET KAVRAMI	5
2.1.1 Şiddet Türleri	6
2.2 ŞİDDETİN ETİYOLOJİSİ	8
2.2.1 PSİKOLOJİK KURAMLAR AÇISINDAN ŞİDDET	10
2.2.1.1 Davranışçı Kuram	10
2.2.1.2 Sosyal Öğrenme Kuramı	11
2.2.1.3 Psikanalitik Kuram	12
2.2.1.4 Bilişsel Kuram	13
2.3 ŞİDDET EĞİLİMİ	14
2.4 FLÖRT ŞİDDETİ	14
2.4.1 Flört İlişkisi	14
2.4.2 Flört Şiddeti	15
2.4.3 Flört İlişkisinde Görülen Şiddet Türleri	17
2.4.3.1 Flört Şiddeti İçinde Fiziksel Şiddet	17
2.4.3.2 Flört Şiddeti İçinde Psikolojik-Duygusal Şiddet	18
2.4.3.3 Flört Şiddeti İçinde Cinsel Şiddet	19
2.4.3.4 Flört Şiddeti İçinde Ekonomik Şiddet	20
2.4.4 Flört Şiddeti Yaygınlığı	21
2.4.5 Flört Şiddetinin Sonuçları	24
2.4.6 Flört Şiddetine Yönelik Tutum	25

2.5 REDDEDİLME DUYARLILIĞI.....	26
2.5.1 Reddetme ve Reddedilme Kavramı	27
2.5.2 Reddedilme Duyarlılığı ve Kişilerarası İlişkiler	28
2.5.3 Reddedilme Duyarlılığı ve Romantik İlişkiler.....	28
2.6 BENLİK SAYGISI	30
2.6.1 Benlik Kavramı.....	30
2.6.2. Benlik Saygısı	30
2.6.2.1 Yüksek Benlik Saygısı.....	32
2.6.2.2 Düşük Benlik Saygısı.....	32
2.6.3 Benlik Saygısı ve Flört Şiddeti	33
2.7 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	35
2.8 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	35
2.9 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ	37
3 YÖNTEM	38
3.1 ARAŞTIRMA MODELİ	38
3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM.....	38
3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	40
3.4.1 “Sosyodemografik Veri Formu” (EK-B)	40
3.4.2 “Şiddet Eğilimi Ölçeği” (ŞEÖ) (EK-C).....	40
3.4.3 “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği” (RDÖ) (EK-D)	41
3.4.4 “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” (RBSÖ) (EK-E).....	41
3.4.5 “Flört Şiddeti Tutum Ölçeği” (FŞTÖ) (EK-F).....	42
3.4 İŞLEM.....	43
3.5 UYGULAMA VE VERİ ANALİZİ	43
4 BULGULAR.....	44
4.1 PEARSON KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR	44
4.1 PEARSON KORELASYON ANALİZİ BULGULARI	44
4.2 ÇOKLU DOĞRUSAL REGRESYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR	46
4.3 ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEK PUANLARINA İLİŞKİN BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLER	47
4.4 SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN GRUP KARŞILAŞTIRMALARINA DAİR BULGULAR	48
5 TARTIŞMA	54

5.1 PEARSON KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI	54
5.2 ÇOKLU DOĞRUSAL REGRESYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI.....	59
5.3 SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN GRUP KARŞILAŞTIRMALARINA DAİR BULGULAR	64
5.3.1 Yaşa ve Mesleğe İlişkin Bulguların Tartışılması.....	64
5.3.2 Cinsiyete İlişkin Bulguların Tartışılması	66
5.3.3 Eğitim Düzeyine İlişkin Bulguların Tartışılması	67
5.3.4 Romantik İlişki Durumuna İlişkin Bulguların Tartışılması	69
6 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
6.1 SONUÇ	70
6.2 SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER.....	70
6.2.1 Sınırlılıklar	70
6.2.2 Öneriler	71
6.2.2.1 Uygulamaya Yönelik Öneriler	71
6.2.2.2 Araştırmalara Yönelik Öneriler	71
7. KAYNAKÇA.....	73
8. EKLER.....	106
EK-A. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU	106
EK-B. SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU	108
EK-C. ŞİDDET EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ	110
EK-D. REDDEDİLME DUYARLILIĞI ÖLÇEĞİ	111
EK-E. ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ	125
EK-F. FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM ÖLÇEĞİ.....	126
ÖZGEÇMİŞ.....	129

ÖZET

ŞİDDET EĞİLİMİ, REDDEDİLME DUYARLILIĞI VE BENLİK SAYGISININ FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUMA OLAN ETKİSİ

Bu araştırmanın amacı, genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumlarının şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırma grubunu, 18-35 yaş aralığındaki 135 (%67,5) kadın ve 65 (%32,5) erkek ile toplamda 200 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada, genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumlarının yordayıcılarını belirlemek için; “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutum Ölçeği” ve “Sosyodemografik Veri Formu” kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi için ‘Pearson Korelasyon Analizi’; değişkenlerin demografik faktörlerden bağımsız olarak incelenmesi için “Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi” yapılmıştır. Sosyodemografik analizler sonucunda, 18-24 yaş ve eğitim düzeyinin lisans ve altı olan katılımcıların Şiddete Eğilim puanlarının daha yüksek olduğu, erkek katılımcıların flört şiddetine daha olumlu baktığı sonucuna ulaşılmıştır. Değişkenler arası ilişkilere bakıldığında benlik saygısı düşük olan katılımcıların şiddete eğilimli oldukları, benlik saygısı düşük kişilerin reddedilme duyarlılıklarının da yüksek olduğu, reddedilme duyarlılığı yüksek ve şiddete eğilimli olanların flört şiddeti tutumlarının olumlu yönde olduğu bulunmuştur. Çalışmada şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve kontrol değişkeni olan cinsiyetin, flört şiddeti üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür. Flört şiddeti tutumu puanının %6’lık kısmı erkek olma ile, %30’luk kısmı şiddet eğilimi puanı ile ve %2’lik kısmı reddedilme duyarlılığı puanı ile açıklanmaktadır. Bu araştırma sonuçlarına göre, reddedilme duyarlılığı, şiddet eğilimi ve cinsiyetin cinsiyetin flört şiddetinin yordayıcısı oldukları saptanmış ve bulguların alanyazın ile uyuşmakta olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Şiddet Eğilimi, Reddedilme Duyarlılığı, Benlik Saygısı, Flört Şiddetine Yönelik Tutum

Tarih: Eylül, 2024

ABSTRACT

THE EFFECT OF VIOLENCE TENDENCY, REJECTION SENSITIVITY AND SELF-ESTEEM ON ATTITUDES TOWARDS FLIRT VIOLENCE

The purpose of this research is to examine whether young adults' attitudes towards dating violence differ according to the variables of violence tendency, rejection sensitivity and self-esteem. The research group consists of 135 (67.5%) women and 65 (32.5%) men between the ages of 18-35, a total of 200 people. In the study, to determine the predictors of young adults' attitudes towards dating violence; "Violence Tendency Scale", "Rejection Sensitivity Scale", "Rosenberg Self-Esteem Scale", "Dating Violence Attitude Scale" and "Sociodemographic Information Form" were used. 'Pearson Correlation Analysis' to examine the relationships between variables; 'Multiple Linear Regression Analysis' was performed to examine the variables independently of demographic factors. As a result of sociodemographic analyses, it was found that groups aged 18-24 and with an education level of bachelor's degree or below had higher Tendency to Violence scores and male participants viewed dating violence more positively. When looking at the relationships between the variable, it was found that participants with low self-esteem were prone to violence, people with low self-esteem had high rejection sensitivity, and those with high rejection sensitivity and tendency to violence had positive attitudes towards dating violence. In the study, it was observed that violence tendency, rejection sensitivity and the control variable gender had a significant predictive effect on dating violence. 6% of the dating violence attitude score was explained by being male, 30% by the violence tendency score and 2% by the rejection sensitivity score. According to the results of this study, it was concluded that rejection sensitivity, violence tendency and gender were predictors of dating violence and the findings were found to be consistent with the literature.

Keywords: Tendency to Violence, Rejection Sensitivity, Self-Esteem, Flirt/Partner Violence
Date: September, 2024

SEMBOLLER

%: Yüzde

r: Korelasyon Katsayısı

p: İstatistiksel Anlamlılık Düzeyi

n: Örneklem Büyüklüğü

$\bar{x}$: Ortalama

ss: Standart Sapma

KISALTMALAR

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

FŞYTÖ: Flört Şiddetine Yönelik Tutum Ölçeği

RDÖ: Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği

RBSÖ: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

SPSS: Sosyal Bilimler için İstatistik Programı

ŞEÖ: Şiddet Eğilim Ölçeği

WHO: World Health Organization

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Araştırma Örnekleminin Sosyodemografik Yapısı

Tablo 4.1.1 Katılımcıların “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği” ve Alt Boyut Toplam Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Tablo 4.2.1 Flört Şiddeti Tutumu Toplam Puanı Yordayıcılarının İncelenmesi

Tablo 4.2.2 Flört Şiddeti Tutumu Toplam Puanı Yordayıcısı Olarak Cinsiyetin İncelenmesi

Tablo 4.3.1 Araştırma Ölçek Toplam Puanları İçin Betimleyici Analizler

Tablo 4.4.1 Yaşa Göre Katılımcıların “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği” ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Tablo 4.4.2 Mesleğe Göre Katılımcıların “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği” ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Tablo 4.4.3 Cinsiyete Göre Katılımcıların “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği” ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Tablo 4.4.4 Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği” ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Tablo 4.4.5 Romantik İlişki Durumuna Göre Katılımcıların “Şiddet Eğilimi Ölçeği”, “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği” ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

1 GİRİŞ

Dünyada sürekli olarak çoğu birey şiddetin farklı türleri ile karşılaşmakta olup ciddi fiziksel veya psikolojik zarara uğramakta, hayatını olumsuz yönde etkileyecek durumlara maruz kalmakta hatta hayatını kaybetmektedir. Yaygın kanaate göre şiddet ister fiziksel ister psikolojik olsun bireysel ve toplumsal olarak büyük hasarlar yol açmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddet davranışını fiziki gücün veya yetkinliğin bilinçli olarak tehdit veya gerçek anlamda bir bireye uygulanması sonucunda, bu durumla karşı karşıya kalan bireyde yaralanma, psikolojik zarara ve ölüme neden olması ya da zarara yol açma ihtimalinin bulunması durumu olarak tanımlamaktadır (Krug ve ark., 2002). Şiddet üzerine farklı çalışmalar yapılmakta olup, farklı bakış açılarına göre bireysel veya toplumsal görüşlere de bağlı olarak çeşitli şekillerde sınıflandırıldığı belirtilmektedir (İftar, 2016). Şiddete maruz kalanlar bağlamında bakıldığında flört şiddeti de şiddetin türlerinden biridir. Partnerlerin evlilik öncesi hayatında birinin diğerine veya her ikisinin birbirine fiziksel (tokat, vurma, itirme vb.) veya psikolojik-duygusal (hakaret, küçümseme, kısıtlama, kıskançlık vb.) olarak uyguladıkları şiddete flört şiddeti adı verilmektedir ve özellikle gençler arasında flört şiddetine daha sık rastlandığı bildirilmektedir (Akış ve ark.,2019; Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel, 2008; Ayyıldız ve Taylan, 2018; Barter, 2009; Fidan ve Yeşil, 2018; Foshee ve ark., 2016; Shen, Chiu ve Gao, 2012; Temple ve ark., 2016).

Bu noktada flört şiddetine, adolesanlarda ve üniversite öğrencilerinde başka bir ifadeyle kişilik yapısının tam anlamıyla oluşmaya başladığı dönemlerde daha sık rastlanıldığına işaret eden bulgular sağlıklı yetişkin bireyler ve sağlıklı toplum açısından oldukça önemli ve dikkate alınması gereken bir konu olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, flört şiddetinin yetişkin şiddetinin ve aile içi şiddetin habercisi olabileceği ve önemli bir risk faktörü olarak değerlendirilebileceğinden hareketle beliren yetişkinlik döneminde ortaya çıkan şiddetin nedenlerinin araştırılmasının, ileriye dönük olası şiddet olaylarının önünü kesmede ve şiddeti önlemede önemi de vurgulanmaktadır (Hamberger ve Ambuel, 1988). Flört şiddeti bağlamında cinsiyetler açısından bir farklılık olup olmadığı değerlendirildiğinde flört şiddetinin genellikle erkek davranışı olduğu konusundaki düşüncelere karşın, şiddetin iki taraflı olduğu ilişki biçimlerinde kişinin hem saldırgan hem de şiddete maruz kalan kişi olma ihtimalinin yüksek olduğundan söz

edilmektedir (Sigelman ve ark., 1984). Örneğin bir araştırmada romantik ilişkiler içinde psikolojik şiddet ile karşılaşma oranının her iki cinsiyet için %60 ile %90 aralığında, fiziksel şiddet ile karşılaşma oranının her iki cinsiyet için %20 ile %45 aralığında, cinsel şiddet ile karşılaşılma oranının ise her iki cinsiyet için için %3 ile %15 aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Shorey ve ark., 2011). Başka bir çalışmada ise flört ilişkisi yaşayan gençlerin fiziksel şiddete uğrama sıklığı %11,9 iken psikolojik şiddete uğrama sıklıkları %26,1'dir bulunmuştur (Mason ve ark., 2014). Flört şiddeti ile ilgili araştırmanın görece az olması, partner sorunlarının sadece evlilikte değil evlilik ilişkisi öncesinde de gerçekleşiyor olması ve bu tür problemlerin önemsenmemesinin ciddi ve büyük sorunlar oluşturabileceği kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yakın ilişkileri içerisinde şiddet davranışı, ortaya çıkan kişilerin şiddet eğilimlerini incelemek amacı ile bu araştırma içerisinde bulunan değişkenlerden biri olan şiddet eğilimi, kişinin şiddete yönelik düşünce, duygu ve davranışlarını ifade etmektedir (Haskan, 2009). Başka bir tanıma göre de şiddet eğilimi, bilişsel düzeyde şiddete hazır durumda olma ile kişinin şiddete atfettiği olumlu düşünceler olarak ifade edilmektedir (İlgar ve Coşkun-İlgar, 2018). Alan yazında bireylerin çocukluk çağında şiddete maruz kalma ya da görgü tanığı olmalarının ileriki zamanlarda şiddete eğilimli olmalarına yol açabileceği de vurgulanmaktadır (Balkıs, Duru ve Buluş, 2005; Kızmaz, 2006a; Moses, 1996). Krug ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında da aile ortamında, şiddeti sorun çözme aracı olarak gören ve öğrenen bireylerin şiddet davranışını göstermeye eğilimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mevcut araştırma içerisindeki değişkenlerden bir diğeri olan reddedilme duyarlılığı, reddedilmeye karşı aşırı tepki gösterme, kaygılı şekilde reddedilmeyi bekleme ve reddi algılamaya hazır halde olma olarak tanımlanmaktadır (Downey ve Feldman, 1996). Öte yandan bireyler için kabul görme isteği de temel ihtiyaçlar kadar önemli görülmektedir (Erözkan, 2007). Reddedilme duyarlılığı, erken dönemde temel bakım veren ya da kişi için önemli olan insanlar tarafından uzun süreli reddedilme deneyimi yaşamaları sonucunda oluşmakta kişiler reddi beklemeyi öğrenmektedir (Pietrzak ve ark., 2005). Birey için önemli kişiler (ebeveynler, yakın arkadaşlar, romantik ilişki yaşanan bireyler vb.) tarafından reddedilme ve reddedilme duyarlılığı yüksek olma, kaygılı şekilde reddedilme beklentisi içine girme ile kişilerin ergen veya yetişkin ilişkilerinde zorluklar yaşaması ve yakın ilişkilerinde bozulma ilişkili görülmektedir (Downey, Lebolt ve O'shea, 1995). Bu bağlamda bireylerin reddedilmeleri ve reddedilme duyarlılığının yükselmesinin şiddet eğiliminin önünü açtığı, böylece şiddet davranışlarının arttığı

düşünülmektedir. Esasen reddedilme ve reddedilme duyarlılığı bireylerin kabul görme gibi çok önemli ihtiyaçlarının karşılanmaması psikolojik ya da duygusal olarak örselenmelerine yol açabilir. Öte yandan reddedilme sebebinin kendisi kaynaklı olduğunu düşünen bireylerde, kaygılı biçimde reddedilme duyarlılığı geliştirmekte ve reddedilmeleri halinde içe yönelim türü kaygı, geri çekilme, depresyon gibi tepkiler gözlenirken; reddedilmenin karşısındakinden kaynaklı olduğunu düşünen bireyler, öfkeli reddedilme duyarlılığına sahip olmakta ve reddedilmeleri halinde, saldırgan, öfkeli ve kızgın olmak gibi dışa yönelim türü tepkiler gözlemlendiği de bildirilmektedir (Ayduk, Downey ve Kim, 2001).

Bireylerin yaşamında oldukça önemli ve psikoloji alanının temel kavramlarından biri olan benlik saygısı da bu çalışmanın değişkenlerinden biridir. Bu kavram onaylanma veya onaylanmama ifadesi, kişinin kendisinin değerli, yeterli, önemli ve başarılı olduğuna ilişkin düşüncelerini kapsamaktadır (Coopersmith, 1968). Benlik saygısı düzeyinin ruh sağlığını, yaşam doyumunu ve kişilerarası ilişkileri oldukça etkilediği ifade edilmektedir. Flört ilişkisi içindeki bireyleri şiddete yönlendiren önemli faktörlerden birinin de benlik saygısı düzeyi ile ilgili olduğu belirtilmektedir (Diaz-Aguado ve Martinez, 2014).

Sonuç olarak, flört şiddetinin görece yeni bir kavram olduğu, etki ve nedenlerinin araştırıldığı ve dünya üzerinde sıklıkla karşılaşıldığı bilgisi dikkate alındığında flört şiddetini doğuran etkenlerin saptanmasının, ileriki zamanlarda gerçekleştirilecek araştırmalara yol göstereceği, flört/partner şiddetini önleme çalışmaları ve uygulamalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Öte yandan flört şiddetini ortaya çıkaran risk etkenlerini gözden geçirmek önemli olsa da bir bireyin şiddete başvurma olasılığını arttıran faktörlerin neler olduğu üzerinde durmak flört şiddetinin doğasını anlamak için önemli ve gerekli olmaktadır (Abrele ve Littlefield, 2001). Alanyazına bakıldığında bu 3 farklı değişken ile ilişkisi ayrı olarak ölçülse de birlikte kullanıldıkları bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Söz konusu çalışma ile flört şiddeti yordayıcılarının bulunması, flört şiddetinin anlaşılması ve önleyici çalışmalara dair klinik bulgular elde edilmesi ve planlamalarla alanyazına katkı sağlanması hedeflenmiştir.

1.1 TANIMLAR

Şiddet Eğilimi: Kişilerin yalnızca şiddete yönelik davranışlarını değil duygu ve düşüncelerinden oluştuğunu; olabilecek herhangi bir olay veya durumda şiddet davranışını seçmek kadar, şiddetin kullanımının hak olduğu düşüncesi şiddet eğilimi ifade etmektedir (Haskan, 2009).

Reddedilme Duyarlılığı: Bireyin kaygılı şekilde reddedilmeyi beklemesi, reddi algılamaya hazır olma durumu ve reddedilmeye yönelik fazla tepki göstermesidir (Downey ve Feldman, 1996).

Benlik Saygısı: Bireyin, bütün yönleriyle kendine güvenme ve kendi benliğini değerli bulma seviyesi benlik saygısını göstermektedir (Adams, 1995). Bireyin kendi özelliklerinin farkında olması, bulunan niteliklerini takdir etmesi ve beğenmesi, kendini sevebilir ve değerli olarak görmesi ve çevresine karşı olan hassasiyeti benlik saygısıyla açıklanabilir (Çuhadaroğlu, 1986).

Flört Şiddeti: Flört ilişkisi sırasında partnerlerin sözel, duygusal, fiziksel ve cinsel içerikli şiddet davranışlarda bulunması ve sosyal kısıtlamalar getirmesidir (National Youth Violence Prevention Resource Center, 2001; Akt. Aslan ve ark., 2008).

2 GENEL BİLGİLER

2.1. ŞİDDET KAVRAMI

Şiddet olgusu, yaşamımızın her alanında karşımıza çıkan, dünyada hızla artan ve önem arz eden bir halk sağlığı sorunudur (Güler ve ark., 2005). İnsanlar ve insan davranışı üzerinde araştırma yapan bilim insanları ve akademisyenlerin şiddet davranışı ile ilgili birçok tanımı ve açıklamaları bulunmaktadır (Erten ve Ardalı, 1996; Henry, 2000; Kaptanoğlu, 2012; Köknel, 2000; Öğülmüş, 1995; Özcebe ve ark., 2005; Steinmetz, 1986; Strasburg, 1978; Subaşı ve Akın, 2006; Ünsal, 1996; Yıldırım, 1998).

Şiddet kelimesi Türk Dil Kurumunun (2020) yapmış olduğu açıklamaya göre “karşı görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma” anlamına gelmektedir. DSÖ şiddet davranışını fiziki gücün veya yetkinliğin istenilerek bir tehdit veyahut gerçeklik şeklinde bir bireye uygulanması sonucunda, bu durumla karşılaşan kişide yaralanma, psikolojik zarar ve ölüme neden olması ya da zarara yol açma ihtimalinin bulunması durumu olarak tanımlamaktadır (WHO, 2002). Bir başka tanıma göre ise şiddet; kasıtlı olarak kişinin yaralanmasına ve ölümüne sebep olan veya bireyin gelişmesini engelleme amacıyla uygulanan fiziksel, psiko-sosyal ve cinsel davranışlardır (Özcebe ve ark., 2006). Şiddet aynı zamanda yıkıcı ve yok edici bir amaç taşır (Erten ve Ardalı, 1996). Bunlar incelendiğinde şiddet davranışını kişinin karşısındaki kişiye kasıtlı bir şekilde fiziksel gücünü kullanarak istediğini yaptırma, onun için bir tehdit oluşturma, karşısındakinin benliğine hakarete bulunma davranışı olarak tanımlanabilir (Mutlu, 2006). Ayrıca saldırganlık, sonuçları zararlı olan ve günlük yaşamımızda herkesin maruz kalabileceği bir olgudur. Amacı birine/bir nesneye acı veya zarar vermek olan bir davranıştır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2016). Şiddet davranışında bulunan kişiler olay/durum fark etmeksizin ulaşmak istedikleri bir şeyin önündeki engel olarak gördükleri kişilere karşı saldırgan tutumlarda bulunur veya boyun eğmeyi reddeden ya da boyun eğmediği varsayılan ve o anda isteklerine ulaşmasına engel olan kişilere istediğini yaptırmak için şiddet davranışını gerçekleştirirler (Kuçuradi, 2007).

2.1.1 Şiddet Türleri

Şiddet aile, okul, iş, sokak, elektronik cihaz gibi birçok yerde karşımıza çıkmaktadır. Bir çalışmada “şiddetin evrensel bir sağlık sorunu” olduğunu belirtilmiş ve çalışmada şiddet tipleri aşağıda belirtildiği gibi sınıflandırılmıştır (WHO, 2002):

1-Kendine yönelik şiddet: Kendine yönelik şiddette kişinin öz kıyım meyilli olması ve kendisini yaralaması gibi iki başlıktan bahsedilmiştir.

2-Kişiler arası şiddet: Kişilerarası şiddet, aile ve yakın partnerlerden kaynaklanan şiddet ve topluluk şiddeti (örneğin: ev dışında bireylerin- bireyler birbirini tanısalarda tanınmasalar da arasında gerçekleşen şiddet) olarak iki alt kategoriye ayrılmıştır. Kişilerarası şiddet; çocuk istismarı, partner şiddeti, yaşlılar tarafından istismar, yabancılar tarafından istismar veya şiddet eylemleri, kurumsal alanlarda yapılan şiddet, hapishane ve bakım evlerinde yaşanan şiddet olaylarıdır.

3-Toplu şiddet: Bu şiddet türü; ekonomik, sosyal ve politik şiddet olarak ayrılmaktadır. Gündem ve nefret suçlarını içerir. Örneğin organize suçlar, çete suçları, terör eylemleri, siyasi şiddet, savaş, çatışmalar, ekonomik faaliyetleri bozma gibi büyük grupların saldırılarını içermektedir (Krug ve ark., 2002).

Uygulanan şiddetin türleri ile ilgili düşünüldüğünde akla ilk olarak fiziksel şiddet gelir fakat şiddetin birçok türü vardır. **Uygulanan şiddetin türüne göre karşımıza şu başlıklar çıkmaktadır** (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2015):

1.Fiziksel Şiddet: Bir kişi veya kişilere uygulanan, fiziksel olarak acı verici davranışlardan oluşan (dayak, itip- kakma, alet ile vurma, tehditkâr şekilde üstüne yürüme vb.) (Dedeoğlu ve ark., 2008; Ögel ve ark., 2006), karşısındakine karşı güç gösterisinin kişinin vücudunda hasar oluşturması veya bireyin bedeninin tümüne karşı, sert ve acı verici bir davranış olarak tanımlanabilir (Ünsal, 1996). Fiziksel şiddet uygulanma biçimine göre iki başlığa ayrılmakta ve incelenmektedir:

Aletli Saldırıları: Bu saldırı şekli şiddetin bir cisim kullanılarak kişinin vücudunda yaralanmaya veya ölüme neden olduğu durumdur. Kullanılan cisimler herhangi bir ev eşyası ile baskı uygulama veya fırlatma, kesici alet, kızmış yağ, kaynar su, ateş, silah, tüfek, kemer, aletlerdir.

Aletsiz Saldırıları: Bu saldırı şekli de şiddetin bir cisim kullanılmadan uygulandığı durumdur. Genel olarak sarsma, saç çekme, tokat, tekme, yumruk atma gibi davranışlardır. (Güler ve ark., 2005; Limnili ve Özçakar, 2017; Polat, 2016; Ünsal, 1996).

2.Cinsel Şiddet: Dünya Sağlık Örgütü (WHO), cinsel bir eylem kastında olan girişim, istenmeyen cinsellik içerikli ifadeler, yaklaşımlar ya da ticari istekler için kişiyi zorla cinsel yoldan sömürme, kurban ile ilişki içerisinde bulunma veya bulunmama olsa dahi ev veya iş yerinde sınırlandırma olmadan yaşanan her türlü cinsel eylem olarak tanımlamıştır (Krug ve ark., 2002).

Başka bir tanıma göre kişinin cinsellik içeren davranışlara karşı hayır cevabını kabul etmemesi (Fidan ve Yeşil, 2018), kişinin cinsel ihtiyaç veya isteklerinin tatmini için bir diğer kişiyi cinsel nesne olarak kullanması/kullanılmasına karşı çıkmaması olan bir durumdur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2015). Kişi alkolün ve/veya keyif verici maddenin etkisi altındayken veya içinde bulunduğu durumu kavrayamadığı zamanlarda yaşanan cinsel içerikli eylemler de şiddet olarak sayılmaktadır (Kaya, 2018). Konuşma sırasında cinsel anlamlı ifadeler kullanmak, teşhircilik, zor kullanarak pornografik kesitler seyrettirme gibi davranışlar, cinsel ilişkiye veya fuhuşa teşvik etme davranışları cinsel şiddet örneği olarak gösterilebilir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2015).

3.Psikolojik Şiddet: Bu şiddet türü bir partnerin diğer partnerde korku, kaygı, sevgisizlik, ilgisizlik, kısıtlanmak, aldatılmak, aşağılanma duygusu, yetersiz olduğunu düşündürme gibi kişinin kendine karşı saygısının ve güveninin sarsılmasını sağlayacak şekilde davranması ve konuşmasıdır (Fidan ve Yeşil, 2018). Bu şiddet türünün duygusal ihtiyaçları karşılamada kısıtlılık, ihmal, giyim tarzına karışma, sosyal ilişkilerin kısıtlanması, aşağılanma, zorlama, cezalandırma, öfkeye maruz kalma, baskı altında bırakma, tehdit etme davranışları ile karakterize olduğu değerlendirilmektedir (Çetiner, 2006).

4.Ekonomik Şiddet: Paranın, küçük düşürme veya ceza verme, kontrol sağlama amacıyla kullanıldığı şiddet türüdür. Karşısındakinin iş sahibi olmasına, kazanç sağlamasına engel olmak, kişiyi malsız bırakmak, zorla borçlandırmak bu şiddet türünün bazı örnekleridir. İş yerinde maaşı zamanında vermemek, hak edilenleri vermemek de bu örneklerle girebilir. Bu tarzdaki eylemlerin iş yeri şiddeti (mobbing) olarak adlandırıldığı görülmektedir (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayınları, 2011).

5.Siber şiddet: Bu şiddet türü kişinin hak ve özgürlüğünü; internet, bilgisayar veya telefon aracılığıyla ihlal etmektir (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2015). Başka bir tanıma göre ise bu şiddet türü; bir kişinin veya bir grup kişinin hedef seçtiği kişiye karşı internet veya elektronik araçlar

üzerinden kişinin istemediği ve kişinin hayattan zevk almasını engelleyen eylemler olarak adlandırılmaktadır (Women's Aid, 2013). Söz konusu eylemler; elektronik ortamda kişi hakkında söylenti yaymak, kişiden izni olmadan özel belgelerini veya kişinin görsellerini yaymak, telefonun veya kameraların ses kaydı/kamera özelliğini kişinin özel alanının teşhiri için kullanmak vb. davranışlardır (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2015).

Şiddet türleri üzerine yapılan araştırmalarda altta belirtildiği gibi şiddete maruz kalan gruplara ilişkin sınıflandırmalar olduğu da gözlenmektedir (Polat, 2016):

1. Kadına şiddet
2. Çocuğa yönelik şiddet
3. Yaşlıya yönelik şiddet
4. Akran şiddeti
5. Kardeş şiddeti
6. Flört şiddeti
7. Engelli bireylere karşı şiddet
8. LGBT bireylerine yönelik şiddet
9. Mültecilere yönelik şiddet
10. Kişinin kendisine karşı şiddeti

Gruplara yönelik şiddet de kendi içinde yukarıda söz edilen fiziksel, duygusal, ekonomik vb. şiddet türlerini kapsamaktadır.

2.2 ŞİDDETİN ETİYOLOJİSİ

Şiddet eğilimi ve davranışının doğasının anlaşılabilmesi ve şiddet kavramına karşı önleyici eylemlerin geliştirilebilmesi adına, şiddetin etiyolojisinin ve risk etkenlerinin bilinmesi önemlidir (Aküzüm ve Oral, 2015). Şiddetin bireysel, çevresel, toplumsal ve kültürel etkenlerin etkisinin bulunmasıyla ortaya çıktığı belirtilmektedir (İftar, 2016).

Bir çalışmada şiddetin nedenleri bireyden başlayarak toplumu da içinde barındırarak birçok alanda incelenmekte ve bu etkenlerin şiddete maruz kalan ya da şiddet uygulayıcısı olma durumlarını da etkilediği ifade edilmiştir (Krug ve ark., 2002). Şiddetin nedenleri olarak da “kişisel ve biyolojik etkenler”, “içinde yaşanılan çevre: aile ve arkadaşlarının bulunduğu yakın çevre” ve “toplum ya da geniş çevre” olarak belirtilmiştir (Krug ve ark., 2002). *Buna göre kişisel ve biyolojik etkenler bağlamında bireysel faktörlerden söz edilebilir. Söz konusu faktörler* olarak çalışmalarda, “sosyal beceri

eksikliği, çatışma ve çözüm bulma becerilerinde eksiklik, dışlanmışlık ve yalnızlık duyguları, aşırı alınganlık, özgüven eksikliği, bireysel farklılıklara karşı toleranssızlık, genetik yatkınlık, psikopatolojik sorunlar, çabuk hayal kırıklığına uğramak, öfke kontrolünde yetersiz kalmak ve sık sık öfke patlamaları yaşamak, madde ve alkol kullanımı, dürtüsel hareket etmek, sosyal uyumsuzluk, engellenmişlik duygusu, eğitim hayatında başarısızlık, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğundan” söz edilebileceği belirtilmiştir (Ögel, Tarı ve Yılmazçetin Eke, 2006; Tekin, 2011).

“Aile ve arkadaşlarının bulunduğu yakın çevreye” bağlı faktörler ise *Kişilerarası ilişkiler ile ilgili faktörler olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamında* aile ve arkadaşlık ilişkileri ile ilgili faktörlerin gençlerin kişiliklerinin oluşumunu doğrudan etkileyebileceği ve bu durumun şiddet davranışına katkıda bulunabileceği belirtilmektedir. Bu noktada “aile içi iletişim ve etkileşim kopukluğu, tutarsız disiplin yaklaşımı, uygunsuz sınır koyma, aşırı baskıcı ya da aşırı rahat aile tutumları, sevgi, ilgi eksikliği, ihmal, sıklıkla engellenme ve cezalandırılma, aile içi şiddete maruz kalma, fiziksel, duygusal ve cinsel açıdan istismar edilme, yanlış ya da yetersiz gözetim ve yönlendirme, aile içi şiddete tanık olma, olumsuz rol modelleri, düzensiz ve tutarsız aile ortamı, suç geçmişli olan aile üyeleri ve akrabaları, sınırlandırıcı, baskıcı ve yargılayıcı aile ortamları gibi faktörlerin olmasıdır” (Ögel, Tarı ve Yılmazçetin Eke, 2006; Tekin, 2011).

“Toplum ya da geniş çevreye” dayalı faktörler ise *Toplumsal Faktörler başlığı altında* “sosyal ve toplumsal düzensizlikler, uyuşturuculara ve ateşli silahlara ulaşım kolaylığı, eğitim sisteminde yaşanan sıkıntılar, medyada şiddet içeriğinin kontrolsüz ve özendirici biçimde sunumu, ekonomik sıkıntılar, toplumda silah, çete, zararlı madde kullanımı gibi şiddet ortamını getirecek olan etmenlerin yaygınlaşması, şiddetin toplum tarafından mazur görülmesi, şiddeti özendiren ve duyarsızlaştıran filmler, bilgisayar oyunları, olumsuz okul ortamı, akran baskısı, olumsuz arkadaş grupları gibi etkenler dikkati çekmektedir (Ögel, Tarı ve Yılmazçetin Eke, 2006; Tekin, 2011). *Sosyal faktörler başlığı altında ise* toplumun sosyal bünyesini oluşturan; “demografik yapı ve bunun değişimi, toplumdaki sosyo-ekonomik eşitsizlikler, çocuk ve aile politikaları, koruyucu sağlık hizmetlerinin yeterliliği, sosyal yardım sisteminin niteliği ve etkinliği ile adalet sisteminin işleyişi gibi faktörler yer almaktadır. Bu faktörler şiddetin görülme sıklığını doğrudan etkilemekte ve sonuçlarını ortaya çıkarmaktadır” (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, 2008).

Yukarda anılan faktörlere ilişkin olarak Kızmaz (2006b) çalışmasından elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki nedenlerin Türkiye’de şiddet nedeni olarak oldukça etkili nedenler olarak değerlendirildiği görülmüştür:

- Boşanma süreci ve ilişkili olumsuzluklar
- Partneri/eşi aldatmak
- Kıskançlık, intikam alma dürtüsü ve dedikodu
- Namusa yönelik algılar
- Kız meselesi
- Kan davası
- Okulla ilgili problemler
- Ekonomik problemler
- Prestij ve statüye yönelik algılar
- Futbol fanatıklığı
- Alkol, uyuşturucu ve ucu maddelerin etkisi
- Kitle iletişim araçlarının etkisi
- Silah ve kesici aletleri taşıma oranının yüksekliği
- Mafya ve çete oluşumları
- Kişisel adalet arayışı
- Diğerlerinin, kendisi hakkında bilgi sahibi olmalarını istememek
- Kişilik ve psikolojik hastalıkların veya psikolojik yetersizliklerin bulunması.

2.2.1 PSİKOLOJİK KURAMLAR AÇISINDAN ŞİDDET

2.2.1.1 Davranışçı Kuram

Watson’un (1914) öncü olduğu davranışçılığın savunucuları, insanın içsel süreçlerinin ölçülemez olması ve nesnel olmaması nedeniyle kabul etmeyerek, bütün davranışların öğrenme sonucunda gerçekleştiğini ileri sürmektedirler (Watson, 1914; Akt. Başeğmez ve Özerk, 2021). Davranışı, uyaran ve tepki arasındaki koşullanma ile açıklayan ve insanı doğuştan gelen eğilimlerin değil, yalnızca çevrenin etkisinin biçimlendirdiğini savunan davranışçılar, şiddetin davranışının da öğrenildiği, çevreden olumsuz tepki almadığı ya da teşvik edildiği durumlarda saldırgan davranışı tekrar ederek alışkanlık haline getireceğini belirtmektedirler (Fromm, 2011; Eron, 1987; Nye, 1998). Albert Bandura, saldırgan davranışın taklit, gözlem ve modelleme olarak üç ana süreçle öğrenildiğini savunmaktadır. Bandura’ya göre taklit, bir kişinin davranışını kopyalayarak öğrenme davranışdır. Gözlem birinin davranışını izleyerek öğrenme; modelleme ise,

yeni davranışların nasıl oluşturulacağına dair başka birinin davranışlarını örnek alarak öğrenme olarak tanımlanmaktadır (Allan, 2017). Bir davranış için ödül ya da ceza kavramlarının beklenen davranışın gerçekleşmesinde etkili olması beklenmektedir. Ödül ve ceza kavramlarının bulunması davranışın sonucunda, kişinin o davranışı davranış repertuarına alıp almayacağı konusunda etkili rol oynamaktadır. Şiddet davranışının toplumsal açıdan kabul görmesi, olumsuz yaptırım ve cezalarla tepki verilmediği bağlamda ve koşullarda kişinin şiddete başvuracağı öngörülmektedir (Aslan ve ark., 2009; Akt: Aslan, 2022).

Kişinin şiddet davranışında bulunmasının, kendisini güçlü ve yetkin hissetmesinde etkili olması ve gerginliğinin azalması gibi kısa süreli pekiştireçlerinin bulunması şiddet davranışın gelişiminde ve tekrar edilmesinde önemlidir (Brewster, 2002; Margolin, John ve Gliberman, 1988). Örneğin bir yaptırım uygulandığında kişi o davranışı unutmaya eğilimi gösterirken; ödülün bulunduğu ortamda kişi o davranışı tekrarlayabilmektedir (Reid, 2006). Dolayısı ile bu kuramda dışarıdan gelen sonuçların kişinin davranışını şekillendirdiğini belirtilmektedir. Kişinin şiddet davranışı ile sıklıkla karşı karşıya kalması, şiddetin normal bir davranış olduğuna dair bir tutumu ortaya çıkarabilmektedir.

2.2.1.2 Sosyal Öğrenme Kuramı

Bu kuramda, şiddet davranışının öğrenilebildiği, kişilerin aile içerisinde veya çevrelerinde şiddete uğrama ya da tanık olma durumlarının kişiyi şiddet davranışına yönelten en temel faktör olduğu fikrini savunmaktadır. Kişinin doğuştan bulundurduğu özellikler değil, kişinin sosyal bir varlık olduğu düşüncesinden hareketle, yetişmiş olduğu ve içinde yaşadığı ortamın önemli olduğunu savunmaktadır. Kişinin yetiştiği ve yaşadığı ortamda şiddet davranışına maruz kalınıyor veya tanık olunuyorsa kişi, şiddet davranışını burada öğrenecektir. Sosyal öğrenme kuramında kişinin şiddete tanık olması ya da şiddetin mağduru olması, şiddet davranışını model alması ve şiddet davranışını taklit etmesi aracılığıyla sosyal öğrenmenin gerçekleştiğini öne sürülmektedir.

Bandura'nın geliştirdiği modelleri temel alan bu kuramda romantik ilişkiler içinde şiddetin, en başta çocukluk dönemi modellemelerinden oluşmuş olabileceği hipotezi öne sürülmektedir (Bandura, 1971, 1973). Alanyazında flört şiddeti uygulama ya da mağduru olma ile çocukluk döneminde şiddete maruz kalma ya da tanık olmanın ilişkili olduğuna işaret edilmektedir (Bernard ve Bernard, 1983; Hotelling ve Sugarman, 1986; Shook, Gerrity, Jurich ve Segrist, 2000; Kalmuss, 1984; Leonard ve Senchak, 1996).

Şiddet davranışı yetişkinlik döneminde devam etse de etmese de arkadaşlık ilişkileri ve romantik ilişkilerinin erken dönemleriyle ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Sosyal Öğrenme Kuramcıları şiddet eyleminin güçlenmesinde şiddet uygulamanın devamlılığının gerekli olmadığını ifade etmiş, bunun yerine şiddete tanık olmanın, şiddetin hem pozitif hem de negatif olarak bireyin şiddet davranışı ile ilgili olup olmadığının belirlenmesinde faydalı olabileceğini belirtmişlerdir (Riggs ve O'Leary, 1989).

Öte yandan çocukluk çağında aile ortamında şiddet mağduru olma ya da tanık olma, şiddetin problemi çözme yöntemi olarak içselleştirilmesinin kaynağı kabul edilmektedir (İbiloğlu, 2012). Çocuklar zamanlarının büyük bir çoğunluğunu ebeveynleriyle geçirdiğinden; anne ve babanın aslında çocuklarına bakım veren konumunda olmaları dışında çocuklarına rol model olduklarını da kendilerine hatırlatmalılardır. Bu durumda yapılan bazı araştırmalara bakıldığında şiddet türünün kültüre ve topluma bağlı olarak görüldüğü gözlemlenmiştir. Japonya ve Çin'de fiziksel istismarın ender olarak görüldüğü, çünkü dayak atmanın, bu ülkelerde çocuk yetiştirme stilleri içinde pek barınmadığı, ABD'de istismar türleri arasında ilk olarak dikkat çeken ve incelenen istismar türünün fiziksel şiddet olduğu belirtilmiştir (Zeytinoğlu, 1991). ABD'de Çocukları Koruma Birliği'nin raporuna göre 1,5 milyondan fazla çocuğun istismara uğradığı, fiziksel istismar oranının ise %27 olduğu bildirilmiştir (Polat, 2001). Bu konuyu ülkemiz genelinde değerlendirdiğimizde, çalışmalar çocuk yetiştirme stilleri içinde fiziksel istismarın bir disiplin olarak bulunduğu ve dayak armanın Türk aile yapısında sık kullanıldığını göstermektedir. (Bulut, 1990; Öztürk, 2003; Zeytinoğlu ve Kozcu, 1991). Özellikle geleneksel ailelerde sözlü disiplin yöntemlerine göre fiziksel istismar yöntemlerinin seçildiği ve şehirlerde de fiziksel istismara daha sık yönelindiği belirtilmektedir. (Polat ve ark., 2000).

Romantik ilişki içinde partnerlerin birbirine uyguladıkları şiddetin yaygınlığı; model olan kişinin partnerine yönelik uyguladığı şiddete tanık olma, partnere yönelik şiddet davranışlarının uygulayıcının ailesi ve/veya arkadaşları tarafından desteklenmesi, şiddet davranışının olumlu davranışlardan daha çok olumsuz sonuçları olacağı düşüncesini etkilemektedir (Sellers, Cochan ve Branch, 2005).

2.2.1.3 Psikanalitik Kuram

Freud, insanların doğumlarından itibaren saldırganlık içgüdüsüne sahip olduklarını ve “yapıcı cinsel enerji libido ile yıkıcı saldırganlık enerjisi thanatos” adı

verilen iki temel dürtü olduğu fikrini ileri sürmüştür. Ayrıca insanların ölüme karşı isteklerinin olduğunu, bu isteğe de içtepi dediğı, güçlü kendi kendini yıkan isteklerinin ve bu isteklerinin de dışarıya dönük olduğu durumlarda saldırgan ve savaşçı davranışları çıkardığını öne sürmüştür (Akt: Freedman, Sears, Carl ve Merrill, 1989). Öte yandan Lorenz, dış etkenler tarafından uyandırılmadıkça saldırgan davranışlarının görülmediğı saldırgan olmanın, doğuştan beridir var olan bir savaşma içgüdüsünden kaynaklandığını ileri sürmüştür (Akt:Baron ve Byrne, 2000). Kernberg'e göre ise saldırgan olmak, doyumun sağlanması için bir araçtır (Akt: Güleç ve ark., 2012). Bu fikre göre, hem kötü nesneyi ortadan kaldırarak ondan kurtulurken hem de iyi nesne ile olan ilişkisini yeniden devam ettirmektedir. Kohut ise saldırgan olmanın kendiliğın yaralanmasıyla ilintili olduğunu vurgulamaktadır (Akt: Güleç ve ark., 2012).

Fromm, yıkıcı olmanın katlanılmaz güçsüzlük hissini ve yalnızlık duygusunu azaltmak için bir yol olduğundan bahsetmiştir. Yıkıcılık, mazoşist ya da sadist eğilimlerden farklı olarak başkası ile simbiyotik bağılılığı barındırmamakta; insanlardan uzaklaşma ve nesnenin yok edilmesini hedeflemektedir. Kişi en iyi savunma yolu olarak saldırganlığı benimsemekte ve bu yol ile dıştan gelecek tehlikelerin kendisine zarar veremeyeceğı inancına sahip olmaktadır (Akt: Yazgan ve Yerlikaya, 2008).

2.2.1.4 Bilişsel Kuram

Bilişsel kuram öfke ve saldırganlığı duygusal, bilişsel ve davranışsal bileşenlerden oluşan bir durum olarak tanımlanmaktadır. Düşmanca düşünce ve inançlar (bilişsel), öfke duygusuna ve bu da saldırgan davranışa neden olduğu belirtilmektedir (Beck, 1976; Deffenbacher, 2011; Signorielli, 2005). Bir davranışın saldırganca olup olmadığını anlamak için iki durumun aynı anda olması gerektiğini öne sürülmektedir (Bushman ve Anderson, 2001). Bu durumlardan birincisi bir kişinin diğerk kişiye karşı olan davranışının o kişiye zarar vereceğı inancının olması, ikincisi ise davranıştan etkilenmesi beklenen diğerk kişinin kendisine zarar verecek olan o eylemden kaçması ya da kaçınmaya çalışması olarak ifade edilmektedir.

Kuram şiddet bakımından değerlendirildiğinde kişinin şiddeti davranışa dönüştürmesinde, etkileşimde bulundukları veya maruz kalınan durumsal etkenlerin şiddete ilişkin davranışları doğurduğunu düşündürmektedir.

Saldırganlık eyleminin ortaya çıkmasını etkileyen durumsal etkenler olarak kişilerin duygu durumlarının olumsuz olması, saldırganlığı temsil eden obje ya da olay ve bunlara ait objeler, olumlu ya da olumsuz duygular oluşturabilecek objeler ve bunlar tarafından uyarılma olarak ifade edilmektedir (Berkowitz, 1974).

2.3 ŞİDDET EĞİLİMİ

Şiddet eğilimi kişinin şiddet hakkındaki inanç, fikir, tutum ve davranışlara olan eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Bebiş ve ark., 2014). Başka bir tanıma göre şiddet eğilimi, kişilerin sadece şiddete yönelik davranışlarını değil duygu ve düşüncelerinden oluştuğunu; olabilecek herhangi bir olay veya durumda şiddet davranışını seçmek kadar, şiddetin kullanımının hak olduğu düşüncesi de şiddet eğilimi anlamını ifade etmektedir (Haskan, 2009). Şiddet eğilimi bilişsel düzeyde şiddete hazır olma ile bireyin şiddet kavramına atfettiği olumlu düşüncelerdir (İlgar ve Coşkun İlgar, 2018).

Alanyazında şiddet davranışına yönelik tutum ve şiddet eğilimine yönelik son 20 yılda çok sayıda araştırma yapılmış ve ölçek geliştirilmiştir. Şiddet eğilimi olan kişilerin şiddet eğilimi olmayanlara göre şiddet öncesi dönemde daha fazla şiddete uğradığı söylenmektedir (Balkıs, Duru ve Buluş, 2005). Ebeveynleri arasındaki şiddete tanık olan çocukların flört şiddeti uygulama ihtimalleri artarken daha fazla flört şiddetini desteklemekte oldukları da belirtilmektedir (Karlsson, Temple, Weston ve Le, 2016).

Çocukluk dönemlerinde şiddete maruz kalan kişilerin, flört ilişkilerinde de şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir (Jirapramukpitak, Harpham ve Prince 2011). Yapılan araştırmalara bakıldığında, şiddetin oluşmasında önemli etkenler üç noktada toplanmaktadır. Bu etkenler sırasıyla aile ve çevre, eğitim seviyesi ve medyadır (Ayan 2006). Aileden gelen herhangi bir sosyal desteğin bulunmaması ve ailenin sosyal açıdan uzak olması şiddet eğilimi için bir risk faktörüdür (Heitmeyer ve Hagan, 2005).

2.4 FLÖRT ŞİDDETİ

2.4.1 Flört İlişkisi

Flört ilişkisi iki birey arasında yaşanan psikolojik yakınlık hissiyatı (ruh eşi), hayran olma ve cinsel yönden çekim olmak üzere üç ögenin birleşmesinden oluşan bir kavramdır (Overbeek ve ark., 2007).

Alanyazında dikkati çeken flört ilişkisi tanımlarından biri olarak; kişilerin partnerlerini tanıması ve birbirleriyle olan uyumlarını sınamak amacı ile arkadaşlık, sevgililik ve cinsellikten oluşan aşamaların olduğu duygusal ihtiyaç türü olarak

tanımlanmıştır (Hortaçsu, 2003). Flört ilişkilerinin niteliği incelendiğinde, bireylerin bu tarz samimi ilişkilerde bir takım temel koşulları bekledikleri veya aradıkları gözlemlenmiştir. Bu koşullar arkadaşlık ilişkisi, yakınlık, ilgi, güven ve yardım alma gibi özelliklerden oluşmaktadır (Fletcher ve ark., 2000). Flört ilişkisi içinde güçlükler ve sorunlar ortaya çıktığında kimi zaman şiddet içerikli ve ilişkide yıkıcı olabilecek yöntemlere başvurdıkları belirtilmektedir (Straus, 1979). Kişilerin yaşadığı şiddet içeren tavır ve davranışların tümü flört şiddeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıda bu konuya değinilmiştir.

2.4.2 Flört Şiddeti

Flört şiddeti kavramının ele alındığı ilk araştırmalarda genellikle fiziksel şiddet kısmına odaklanılmıştır (Hamberger ve Ambuel, 1998; Lewis ve Sarah, 2001) ancak ilerleyen zamanlardaki araştırmalarla flört şiddetinin fiziksel şiddet ile sınırlı olmadığını daha kompleks bir terim olduğunu bilgisine ulaşılmıştır.

Gray ve Foshee (1997), bireysel flört şiddeti bildirilerine göre flört şiddeti profillerini tarif etmiş; kurban, fail ve karşılıklı şiddet olarak 3 ayrı profile tanımlamıştır bunlar:

- Kurban: flört şiddetini başlatmayan fakat sürdüren kişi,
- Fail: flört şiddetini başlatan fakat sürdürmeyen kişi,
- Karşılıklı Şiddet: ilişkideki iki kişinin şiddeti başlatması ve şiddeti sürdürmesidir.

Flört şiddeti, partner şiddetinin alt tipidir ve medeni durumu bekar olan kişiler arasında yaşanmaktadır (Violence Prevention; Akt; Avşar-Baldan ve Akış, 2017). Flört şiddeti ve güvensizlik duygusunu hissettiren davranışlar; kısa veya uzun soluklu, ciddi veya geçici, tek ya da çok eşli kişiler ve heteroseksüel, biseksüel ya da eşcinsel kişilerin değişik biçimlerde açıkladığı ve yaşantıladığı ilişki türünde görülebilir (Öztürk, 2017).

Bu şiddet türü romantik ilişki içindeki kişinin partneri üzerinde güç uygulaması ve istismar etmesi (Fidan ve Yeşil, 2018) ve flört ilişkisi sırasında partnerlerin sözel, duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet ya da şiddet içerikli davranışlarda bulunması ve sosyal kısıtlamalar getirmesi olarak açıklanmaktadır (National Youth Violence Prevention Resource Center, 2001; Akt. Aslan ve ark., 2008).

Farklı bir tanıma göre ise flört şiddeti, ilişki içinde yaşanabilecek herhangi sözel ve duygusal kötü tutum, fiziksel şiddet ve cinsel saldırı olarak ele alınabilir (Ramisetty-Mikler, Goebert, Nishimura ve Caetano, 2006).

Flört şiddeti, biri tarafından ya da elektronik cihaz kullanılarak uygulanabilir; ilişki yaşanan kişi veya eski partner tarafından da uygulanabilir (Centers for Disease Control ve Prevention, 2015). Bu ilişkideki istismar her zaman gözle görülebilen ve fiziksel olmayabilir. İlk olarak istismar eden kişi sadece ihtiyaçlarının karşılanması adına partnerine güç kullanarak ve tehdit ederek kontrol altına almaya çalışmaktadır. Çoğu durumda şiddet uygulayan kişi istismar ettiğinin ve partnerine flört şiddeti uyguluyor olduğunun farkında olmayabilir. Bu duruma benzer olarak flört şiddetine maruz kalan kişi ilişkide neler yaşandığının ve flört şiddetine maruz kaldığının farkına varmayabilir (Fidan ve Yeşil, 2018).

Öztürk (1990)'e göre kişilerin sevgi ve saygıdan mahrum bırakılmaları, devamlı reddedilişleri ve ihtiyaçlarının önem görmemesi gibi durumlar ergenlerin ve gençlerin hem kendilerine hem de çevrelerine yönelik saldırgan davranışlarda bulunmalarına neden olmaktadır (Karabacak ve Çetinkaya, 2015). Bir çalışmada özgüven düşüklüğü, problem çözme becerilerinin az olması ve depresyon, flört ilişkisinde saldırgan davranışlarla ilişkili görülen özellikler olarak dikkat çekmiştir (Foshee, Linder, MacDougall ve Bangdiwala, 2001).

Gençler arasında yaşanan flört şiddetinin, genellikle fark edilmeden başladığı ve kişilerin partnerlerinin kıskançlıklarını ve ilgi dolu davranışlarını aşk ile karıştırdıkları, öncelerinde partnerinin davranışlarını kontrol etme, ne yediğine, kimlerle görüştüğüne, nerelere gittiğine müdahale etme olarak başlayan davranışlarının ileride partnerleri üzerinde kontrol ve güç sahibi olma amaçlı şiddet ve taciz olarak değiştiği belirtilmiştir (Finley, 2011). İçinde bulunan sağlıklı ilişkiler kişilerin ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebileceği gibi olumsuz benlik algısına da yol açabileceği belirtilmektedir (Roisman ve ark., 2005).

Öte yandan gençlerin ilişkilerinde uyguladığı veya maruz kaldığı bu şiddet türü sonraki zamanlarda, yetişkinlik çağında yaşanan uzun süren ve ciddi ilişkilerinde alışkanlık olması, bu durumun olağan sayılması tehlike durumunu oluşturacağı varsayılmaktadır (Schiff ve Zeira, 2005). Bu sebeple hem şiddete maruz kalan hem de şiddeti uygulayan genç yaş gruplarının, özellikle flört ilişkilerinde şiddet konusunda bilgi sahibi olmaları önem taşıdığından söz edilmektedir (Aslan ve ark., 2008).

2.4.3 Flört İlişkisinde Görülen Şiddet Türleri

Şiddet kavramının sözcük anlamı, Türk Dil Kurumu sözlüklerinde güncel olarak “karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma” şeklinde tanımlanmıştır. Şiddet yalnızca fiziksel güç kullanımını değil; zarar vermeye yönelik psikolojik-duygusal, fiziksel, cinsel, sosyal ve ekonomik her türlü istismar ve kişisel hak ihlalini de kapsamaktadır. Araştırmalara bakıldığında flört şiddeti, fiziksel flört şiddeti, psikolojik-duygusal flört şiddeti ve cinsel flört şiddeti olacak şekilde karşımıza çıkmaktadır (Foshee ve ark., 2007; Price ve Byers, 1999; Wekerle ve Wolfe, 1999).

2.4.3.1 Flört Şiddeti İçinde Fiziksel Şiddet

Flört ilişkisinde fiziksel şiddet, ilişki içinde bulunan partnerin bedenine fiziksel ve bilinçli olarak zarar vermesi, verme teşebbüsüdür ve fiziksel flört şiddeti olarak sayılan davranışlar çeşitlidir. Fiziksel şiddet, ilk akla gelen, sonuçlarının somut örneklerini (yara, morluk vb.) görmenin ve fark etmenin daha kolay ve belirgin olduğu şiddet türüdür (Uluocak ve ark., 2014). Bu sebeple fiziksel şiddeti tespit etmek veya kanıtlamak; duygusal, psikolojik ve cinsel şiddetten daha kolaydır.

Fiziksel şiddet, tokat veya yumruk atmak, ısırarak, boğmak, tekme atmak, fiziksel güç ve baskı uygulayarak bir yerden çıkmasına veya bir yere gitmesine engel olmak, partneri bir yerden aşağı itmek, bıçak veya silah gibi kesici/delici aletlerle tehdit etmek, işkence uygulamak gibi fiziksel hasara sebebiyet veren durumlardır (Çetiner, 2006).

Fiziksel incinme, yaralanma ve hastalığın nedeni olmak ya da bunların olmasına çabalamak, saçını çekmek, sıkı bir şekilde tutmak, kolunu bükme, bir item vurmak, kaynar su veya kezzap vb. yanıcı/yakıcı madde dökmek/uygulamak, kişi hasta, yaralı veya gebeyken gerekli olan fizyolojik yardımdan mahrum bırakmak, sağlığı için ihtiyaç duyulan ilaç, tıbbi bakım, tekerlekli sandalye, yiyecek, içecek, uyku, hijyenik maddeler gibi kaynaklara ulaşımını engellemek veya bu kaynaklardan mahrum bırakmak, alkol ya da uyuşturucu madde kullanımına zorlamak fiziksel şiddetin uygulama biçimlerindendir (Altun, 2006). Bu şiddet türü kişilerin yaralanması ve yaşamlarını yitirmeleri gibi sonuçlara neden olmakla birlikte kişilerin ruh sağlığına da zarar vermektedir.

Fiziksel şiddetin uzun süreli ruh sağlığı etkisi olarak bireylerde alınganlık, güvensizlik, kayıp ve ihanet gibi duyguları nedeniyle ortaya çıkan kaygı, sosyal izolasyon, depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu gibi psikolojik sorunlar bulunmaktadır (Goodman, Koss ve Russo, 1993). Flört şiddeti türlerinden biri olan bu şiddet türünün nedenlerine bakmak amacıyla gerçekleştirilen bir meta analiz çalışmasında

flört ilişkisinde fiziksel şiddet kurbanı olmanın uygulayıcısı olmak ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Spencer, Toews, Anders ve Emanuels, 2021). Yaşanan fiziksel flört şiddetinde genç kızların yaşadığı durumu önemli görmedikleri ancak genç erkeklerin kurban olma durumuna dikkatini verdikleri ve tutumlarını yargıladıkları bilgisine ulaşılmıştır (Wolfe, Scott ve Crooks, 2005).

Öte yandan alanyazında ebeveynleri tarafından ihmal edilen (Earnest ve Brady 2014; Livingston, Eiden, Lessard, Casey, Henrie, Leonard 2018), cezalandırılan (Temple, Choi, Reuter, Wolfe, Taylor, Madigan ve ark. 2018) ve çocukluk döneminde kötü muamele gören gençlerde flört şiddetinin ortaya çıkma ihtimalinin arttığı belirtilmektedir (Cascardi ve Jouriles 2018; Cohen, Shorey, Menon ve Temple 2018; Davis, Masters, Casey, Kajumulo, Norris ve George 2018). Yapılan bir araştırmada aile içi fiziksel şiddete uğrayan ve tanık olan çocukların flört şiddeti mağduriyeti daha fazla bulunmuş (Earnest ve Brady, 2014); şiddete tanık olan çocuklarda da flört şiddeti uygulayıcısı olma riskinin arttığı belirtilmiştir (Earnest ve Brady, 2014; Lichter ve McCloskey, 2004; McDonell, Ott ve Mitchell, 2010; Sims, Dodd ve Tejada, 2008; Temple, Shorey, Fite, Stuart ve Le, 2013).

2.4.3.2 Flört Şiddeti İçinde Psikolojik-Duygusal Şiddet

Flört şiddeti türleri arasında fiziksel şiddet sonuçları somut ve gözle görülebilir olsa da psikolojik şiddetin tespit edilmesi daha zordur. Genellikle psikolojik, duygusal veya sözel flört şiddeti olarak adlandırılan bu flört şiddeti türü, partneri incitmeye ya da sindirme amaçlı sözel olan ya da sözel olmayan eylemlerde bulunulmasını barındırmaktadır (Murphy ve Hoover, 1999). Başka bir tanımlamaya göre psikolojik-duygusal flört şiddeti genellikle sözel olarak aşağılayan veya saldırgan tutumlarda bulunmak, kısıtlayıcı tepkiler, tehdit ve alay etmek olarak ifade edilebilir (O'Leary ve Maiuro, 2001). Partnerin korkmasına, özgüveninin ve öz saygısının azalmasına, suçluluk duygusu hissetmesine sebep olan, duygu ve davranışları kontrol altına alan sözlü veya davranışsal flört şiddetidir (Çakır-Koçak ve Öztürk-Can, 2019).

Partnerine ve eşyalarına zarar vermek ve yaralayacağına yönelik tehdit etmek, vurmak için davranıp partneri darbe almadan son anda durmak, isabet ettirmeden göz korkutma amacıyla eşya fırlatmak gibi davranışlarda bulunmak ve bu tür davranışlara ek olarak görmezden gelmek, ayrılmak ile tehdit etmek, duygusal taviz ve yaşam sonlandırma tehditlerinde bulunmak gibi durumlar bu tür flört şiddetine örnek olarak verilebilir (Offenhauer ve Buchalter, 2011). Özellikle psikolojik şiddet bakımından

alanyazında yeni çıkan bir alan olan cep telefonu ve sosyal ağlar gibi elektronik cihazların kullanımı bu türden şiddeti içeren tutumların kullanımını kolaylaştırmaktadır (Draucker ve Martsof, 2010).

Toplu ve Hatipoğlu-Sümer (2011) tarafından yürütülen bir araştırmada 834 Türk katılımcıdan toplanılan verilere göre flört ilişkisi içerisinde olan 640 katılımcıdan cinsel şiddete maruz kalanların oranı %6, fiziksel şiddete maruz kalanların oranı %10 ve en fazla maruz kalınan şiddetin %25 oranla psikolojik ve duygusal şiddet olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazına bakıldığında, fiziksel şiddetin olduğu ilişkilerde fiziksel şiddete; alay etmek, lakap takmak ve sözlü taciz gibi psikolojik şiddet davranışlarının eşlik ettiği görülmüştür. Bu psikolojik saldırının işlevi diğer şiddet türlerinde olduğu gibi partneri denetlemektir (Follingstad ve ark., 1990). Yapılan araştırmalar flört şiddetinin duygusal ve psikolojik boyutunun da en az fiziksel şiddetin sebep olabileceği kadar büyük bir tahribata yol açabileceğini öne sürmektedir (Follingstad ve ark., 1990).

2.4.3.3 Flört Şiddeti İçinde Cinsel Şiddet

Flört şiddetinde fiziksel ve psikolojik/duygusal şiddete ek olarak cinsel/seksüel flört şiddeti boyutu da bulunmaktadır. Cinsel şiddet istenmeyen cinsel içerikli sözsöz eylem ve davranışlar olarak kabul edilmektedir. Bir kişinin partnerini cinsel eylem için zorlaması, cinsellik konusunda “hayır” cevabını kabul etmemesi veya partneri ikna etmek için baskı yolu ile “evet” cevabını almaya yönelik davranışlardır. Bu davranışlar (Çakır-Koçak ve Öztürk-Can, 2019):

- Utandırmak
- Öpmeye veya temas etmeye çalışmak
- Röntgenlemek
- Başkalarını konu ederek cinsellik konusunda kıyaslama yapmak
- Cinsel davranışlarda baskı kurmak
- Taciz
- Tecavüz girişimi ve tecavüz
- Kürtaj ve doğum kontrol seçeneklerine ulaşımın önüne engel koymak
- Cinsel eylemler sırasında veya özel fotoğraf, video çekimi belgelemek için baskı kurmak
- Cinsellik içeren görsellere bakmaya zorlamak.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan tanıma göre ise, “Bir kişiye, herhangi bir kişi tarafından işte, evde veya herhangi bir yerde, karşıdaki kişinin isteği ve onayı dışında cinsel eyleme zorlamak ya da cinsel eylem girişiminde bulunmak, kişinin onaylamadığı, rahatsız edici cinsel içerikli yorumlarda ya da tekliflerde bulunmak, kişinin ticaretini yapmaya ya da kontrolüne teşebbüs etmek veya cinsellikle tehdit etmek/şantaj yapmak” cinsel şiddete verilen örnekler arasındadır. Yapılan bir çalışmada üniversite öğrencileri arasında cinsel şiddet oranlarına bakıldığında önceki araştırmalara göre oldukça yüksek bir oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Toplu-Demirtaş, 2015). Başka bir araştırmada ise flört şiddeti sıklığı konusunda yaş aralığı 13-29 olan 4667 kişi ile yapılan bir araştırmada, katılımcıların %25.4’lük kısmı en az bir kere tacize maruz kaldıklarını ifade etmiş ve başta duygusal taciz davranışları olmak üzere (%19.5), ciddi fiziksel şiddet (%7.6) ve fiziksel taciz (%13.4) görüldüğü bulunmuştur (Akt. Ayyıldız, 2019). Bu şiddet türü sonucunda, istenmeyen gebelik, riskli cinsel davranışlar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel işlev bozuklukları, smadde kullanımı, yeme bozuklukları, uyku bozuklukları, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu ve intihar düşünceleri gibi ciddi sağlık sorunlarının gelişmesine neden olabilmektedir (Ames ve ark., 2014). Dünya Sağlık Örgütü’nün (2013) yayımlanmış olduğu kitapçıkta, dünya genelindeki kadınların %30’luk kısmının partnerleri tarafından cinsel ya da fiziksel şiddete maruz kaldıklarına yer verildiği belirtilmiştir (World Health Organization, 2013; Akt: Ayyıldız, 2019).

2.4.3.4 Flört Şiddeti İçinde Ekonomik Şiddet

Ekonomik flört şiddeti kişinin partnerinin meslek sahibi olmasına engel olma, çalışmayı bırakmaya zorlama, işyerinde taciz etme, ilişki içerisindeki gelir kaynaklarını kontrol altına almaya çalışma ve bu kaynaklara veya partnerinin mal varlığına el koyma, iş arkadaşları veya patronunu rahatsız etmek, iş kıyafetine/üniformasına ya da ekipmanlarında hasar oluşturma ve iş yerine kadar takip etme eylemlerinden oluşmaktadır (Solmuş, 2010a, 2010b).

Bu şiddet türü diğer şiddet türleri içerisinde birbirine karşıt iki davranışı bir şiddet türüdür. Kadın ya da çocuğun para kazanması ve kazancına el koyma davranışları ya da çalışacak kadının ekonomik özgürlüğüne kısıtlama getirmek ve çalışmasına müsaade etmemek ekonomik şiddetin önemli alt başlıklarını oluşturmaktadır (Polat, 2016). Birçok kişi ekonomik şiddetin bir şiddet davranışı olduğunun farkında değildir ve genelde normal bir durum olarak düşünüldüğü için fark edilmemektedir (Çakır, 2020).

Ekonomik şiddet kişinin gelirinin azalmasına ve kişinin partnerine bağlı ve bağımlı olmasına neden olmaktadır (Yıldız, 2016).

2.4.4 Flört Şiddeti Yaygınlığı

Dünyada her dört gençten birinde genç şiddeti ve %1.0-66.5 oranında flört şiddeti bildirilirken, Türkiye verilerinde %11.0-45.8 oranları arasında değiştiği (Aslan ve ark., 2008; Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2013; Jennings ve ark., 2017; Karatay ve ark., 2018; Koyuncu, Gümüştas ve Han, 2018; Mihçioğur ve Akın, 2015; Selçuk, Avcı ve Mercan, 2018; Toplu-Demirtaş, 2018; Walters ve Espelage, 2018; Wincentak, Connolly ve Card, 2017; WHO, 2015; Akt. Koçak ve Can, 2019), yaygınlık oranlarının genç kadınlarda genç erkeklere göre daha fazla ve genç kızlara göre genç kadınlarda daha sık rastlanıldığı bildirilmiştir (Jennings ve ark., 2017; Walters ve Espelage, 2018; Wincentak, Connolly ve Card, 2017). Centers for Disease Control and Prevention'ın (CDC) Gençlerin Riskli Davranışları ve Ulusal Yakın Partner ve Cinsel Şiddet Anketinin sonuçlarına göre kadınların %25'i erkeklerin %10'u hayatında en az bir kez fiziksel şiddet ve cinsel şiddet veya ısrarlı takip davranışlarından birine denk gelmektedirler (Smith ve ark., 2018). Dünya çapında 31 farklı üniversitenin katılım gösterdiği bir çalışmada katılımcıların %29'unun son on iki ay içerisinde romantik ilişkisinde fiziksel şiddet mağduru olduğunu; %7'sinin ise son bir yıl içinde partnerine fiziksel şiddet uyguladığını bildirmiştir (Straus, 2004). Tanzanya'da 1113 erkek ve 226 kadın ile yapılmış olan bir araştırmada, son 1 yıl içinde, kadınların %35,8'i erkeklerin ise %34,8'inin flört şiddetinin herhangi bir türüne maruz kaldıkları saptanmıştır (Mulawa ve ark., 2018). ABD'de 2013 yılında yapılan Ulusal Gençlik Risk Davranışı çalışma sonuçlarına göre, flört ilişkisindeki kadınların %20,9'u ve erkeklerin %10,4'ü son on iki ay içerisinde flört şiddetinin farklı biçimlerinin mağduru olduklarını bildirmiştir (Vagi ve ark., 2015).

Flört şiddeti görülme sıklığının cinsiyetler arasındaki farklılıkların incelendiği bir çalışmada kadın katılımcıların daha çok fiziksel ve cinsel şiddete mağduru oldukları; erkekler katılımcıların ise daha çok psikolojik/duygusal şiddet mağduru oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Koçak ve Can, 2019). Küçük yaralamalar fiziksel şiddet çalışmalarına eklendiğinde çoğu çalışmada kadınların erkeklere göre daha fazla oranla fiziksel şiddet uygulayıcısı oldukları bilgisine ulaşılmıştır (Oyarzún, Pereda ve Guiler, 2021). Duval ve arkadaşlarının (2020) 23 makaleyi incelediği sistematik derlemede, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma duruma bakıldığında kadınların erkeklerden daha fazla maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmış ve aile içi şiddetin olması,

riskli cinsel davranışlarda bulunulması ve madde kullanımı gibi etkenlerin flört şiddetinde risk oluşturabileceğini belirtmişlerdir. Yiğitalp ve arkadaşları (2007) tarafından üniversite son sınıf öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada üniversite öğrencilerinin maruz kaldıkları şiddete yönelik düşünceleri ve maruz kaldıkları şiddetin sıklığı araştırılmıştır. Çalışmada son on beş gün içerisinde kız öğrencilerin %6.2'si, erkek öğrencilerin ise %7.9'u fiziksel şiddete maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Psikolojik şiddete maruz kalan öğrencilerin %23.7'si kız öğrenci, %20.5'nin ise erkek öğrencidir. Cinsel şiddete erkekler öğrencilerde rastlanmazken kız öğrencilerin %4.5'inde sözel şiddet (sarkıntılık) ve %1.2'si ise tecavüze maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Kadın cinsiyetinde olmanın şiddete maruz kalma riski taşıdığını düşündüren çalışmalardan biri de Perulu araştırmacıdan gelmiştir. COVID19 ve artan partner şiddetinin araştırıldığı söz konusu çalışmada Peru'da 2020 yılının Nisan-Temmuz aylarında ülke çapında uygulanan karantina süresince, kadınların aile içi şiddet yardım hattına yaptıkları çağrı sıklığının %48 arttığı bildirilmiştir (Agüero, 2020). Öte yandan Karatay'ın (2018) çalışmasında diğer araştırmaların aksine flörtüne şiddet uygulama davranışı bakımından kadınlar ve erkekler arasında anlamlı fark bulunmadığı belirtilmiştir.

Flört şiddetinin türlerine göre yaygınlığına bakıldığında ise en çok bildirilen flört şiddeti türünün psikolojik/duygusal şiddet olduğu ve fiziksel şiddetin onu takip ettiğini; en az bildirilen şiddet türünün ise cinsel şiddet olduğu saptanmıştır (Offenhauer, 2015). Türkiye'deki üniversite öğrencileri arasında flört şiddetinin yaygınlığının ve stresle başa çıkma tarzları ile ilişkisinin incelediği 443 katılımcının olduğu bir araştırmada, incelenen örneklem üzerinden elde edilen sonuçlara göre psikolojik/duygusal şiddetin en yaygın şiddet türü olduğu, cinsel flört şiddetinin ise beklenen bir oranın üzerinde olduğu ve fiziksel şiddetten daha çok görüldüğü sonucuna ulaşmıştır (Aksoy, 2021). 113 araştırma ile gerçekleştirilen bir sistematik inceleme çalışmasında, flört şiddetinin yaygınlığı araştırma bulgularında büyük farklılıklar göstermiş fakat kadınların psikolojik/duygusal şiddeti erkeklere göre daha fazla uyguladığı; erkeklerin ise daha fazla cinsel şiddet uyguladıkları bilgisini vermişlerdir (Rubio-Garay ve ark., 2017). Türkiye'de yapılan başka bir çalışmada 700 kadın üniversite öğrencisinin %84'ünün cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Kayı ve ark., 2000). Coker ve arkadaşları (2000) 1152 kadının katılmış olduğu çalışmada psikolojik/duygusal partner şiddeti ve fiziksel partner şiddetinin mental sağlık açısından sonuçlarını incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre %53,6'sının partner şiddetinin herhangi bir türünü yaşadığını, %13,6'sının hem fiziksel şiddet hem psikolojik/duygusal şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Derleme çalışmasında

katılımcıların %56,6'sının yaşamlarının bir döneminde şiddete maruz kaldığı ve bu öğrencilerin %47,3'ünün psikolojik/duygusal, %38,8'inin fiziksel ve %4,7'sinin ise cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Duval ve ark., 2020). Rouse, Breen ve Howell (1988)'in hiç evlenmemiş 588 öğrenci ile yapmış oldukları çalışmalarında %28,2'si partnerleri tarafından ısırılma, etini kısıma ve kabaca itilme gibi küçük fiziksel şiddet biçimlerine maruz kaldıklarını; öğrencilerin %11'i ise şiddetli fiziksel saldırı sebebiyle tıbbi müdahaleye veya polis müdahalesine ihtiyaç duyacak şekilde dövüldüklerini, tokatlandıklarını veya yumruklandıklarını bildirmişlerdir. Dikmen ve arkadaşlarının (2018) 500 kadın üniversite öğrencisi ile yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin %88'i duygusal flört şiddeti, %22,2'si sözel flört şiddeti, %21,4'ü ekonomik flört şiddeti, %16,4'ü fiziksel flört şiddeti ve %7,2'sinin de cinsel flört şiddetine maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada flört ilişkilerinde fiziksel şiddet uygulayıcısı olarak kadınların %43'ü, erkeklerin %35'i, cinsel şiddet uygulayıcısı olarak kadınların %25'i erkeklerin %42'isi ve psikolojik şiddet uygulayıcısı olarak kadınların %80'i erkeklerin ise %75'i oldukları bilgisine ulaşılmıştır. Bu çalışmada romantik ilişki içerisinde sahip olunan gücün yeterli gelmediği kişilerin fiziksel, psikolojik/duygusal ve cinsel şiddet uygulama oranlarının daha fazla olduğu belirtilmektedir (Toplu-Demirtaş ve Fincham, 2020). Bookwala ve arkadaşları (1992), 305 üniversite öğrencisi katılımı ile flört şiddetini araştırdıkları bir çalışmada öğrencilerin %40'tan fazlasının şiddete maruz kaldıklarını; yarısından fazlasının da en az bir kez flört şiddeti uyguladıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Türkiye'de LGBT+ bireylerle gerçekleştirilen bir araştırmada ise %88 oranında psikolojik/duygusal flört şiddeti uygulama ve %87,8 oranında fiziksel şiddet mağduru olma oranlarıyla oldukça fazla yaygınlık oranları tespit edilmiştir (Mercan, 2021). Özdere ve Kürtül (2018)'ün Niğde'de yapmış oldukları bir çalışmada flört ilişkisinde şiddete maruz kaldığını belirtenlerin oranı %14,8'i iken, %17,2'si de şiddet uyguladığını belirtmiştir. Almanya'da 2503 kişinin katıldığı fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet türlerinin ele alındığı araştırmada ise hem kadınların hem erkeklerin şiddet mağduru ve şiddet faili oldukları ancak kadınların dört şiddet türünde de mağdur olan grupta daha fazla yer aldığı ve şiddet türleri arasında kadınlar en çok cinsel (%15,6) şiddet mağduru olduklarını bildirmişlerdir. Erkeklerin ise dört şiddet türünde de fail olan grupta daha fazla yer aldığı ve en çok psikolojik (%9,1) şiddet uyguladıklarını bildirmişlerdir (Clemens ve ark., 2023).

2.4.5 Flört Şiddetinin Sonuçları

Flört şiddeti hem fiziksel ve psikolojik sağlık üstündeki olumsuz etkileri hem de kaygı verici olması sebebiyle toplum için önemli problemlerden biri olarak son birkaç yılda önemli sosyal ve toplum sağlığı problemi haline gelmiştir (Callahan, Tolman ve Saunders 2003; O’Keefe, 2005). Flört ilişkisinde yaşanan şiddet sadece kaygılandırıcı olması ve psikolojik ve fiziksel sağlık üzerindeki olumsuz etkileri olması nedeniyle değil, eş zamanlı olarak öğrenilmiş davranışlar haline gelerek genellenebilmesi ve ileri yaşlara taşınabilmesi ve ömür boyu devam etme olasılığının yüksek olması nedeniyle önemli bir problem olarak görülmektedir (Callahan, Tolman ve Saunders 2003; Coker, Smith, McKeown ve King, 2000; Wekerle ve Wolfe, 1999). Tüm şiddet davranışlarında görülebileceği gibi flört şiddeti de uygulanan şiddet sonucu yaralanma, kaza ve ölümler ile sonlanabilmektedir (İbiloğlu, 2012). Ayrıca flört ilişkisinde yaşanan şiddet sonucu istenmeyen gebelikler, cinsel yoldan bulaşan hastalıklar, cinsel işlevde oluşan bozukluklar, yeme ve uyku alışkanlıklarında değişim, depresyon, intihar düşünceleri ve buna yönelik davranışlar, travma sonrası stres bozukluğu ve madde kullanımı gibi sağlık konusunda ciddi problemlerin ortaya çıktığı da belirtilmektedir (Ames, Glenn ve Simons, 2014). Flört şiddetinin diğer sonuçları arasında problem çözme becerilerinin zayıflaması ve mağdurların dikkat süresinin azaldığı da yer almaktadır (Kaestle ve Halpern, 2005; Shorey, Cornelius ve Bell, 2008).

Öte yandan şiddeti uygulayan ve maruz kalan kişilerin özgüvenlerinin düşük olduğu, öz değerlerinin azaldığı, suçluluk ve acı duygusunda artış olduğundan da söz edilmektedir (Wekerle ve Wolfe, 1999; Wolfe, Scott ve Crooks, 2005). Psikolojik problemler üzerinde yapılan bir diğer çalışmada, flört ilişkisi esnasında şiddete maruz kalan kişilerin benlik saygılarında azalma, yeme bozukluklarından olan anoreksiya nervoza ve bulimia nervozanın daha sık bulunduğu, alkol ve madde kullanımında artış, tekrarlayan riskli cinsel ilişkiler yaşadığı, intihar düşünceleri ve buna yönelik davranışların arttığı ve yaşam kalitelerinde azalma olduğuna dair bulgulara ulaşılmıştır (Ackard ve Neumark-Sztainer, 2002).

Alan yazında vurgulanan bir diğer konuda flört şiddeti ve aile içi şiddet ilişkisidir. Aile içi şiddet, duygu düzenleme ve kontrol becerileri kazanımlarını engelleyebileceği sebebiyle yetişkinlik döneminde şiddete eğilimin yakın ilişkilerinde ortaya çıkabileceği risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Cüceloğlu, 1991). Bu dönemdeki şiddet davranışlarının önünün kesilmesi, meydana gelebilecek birçok şiddet davranışlarının oluşmasını engelleyebileceği değerlendirilmektedir.

2.4.6 Flört Şiddetine Yönelik Tutum

Savaşlarda veya kendini savunmanın mecburi olduğu durumlarda toplumsal söylem şiddeti haklı gösterebilirken, aile içerisinde ya da romantik ilişki içerisinde olan durumlarda ise şiddet eylemini daha az haklı göstermektedir (Kaura ve Lohman, 2007). Bu toplumsal değerler ve söylemler doğrultusunda şiddet öğrenilir ve nesilden nesile aktarılır. Bu nedenle şiddetin, biyolojik faktörler tarafından değil kültürel faktörler tarafından inşa edildiği belirtilmektedir (Aslan ve ark., 2008). Alanyazındaki araştırmalar, kişilerin şiddete yönelik tutumları ile flört ilişkisi içerisinde şiddet uygulama oranları arasında bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Capaldi, Knoble, Shortt ve Kim, 2012; Flood ve Pease, 2009; Holtzworth-Munroe, Bates, Smutzler ve Sandin, 1997).

Flört şiddetinde, şiddete maruz kalan ve şiddet uygulayan kişilerin şiddet kavramı tanımı, şiddete yönelik tutumu ve şiddeti algılayış biçimlerinin incelenmesi gerekmektedir. Kişilerin şiddeti hangi davranışlarla sınırlandırdığı/tanımladığı, yaşam olaylarını değerlendirmesi veya algıları, düşünce biçimleri ve kalıp yargıları onların şiddete yönelik tutumunu oluşturmakta ve bu tutumları şiddete tanık olma ya da uygulama açısından belirleyicisi olmaktadır. Çünkü flört şiddetinin kabulü edilebilirlik durumu, bireyin şiddete yönelik olan olumlu tutumu, savunma ve hoşgörü anlayışı ile eşittir (Kaura ve Lohman, 2009). Toplum kurallarının, şiddeti kabul edilebilir olarak görmesi şiddete yönelik onaylayıcı tutumu yansıtmaktadır (Roscoe ve Callahan, 1985). İlişki süresince kıskançlıkların şiddet boyutunda olduğu unutulup, önemsenmeyip, sevginin göstergesi veya aşk olarak tanımlanmasının yanlış algılara sebebiyet verebileceği belirtilmektedir (Özcebe, Aslan, Karabiber, Küçüköztaş, Oransay ve Ölmez, 2002). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (2003) çalışmalarına göre, erkek tarafından kadına uygulanan fiziksel şiddetin hangi durumlarda kabul edilebilir olduğu sorgulanmıştır. Bu çalışmanın bulgularında; araştırmaya katılan kadınların %29'unun eşine karşı geldiği durumlarda, %27'sinin gereksiz para harcaması durumunda, %23'ünün ise çocuklarına temel bakım verme hususunda ihmalkâr veya yetersiz olması durumunda erkeğin, kadına fiziksel olarak şiddet gösterme davranışını haklı buldukları belirtilmiştir. Bir başka araştırmada çocukluk çağındaki şiddet ve flört ilişkilerindeki şiddetin incelenmesi sonucunda flört şiddetini deneyimleme ile şiddeti onaylama, kabul etme arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (McKinney ve ark., 2009).

Kadı ve arkadaşlarının (2019) yapmış olduğu araştırmada, şiddete maruz kalan katılımcılardan bazılarının şiddeti “Erkek arkadaşımı alttan almadığımdan dolayı oldu”, “Sevmediği yemeği yaptığım için oldu” gibi cümlelerle şiddeti normalize ettiği bilgisine

ulaşılmıştır. Flört şiddetine yönelik tutumlarda erkeklerin kızlardan daha fazla flört şiddetine karşı onaylayıcı tutum içinde olduğu belirtilmiştir (Baldan ve Akış, 2017). Karatay ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında aldatmak, kıskanmak, ihmal, alay etme, takip etme, sosyal yaşamı kısıtlamak gibi şiddet davranışlarının erkekler tarafından ‘bir şiddet olarak algılanmadığı’ ifade edilmiştir. Yapılan bir araştırmada evlilik içerisinde eşinden sözel ve fiziksel şiddet gören kadın sayısının (sırasıyla katılımcıların %70,1 ve %49,0) fazla olduğu şiddete uğrayan kadınların bir kısmının (%11,4) şiddeti hak ettiğini, cinsiyet ayrımına uğramadıklarını düşündüklerini (%55,4) bildirmişlerdir (Kurt ve ark., 2018).

Şiddete maruz kalan kişilerin şiddete yönelik olumlu tutumda olmaları, sevginin bir parçası olarak görmeleri, şiddet davranışlarına boyun eğmeleri veya maruz kaldıkları şiddetten haberdar olmamaları bu davranışı normalleştirmekte ve toplum için bir sorun teşkil etmektedir. Flört ilişkisi içinde şiddet davranışlarının şiddet olarak değerlendirilmemesi, flört şiddeti kavramının yeni öğrenilmesi ve sonuçlarının bilinmemesi, flört şiddetine ilişkin tutumları etkilemektedir.

2.5 REDDEDİLME DUYARLILIĞI

Kişilerin sosyal olarak bulunduğu toplumdan kabul görmeleri, onların psikolojik ve fizyolojik açıdan iyi halde olmaları konusunda önemlidir (Thoits, 2011). Bir yere, kişiye, topluma ait olmak ve bu bağlamlar içerisinde kabul edilmek insanların temel ihtiyaçları arasındadır. Bu ihtiyaçların da diğerleri gibi karşılanması önemli bir yer edinmektedir. Kişiler bir yere ait olup oradaki insanlar tarafından kabul edildikçe ilişki kurmaya başlar ve bu ilişkilerin sürdürülmesine olanak tanır (Maslow, 1943; Akt. Şakrak, 2023). Bireyler için kabul görme düşüncesi ve arzusu temel ihtiyaçları kadar önemlidir (Erözkan, 2007).

Downey ve Feldman (1996) bireyin kaygıyla giden reddedilme beklentisinin olması, reddedileceği algısının hazır olma durumu ve redde karşı tepkilerinin aşırılığı nı reddedilme duyarlılığı olarak tanımlamışlardır. Bu durum, erken dönemde temel bakım veren ya da kişi için önemli olan insanlar tarafından uzun süreli reddedilme deneyimi yaşamaları sonucunda oluşmaktadır. Bu tür yaşantılar sonucunda kişi reddi beklemeyi öğrenmektedir (Pietrzak ve ark., 2005).

Downey ve Feldman (1996) tanımını yapmış oldukları bu kavramın modelinde, önemli insanlara karşı kaygılı şekilde reddedilme beklentisinde olan kişilerin muhtemelen şu adımlardan geçtiklerinden bahsetmişlerdir:

- a. Partner tarafından belirsiz ya da umarsız davranışların kasti olarak reddedilme olarak anlaşılması,
- b. İlişkilerde güvensiz ve ümitsiz hissedilmesi,
- c. İlişkilerinde ilişki yaşadıkları kişiden reddetme ya da reddedilme tehdidine yönelik kıskanç bir şekilde veya kontrolcü davranışlar ile ya da düşmanca davranışlar ile karşılık verme.

2.5.1 Reddetme ve Reddedilme Kavramı

Bazı kişiler normal koşullar altında dışlanma olarak kabul görülmeyecek davranışları dahi dışlanma olarak değerlendirirken ve bu davranışlara aşırı bir şekilde tepki vermeye meyilli olurken bazı insanlar da dışlanma sayılabilecek davranışları sakin bir şekilde yorumlamayı ve bu duruma daha uygun bir şekilde tepki verdiği belirtilmektedir (Downey ve Feldman, 1996). Kişi diğerleri tarafından kabul görmek, sevmek, ilişki ve topluluklara dahil olmakla beraber yakın ilişkilerini devam ettirmek için güçlü bir istek duymaktadır (Schaan, Schulz, Bernstein, Schächinger ve Vögele, 2020; Zimmer-Gembeck ve Nesdale, 2013).

Erken dönemlerde ve sık sık reddedilme deneyimleri yaşamış olan kişilerin bu deneyimlerine bağlı olarak sosyal etkileşim gerektirecek durumlarda bulunmak yerine reddedilmeyle alakalı beklenti yaşadıkları ifade edilmiştir. Kişi reddedildiğine ilişkin hatırlatıcı bir öge ile karşılaştığında bu durum reddedilme algısına neden olmaktadır.

Reddedilmenin deneyimlenmesi, sevgi ve ait olma ihtiyacının karşılanmasının önünde engel olarak değersiz olma ve öfke duygularına, olumlu görülmeyen davranışlara (örneğin: saldırgan olma) ve rahatsızlık veren fikirlerin, kişide iyi olma halinin olmamasına neden olmaktadır (Romero-Canyas, Downey, Berenson, Ayduk ve Kang, 2010; Sarıçam ve ark., 2012; Staebler, Helbing, Rosenbach ve Renneberg, 2011). Reddedilme yaşantısının ortaya çıkardığı duygular zaman geçtikçe daha olumsuz duygular olmaktadır. Bu olumsuz duygular, öncelerinde negatif duygulanım, üzüntü, gerginlik, endişe, kaygı, hayal kırıklığı, öfke ve düşmanlık gibi duygularken, zaman geçtikçe benlik algısının düşmesine, değersiz, çaresiz hissetmeye ve saldırganca tutumlara dönüşmekte olduğu ifade edilmiştir (Downey ve Feldman, 1996).

Kişi için önemli olan insanlar tarafından kabul edilmek, özgüven ve benlik saygısını arttırarak yaşam doyumunun yükselmesini sağladığı belirtilmektedir.

2.5.2 Reddedilme Duyarlılığı ve Kişilerarası İlişkiler

Yaşamın ilk zamanlarında karşılaşılan ebeveyn reddi sonucunda kendini koruma amacıyla oluşan duyarlılık kişinin yetişkinlik zamanlarında hayatına uyum sağlamasında birtakım sorunlara neden olmakta ve kişiyi zorlamaktadır (Bowlby, 1980). Reddedilmeye karşı duyarlı olarak nitelendirilen kişilerin aslında reddediliyor olmaya karşı öfke ile karşılık veren kişiler olduğu, psikoloji alanında uzun bir geçmişe sahiptir (Canyas ve ark., 2010).

Downey ve Feldman'a, (1996) göre, reddedilme duyarlılığı düzeyi yüksek olan bireylerin, insan ilişkilerde sorun yaşamalarının esasında, bir reddedilme tehdidi algıladıklarında, sorunun ilişkiye en az hasar verecek biçimde çözülmesini sağlayacak uygun tutumun ne olacağı konusunda düşünmeden otomatik bir şekilde tepki vermeleri olduğunu belirtmektedirler. Kişinin yaşadığı red algısı kişilerarası ilişkilerin güçsüzleşmesine, diğer insanlardan uzaklaşmaya neden olmakta ve diğerlerine karşı güven duygusu hissetmesini güçlendiren bir olgu haline getirerek sosyal ilişkilerinin devamlılığını engellemektedir (Gonzaga ve ark., 2001). Bu algı bilişsel ve duygusal tepkilerin yaşanmasına yol açmaktadır. Kişi bu tepkilerle beraber saldırganlık, geri adım atma veya karşıdakinin söylediklerine itiraz etmeden uyma gibi tutum içerisinde olmaktadır (Rosenbach, 2013).

2.5.3 Reddedilme Duyarlılığı ve Romantik İlişkiler

Reddedilme duyarlılığı yaşayan kişilerin sorun yaşadığı önemli alanlardan biri de romantik ilişkileridir. Romantik ilişkiler duygusal açıdan yoğunluğun daha fazla olduğu alanlar olduğundan diğer insanlarla olan ilişkilerde yaşanan problemlerin bu alanı daha çok etkilediği belirtilmektedir (Şirvanlı-Özen ve Güneri, 2018). Reddedilme duyarlılığı yaşayan kişiler olumlu ve iyi başlayan ilişkiler kursalar dahi ilişkinin dönemlerinde olumsuzlukların ve duyarsızlıkların ortaya çıktığı izlenebilmektedir. Kişilerin ilişkiye yönelik heyecanı kaybolabilmektedir ve partnerlerine karşı bir düşmanlık hissiyatlarının oluşması ihtimali olabilmektedir (Kenny ve Acitelli, 2001). Reddedilmeye karşı olan tutum, kişinin durumu anlamlandırma sebebinden etkilenmektedir.

Bu durumu kendilerinden kaynaklandığını düşünen kişiler kaygılı reddedilme duyarlılığı deneyimlerken tepkileri içe yönelim olarak gerçekleşen kişilerin tepkileri ise kaygı, geri çekilme ve depresyon olarak belirtilmiştir.

Nedeni karşıdaki kişiden kaynaklı olduğunu düşünen kişiler ise öfkeli reddedilme duyarlılığı deneyimlerken tepkileri dışa yönelim olarak görülmüş, bunlar da öfke, kızgınlık ve saldırganlık olarak belirlenmiştir (Ayduk ve ark., 2001).

Kişinin ilişkide reddedilme algısının olduğu anda verdiği tepkiler savunucu eylem davranışları olarak gözlemlenmektedir bu davranışlar, ilişkiden uzaklaşmak ya da partnerin terk etmesini engellemek ve savunucu düşmanlık davranışları olarak belirlenmiştir (Fraley ve Shaver, 2000). Bireyin reddedilme duyarlılığı düzeyinin yaşadığı ilişkiyi etkilemesi için partnerlerden birinin bile reddedilmeye yönelik duyarlılığının olmasının yeterli olduğu ve reddedilme duyarlılığına sahip olmayan bireylerin ilişkilerine göre ilişkilerinin sonlanma ihtimalinin yükseldiği ifade edilmektedir (Downey ve ark., 1998). Bir araştırmada benzer çatışma oranlarına sahip olan, reddedilme duyarlılığı olan ve olmayan çiftler karşılaştırıldığında reddedilme duyarlılığı olan kişilerin çatışma esnasında bağırarak, küfretmek ve hatta ilişkiyi sonlandırmak gibi daha büyük tepkiler verdiği sonucuna ulaşılmıştır (Ayduk ve ark., 2000).

Romero-Canyas ve arkadaşları'nın (2010) yapmış oldukları çalışmada reddedilme duyarlılığı düzeyi yüksek kişiler reddediliyor olduklarına dair bir şey algıladıklarında ilişki içinde fazlaca düşmanca tutumlarda oldukları ve bu tarz tutumlarının ilişkilerine zarar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kaygılı biçimde reddedilme beklentileri, kişilerin partnerlerinin niyetini kötü algılamalarına neden olarak ilişki kalitelerine zarar verebilmektedir (Worley ve Samp, 2018). Bir başka bir araştırmada, erkeklerde reddedilme duyarlılığının romantik ilişki yaşanan kişiye karşı saldırganlığı yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır (Downey ve ark., 2000). Hurley ve arkadaşlarının (2012) yapmış oldukları bir araştırmada ise, reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin eşlerinin evliliğe uyum düzeyinin düşük olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Murphy ve Russell'in (2018), genç yetişkinler ile yapmış oldukları araştırmada katılımcıların reddedilme duyarlılığı puanları ile kıskançlık ve saldırganlık puanları arasında pozitif ilişki olduğunu ancak reddedilme duyarlılığıyla saldırganlık arasındaki ilişkiye kıskançlığın aracılık ettiğini bulgusuna ulaşılmıştır. Galliher ve Bentley'nin (2010) yapmış oldukları çalışmada reddedilme duyarlılığı düzeyi yüksek olan ergenlerin ilişkilerini daha negatif algıladıkları ve partnerlerine karşı daha negatif davrandıkları

sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın sonucuna göre erkek katılımcıların reddedilme duyarlılık seviyeleri ve algılanan saldırganlık davranış seviyeleri yükseldikçe partnerlerinin ilişki doyumlarının da azaldığı bilgisine ulaşılmaktadır.

Bütün bu bilgiler ışığında reddedilme duyarlılığının flört şiddeti ile ilişki içerisinde olduğu ve reddedilme duyarlılığının flört şiddetinin doğuran nedenlerden biri olabileceği düşünülmektedir.

2.6 BENLİK SAYGISI

2.6.1 Benlik Kavramı

Benlik, bilişsel ve duygusal süreçlerin örgütlenmesi ve davranışların düzenlenmesine etki eden bir “yapı” (Singelis, 1994) ve insanın çevresi ve sosyal yaşamı ile etkileşime girmesi sonucunda görülen dinamik bir “süreç” (Banaji ve Prentice, 1994) olarak ifade edilebilir.

Rogers’a göre “Neyim?” ve “Ne yapabilirim?” sorularını yanıtlarken gerçek benliğe dair bilgilere ulaşırız. “Değer verdiğim şeyler nelerdir?” ve “Bu hayattaki beklentilerim nelerdir?” sorularını yanıtlarken ideal benliğe yönelik bilgilere ulaşırız. Sahip olduğu düşünülen benlik ile sahip olmak istenilen benlik alt yapıları arasında fark olması bireyin uyumsuzluğunu etkilemektedir. Sahip olunan benlikle ilgili duygular olumlu olduğunda çevreden gelen beklentilere yönelik kaygılar da azalacaktır böylece kişinin sahip olduğu ideal ve gerçek benlik birbirine yakın olacaktır (Akt: Voltan-Acar, 2004).

Benliğin yapısı (self construal); benliğin diğeriyle ilişkisine yönelik duygu, düşünce ve davranışlarıyla diğereinden farklı olması olarak belirtilebilir (Singelis ve Sharkey 1995). Benlik kavramı, bireyin kimliği, değerleri, idealleri, kültürel seçimleri yani benimsediği kültürden etkilenmesi, yetenekli yanları, güçsüz olduğu yanları gibi bireyin kendisine dönük duygu, düşünce ve davranışları bireyin benlik yapısının oluşumunu tesir etmektedir (Budak, 2003; Singelis, 1994).

2.6.2. Benlik Saygısı

Benlik saygısı kavramı alanyazında oldukça yer verilen psikoloji kavramlarından biridir (Heppner ve Kernis, 2011). Bu kavramı ilk kez William James 1890 yılında kendini “bilen öz” ve “kendini bilme” olarak iki şekilde adlandırmanın sonucu psikoloji ilkeleri doğrultusunda tanıtmıştır (James, 1890).

Benlik saygısı, benlik kavramının daha çok öznel kısmıdır çünkü birey ailesinden ve çevresinden öğrendikleriyle ve aldığı tepkiler sonucunda tamamını kendi süzgecinden geçirir ve benliği hakkında bilgi edinir. Benlik saygısı aynı zamanda yönlendiricidir; kişiye başarılarını, yeteneklerini, tutum ve davranışlarını değerlendirme olanağı sağladığı belirtilmektedir (Sacks ve Wolffe, 2006). Bireyin aile yaşamı, sosyal ortamı, kişilerarası ve romantik ilişkileri ve iş ortamı, benlik saygısı düzeyine göre boyut kazanmaktadır (Soğukpınar, 2014).

Yaşam boyu devam eden ve deneyimler sonucu beliren benlik saygısı; benlik kavramının, kabul ve reddedilme beklentisi sonucunda kişinin kendini sevmeye ve beğenilmeye değer olup olmadığını ya da kendisine ne ölçüde değer verildiğini göstermektedir (Erşan ve ark., 2009). Yani benlik saygısının oluşumunda ve gelişiminde; bireyin kendini değerli hissetmesi, sevilmesi, başarılı olması, beğenilir olduğunu düşünmesi, çevresi tarafından kabul edilmesi, yeteneklerini sergileyebilmesi ve fiziksel özelliklerini benimsemesi de etkilidir (Yörükoğlu, 2000). Rosenberg (1965) bireyin kendini değerlendirme biçiminin, benlik saygılarının üstünde etkisi olduğunu belirtmiş, kişinin kendisine yönelik olan karşılaştırmaların ve çevresindekilerin değerlendirmelerinin de önemli olduğunu vurgulamıştır (Kılınçer, 2012). Bireyin çevresinde oluşan memnuniyetine ya da memnun olmamasına sebebiyet veren durumların bireyin kendisine ait değerini belirlediği belirtilmektedir (Temel ve Aksoy, 2001).

Benlik saygısı, kişinin kendisini gerçekleştirebilmesinin ve sağlıklı olabilmesinin ön koşullardan biridir (Schultz ve Schultz, 2007). Sağlıklı benlik saygısının oluşması için yedi temel özellikten bahsedilmektedir. Bu özelliklerden hangisinin diğerine göre daha baskın olacağı ve miktarı kişiden kişiye değişebilmektedir ancak benlik saygısının sağlıklı olması bakımından bu bahsedilen özelliklerden her birine belirli ölçüde ihtiyaç vardır.

Bu özelliklerin birbirine denk ve doğru orantılı bir ilişki bulunmaktadır (Plummer, 2007):

- Kendini tanımak
- Kendini kabul
- Kendine inanç
- Kendini ifade etme
- Kişilerarası ilişkiler ve bireyin rolü

- Öz farkındalık
- Özgüven

Benlik saygısı, bireyin kendisinden memnunluk derecesinin ve kendisine verdiği değerin fazla olmasına bağlı olarak yüksek benlik saygısı ve kendisine dair memnunluk derecesinin ve kendisine verdiği değerin görece az olmasına bağlı olarak düşük benlik saygısı olarak iki şekilde belirtilmektedir (Rosenberg, 1965). Bu kavramlar aşağıda açıklanmıştır.

2.6.2.1 Yüksek Benlik Saygısı

Benlik saygısı yüksek olan kişiler, beklentileri ve davranışları dolayısıyla kreatif ve bağımsızdırlar. Bu kişiler başarısız olmayı kolay bir şekilde kabul edemez ve başarılı olmak için inatçıdırlar, duygusal açıdan tutarlı ve uysal bir yapıdadırlar, hayata bakış açıları daha olumlu ve ikna edilmeleri güçtür (Hogg ve Vaughan, 2007). Hayatta karşılaştıkları olumsuz durumlar karşısında kolay toparlanabilme özelliği barındıran yüksek benlik saygısı düzeyi ile mutlu olma arasında güçlü bir ilişkinin olduğu gösterilmektedir (Baumeister ve ark., 2003). Bu kişilerin özgüvenlerinin yüksek olmasından kaynaklı eksik taraflarının farkında olup bunları kabullenerek bu yönlerini geliştirmek için çaba gösterirler (Uyanık-Balat ve Akman, 2004).

Kişilerin benlik saygısının yüksek olması onların pozitif, üretken, mutlu ve başarılı olma gibi birçok olumlu duygu ile çevrili olmasını sağlamaktadır (Karataş, 2014). James'e göre kişi performansını başarılı olarak değerlendiriyorsa benlik saygısı yüksek olmaktadır (Roland ve Foxx, 2003). İletişim becerilerinin gelişmiş olması, kreatif, araştırmacı ve yeniliklere açık olduklarından toplum içerisinde daha etkin vazifelerde bulunmaktadır (Cevher ve Buluş, 2007). Benlik saygısı yüksek olan bireylerin topluma uyumu kolaylaşır, etkin katılım sağlar ve kişisel doyum, başarı ve mutluluğu oluşturur (Güçray, 1989). Yüksek benlik saygısına sahip kişiler özgüvenli olmakla beraber içinde bulunduğu toplumda değerli bir kişiliğe sahip olduklarına dair inançları vardır (Hamarta ve ark., 2009).

2.6.2.2 Düşük Benlik Saygısı

Düşük benlik saygısına sahip olan kişiler kendilerine yönelik düşünceleri karışık, belirsiz, boşluklarla dolu ve tutarsızdır, kendilerine karşı güvensiz, yeteneklerini yetersiz gören, sıklıkla başarılarını kabul etmeyen ve kolayca umutsuzluğa kapılan kişilerdir

(Plummer, 2014). Bu kişiler devamlı kendilerini olumsuz olarak değerlendirir ve çok kolay umutsuzluğa kapılabilirler. Günlük yaşam olaylarının sonucuna daha fazla kapılır ve dolayısıyla duygusal olarak dalgalanmalar yaşarlar. Esnek ve kolaylıkla ikna edilebilir, yüksek benlik saygısı olan kişilere göre daha az mücadeleye girer, mevcut olan ile yetinirler (Cevher ve Buluş, 2007; Hogg ve Vaughan, 2007). Kendilerine bir hedef oluşturmakta ve yaşadıkları problemleri çözmede sorun yaşayan bu kişiler (Aslan, 2006; Plummer, 2001; Akt. Yıldız, 2012); elde ettikleri başarıyı dış faktörlere atfeder ve şanslı olmaya inanırlar, başarısızlıklarını üstlenmezler (Bee, 1981; Akt. Topsakal, 2007).

Benlik saygısı çeşitli değişkenlerle beraber incelendiğinde, yüksek benlik saygısının yaşam doyumu, mutluluk, olumlu ilişkiler kurabilme ve baş etme becerileri geliştirebilme ile ilişkili iken (Akt. Helvalı, 2019); düşük benlik saygısının ise başarısız olma, anksiyete, depresif belirtiler, yeme problemleri, şiddete eğilimli olma ve madde kullanımıyla ilişkili olduğu bulunmuştur (Donnellan, Trzesniewski, Robins, Moffitt ve Caspi, 2005; Mann, Hosman, Schaalma ve DeVries, 2004). Psikolojik iyi olma hali ve yaşam doyumunun artması bakımından benlik saygısının yüksek olması ve aynı zamanda benlik saygısının tutarlı olması da bu kavramlar açısından önemlidir. Tutarsızlık, öfke, savunmasız olma, psikopatoloji, kişilerarası ilişkilerdeki tutum ve birtakım yaşam olayları ile bağdaştırılmaktadır (Borders, 2014).

Düşük benlik saygısına sahip olan bireylerin, yüksek benlik saygısına sahip olan bireylere göre saldırganlık içeren ve anti-sosyal özellikler içeren davranışlar göstermeye daha eğilimli olduğunu belirtilmektedir (Paulson, Coombs ve Landsverk, 1990; Russel ve Hudson, 1992). Benlik saygısının düşük olması sosyal ilişkilerde sorunlar yaratmakta, içe dönük ve yalnızlaşmış bir birey tipi oluşmasına neden olmaktadır (Softa ve ark., 2015).

2.6.3 Benlik Saygısı ve Flört Şiddeti

Bireyin yaşam doyumunda, sağlıklı iletişim içerisinde olmasında, amaçları doğrultusunda başarı elde etmesinde, değer sistemi olmasında, ileriye yönelik doğru planlar yapabilmesinde, uyumlu davranabilmesinde ancak özerk olabilmesinde benlik saygısının önemi belirtilmiştir (Erşan ve ark., 2009). Çocukluğunda temeli oluşturulan benlik saygısına sahip olan bir yetişkin, yaşamını yönlendirmede, bir amaç uğruna yaşamada ve farkında olarak kişilerarası ilişkiler oluşturmada fazlaca olumlu bir perspektife sahiptir (Yıldız, 2012). McIntyre ve arkadaşlarına (2015) göre her ilişki kişinin benliklerini algılamada olumlu ya da olumsuz değişimlere neden olmaktadır.

Romantik ilişkiler, kişilerin yaşamlarını doğrudan etkileyen önemli bir ilişki türüyken, olumlu ve olumsuz bazı psikolojik sonuçlara sebep olmaktadır (Chin ve ark., 2017). Romantik ilişkilerde benlik saygısının kıskançlık düzeyi ile ilgili olduğu bulunmuştur (Karakurt, 2012). Araştırmacılar romantik ilişkilerde iletişimi etkileyen en önemli duyguların sevgi, kıskançlık, güven ve fedakârlık olduğunu ifade etmişlerdir (Tarhan, 2015; Akt. Arpacıoğlu, Dönmez, Ayık ve Karadere, 2022). Kıskançlık duygusunun alanyazında birçok tanımlaması bulunmaktadır (de Almeida ve Schlösser, 2014; Elphinston, Feeney ve Noller, 2011; Kingham ve Gordon, 2004; White, 1981). İlişkinin varlığı veya kalitesine karşı tehditleri takiben duygu, düşünce ve davranışlar kompleksi, kabul gören kıskançlık tanımlarından biridir (White, 1981). Bireylerin kendilerine yönelik yetersizlik hislerinin yüksek, benlik saygılarının düşük olması ortada var olan rakibin ya da rakip olma ihtimalinin olması gibi etkenler bireylerin benliklerine karşı bir tehdit oluşturup şiddetli kıskançlık tepkilerine sebep olabilmektedir (White, 1981).

Benlik saygısının düşük olması ile flört şiddeti uygulayıcısı olma veya maruz kalma veya her iki türlü şiddet arasında bir ilişki bulunduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Diaz-Aguado ve Martinez, 2014; Shaw, 2009). Shaw (2009)'ın çalışmasında benlik saygısı düzeyi ile flört şiddeti değişkenleri arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmış. Benlik saygısı düzeyi yükseldikçe flört ilişkisinde şiddet davranışları azalmakta, tam tersi benlik saygısı düzeyi azaldıkça flört ilişkisindeki şiddet davranışlarının artmakta olduğu belirtilmektedir.

Üniversite öğrencilerinin benlik saygısıyla ilgili yapılan bir araştırmada katılımcıların şiddet kabul düzeyi incelenmiştir. Benlik saygısı düzeyleri orta bulunan katılımcıların, benlik saygısı düzeyleri yüksek olanlara göre şiddet davranışlarını daha fazla kullanılabılır ve uygulanabilir buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Sezer ve Sumbaş, 2018). Flört şiddeti ve benlik saygısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelendiği başka bir araştırmada ise üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarıyla benlik saygı düzeyleri arasında pozitif ve anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yolcu, 2019).

Bireyin diğerlerinin etkisi altında kalmadan karar verebilmesi ve duyguları ile düşüncelerini ayırt edebilmesine benlik farklılaşması denilmektedir (Bowen, 1985). Bartle ve Rosen (1994) çalışmalarında düşük benlik farklılaşması seviyesinin, yakın ilişkilerde istismar eden kişi olmak için risk faktörü olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Schubert, Protinsky ve Veirs (2002) ise benliğin farklılaşması kavramının alt boyutlarından biri olan “partner ile iç içe geçmenin” yüksek olmasının, erkek katılımcılar için şiddetin uygulayıcısı olma olasılığını artırdığından bahsetmişlerdir.

Bütün bu bilgiler ışığında benlik saygısının flört şiddetine yönelik tutumun yordayıcısı olabileceği düşünülmektedir.

2.7 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumlarının şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek ve hangi değişkenin flört şiddetine yönelik tutumu yordayıp yordamadığının bulunmasıdır. Flört şiddetine dair olumsuz tutumların yerine sağlıklı ve sürdürülebilir ilişkilerin oluşması adına flört şiddeti karşısında bu tutumların nasıl sağlıklı yönde geliştirilebileceği konusunda yapılacak çalışma, planlamalara ve alanyazına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

2.8 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Şiddet, genellikle bir kişinin karşıdaki kişiye ve/veya bir topluluğa kendi çıkarları için veya keyfi nedenlerden dolayı uyguladığı kurduğu otorite veya güç olarak tanımlanabilir. Kişi bu davranışları ile karşısındakini veya karşısındaki kişilerin varlığını tehdit etmektedir (Yumuşak, 2013). Şiddet yalnızca şiddete uğrayan kişileri değil şiddetin ortaya çıktığı alanı ve ortamı yani tüm toplumu etkilemektedir (Bilican, 2011a). Şiddet eğilimi ise kişinin şiddete yönelik duygu, düşünce ve davranışlarının tamamını kapsamaktadır (Haskan, 2009).

Romantik ilişkilerinde sorun çözmek adına şiddete başvuran bireylerin varlığı ve flört şiddetinin bugüne ve geleceğe olumsuz yansımaları dikkati çeken bir konudur. Flört ilişkisinde taraflardan birine ya da tarafların birbirine uyguladığı şiddetin etkilerinin ağırlığı ve uzun dönem etkileri bağlamında, flört şiddetine yönelik tutumu incelemek önemli görülmektedir. Bireylerin, flört şiddeti tutumunu etkileyen değişkenlerin incelenmesi flört şiddetine yönelik tutumda değişmeyi ve flört şiddetini önlemek için baş etme ya da çözüm yöntemlerini bulma konusunda önem arz ettiği düşünülmektedir. Öteyandan çocukluk çağı ve şiddet eğilimleri ile ilgili araştırmalar da alanyazında dikkati çekmektedir (Balcı-Akpınar, Küçüköğlü, Ejder-Apay, Karaca ve ark., 2019; Karaarslan, 2017; Karakulak, 2018). Ayrıca şiddet kavramının son yıllarda sıkça ele alınması, zaman geçtikçe şiddet olgusu ile karşılaşılması ve kültürlerde şiddet eğilimine yönelik öğelerin

olması dikkat çekmektedir. Bu çalışmada ele alınan kavramlardan flört şiddeti, kişilerin romantik ilişkilerinde uyguladıkları ya da tanık oldukları şiddet biçimidir ancak genç yetişkinler için bu bağlamdaki çalışmaların sınırlı olduğu değerlendirilmiştir. Buradan hareketle genç yetişkinlerin şiddet eğilimlerinin, flört şiddetine yönelik tutumlarını ne türde etki edebileceğinin incelendiği bu çalışmanın alana önemli katkısı olacağı düşünülmektedir.

Flört şiddetine yönelik tutumu etkileyeceği düşünülen bir değişken de reddedilme duyarlılığıdır. Reddedilme duyarlılığı, reddedilmeye karşı kaygılı bekleyiş, reddedilmeye yönelik algıların kolayca ortaya çıkması ve reddedilmeye karşı aşırı tepki vermeyi ifade eden bir kavramdır (Downey ve Feldman, 1996). Reddedilme duyarlılığı daha yüksek olan kişilerin romantik ilişkileri içerisinde şiddet uygulama ihtimallerinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Mishra ve Allen, 2023; Romero-Canyas ve ark., 2010). Bu bilgilere bakıldığında reddedilme duyarlılığının flört şiddeti tutumunu etkileyebileceği düşünülmekte ve mevcut araştırmanın bu bağlamda alana katkı sunacağı değerlendirilmektedir.

Araştırmanın bir başka değişkeni olan benlik saygısı ise bireyin kendi benliğini pozitif ya da negatif değerlendirmesi (Hamarta, 2004) yani bireyin kendisi hakkındaki değerlendirmelerinin toplamıdır. Benlik saygısına gelişimsel psikoloji perspektifinden bakıldığında ve benlik saygısının içeriği ve seyri göz önünde bulundurulduğunda, kişilerin çocukluktan itibaren gelişen benlik saygılarının flört ilişkilerinde uyguladıkları ya da tanık oldukları şiddet davranışı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. En önemlisi de flört şiddetinin ölçüsü ve süresi bu konu hakkında önemli ipuçlarını da vermektedir (Cameranesi ve Piotrowski, 2017). Flört şiddetinde, şiddet eğilimi ve reddedilme duyarlılığının etkisinin önemli olabileceği düşüncesi doğrultusunda, bireylerin benlik saygısının da bu olgu üzerinde önemli bir etmen olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle benlik saygısının flört şiddetine yönelik tutumuna yönelik etkisini araştırmak ve şiddeti uygulamanın faktörlerini ortaya koymak flört şiddetini önleme ve etkilerini azaltmada oldukça önemlidir. Bu araştırma alanyazındaki çalışmalardan faydalananarak sunacağı verilerle, şiddet alanında yapılan önleyici ve koruyucu çalışmalara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

2.9 ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Araştırma sorularından hareketle, bu çalışmada aşağıda bulunan hipotezler sınanmıştır.

H1: Şiddet Eğilimi ile Benlik Saygısı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Şiddet Eğilimi ile Reddedilme Duyarlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Şiddet Eğilimi ile Flört Şiddeti Tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Benlik Saygısı ile Flört Şiddeti Tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Benlik Saygısı ile Reddedilme Duyarlılığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Reddedilme Duyarlılığı ile Flört Şiddeti Tutumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Genç yetişkinlerin şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve flört şiddeti tutum düzeyleri demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

H8: Genç yetişkinlerin şiddet eğilimlerinin flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır.

H9: Genç yetişkinlerin reddedilme duyarlılığının flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır.

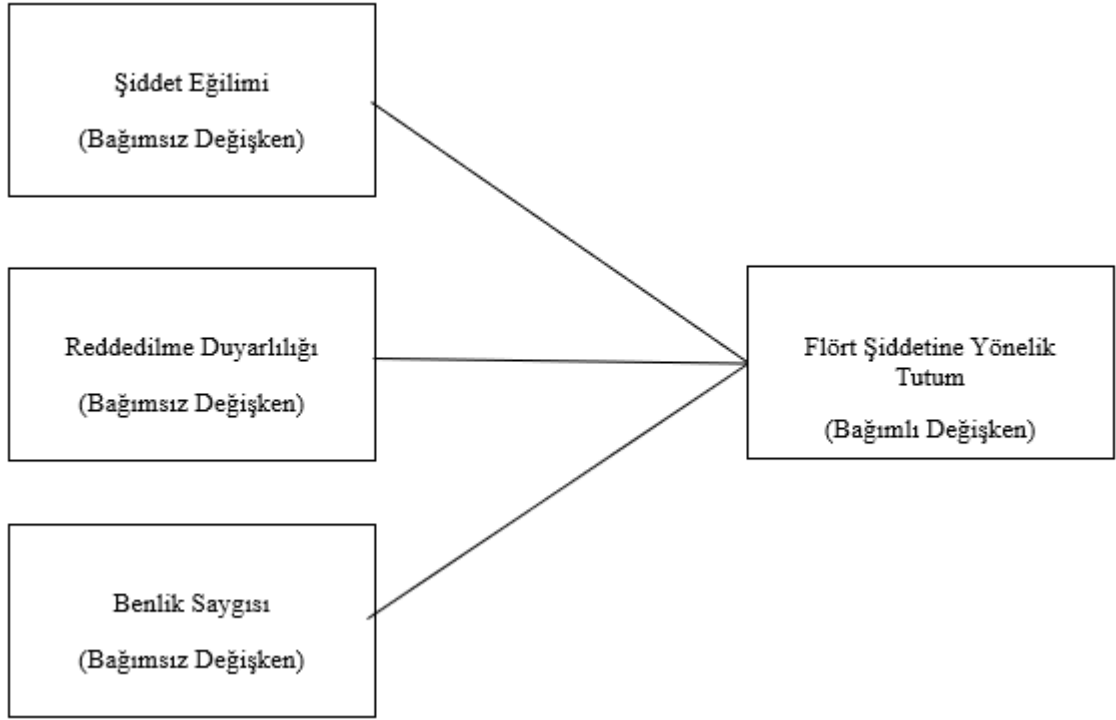
H10: Genç yetişkinlerin benlik saygılarının flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır.

H11: Cinsiyetin flört şiddetine yönelik tutumlar üzerinde yordayıcı etkisi vardır.

3 YÖNTEM

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırma, genç yetişkinlerin şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygılarına göre flört şiddetine yönelik tutum düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere, katılımcılar üzerinde herhangi bir manipülasyon yapmadan incelemeyi hedefleyen bir araştırmadır. Bu araştırmada nicel, ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Şekil 1

3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, genç yetişkinlerin oluşturması hedeflenmektedir. Örneklem grubunu 18-35 yaş aralığında olan, hali hazırda ilişkisi bulunan ve ilişkisi bulunmayan kadın ve erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında G Power ile güç analizi yapılmıştır. Araştırma hipotezleri doğrultusunda kesin testler (exact tests) içinde yer alan çoklu doğrusal regresyon analizi tercih edilmiştir. Bu adımın takibinde etki büyüklüğü, hata payı ve yordayıcı değişken sayılarının girilmesi ile güç analizi çalışılmıştır. Tek uçlu olarak 0,10'luk etki büyüklüğünde, %5'lik hata payı ve %95 güvenilirlikte 3 bağımsız değişkenin yordayıcılık ilişkilerinin incelenmesinde 164 kişilik örnekleme ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmada

18-35 yaş arasında olma, bekar olma, psikiyatrik tanı almamış olma durumu işleme kriteri olarak, 35 yaşından büyük olma, evli olma ve herhangi bir psikiyatrik tanı alma durumu dışlama kriteri olarak belirlenmiştir.

Araştırmacının düzenlediği sosyodemografik bilgi formu üzerinden elde edilen değişkenlere ilişkin katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre dağılımları Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1 Araştırma Örnekleminin Sosyodemografik Yapısı

Değişken	Kategori	n	%	
Cinsiyet	Kadın	135	67,5	
	Erkek	65	32,5	
	Öğrenci	109	54,5	
Meslek	Özel sektör çalışanı	57	28,5	
	Diğer	34	17,0	
Eğitim durumu	Lisans ve altı	151	75,5	
	Yüksek lisans	49	24,5	
	Düşük	32	16,0	
Gelir durumu	Orta	146	73,0	
	Yüksek	22	11,0	
Romantik ilişki	Romantik ilişkim var	155	77,5	
	Romantik ilişkim yok	45	22,5	
Romantik ilişkide şiddete uğrama	Evet	19	9,5	
	Hayır	29	14,5	
	Ekonomik şiddet	1	0,5	
Uğranan şiddet	Genel şiddet	5	2,5	
	Psikolojik/duygusal şiddet	15	7,5	
Şiddet uygulanan ilişki	Evet	10	5,0	
	Hayır	38	19,0	
	Ekonomik şiddet	1	0,5	
Yapılan şiddet	Genel şiddet	3	1,5	
	Psikolojik/duygusal şiddet	8	4,0	
	Min	Max	$\bar{x}$	ss
Yaş	18	35	24,49	3,86
Romantik ilişki süresi	0,50	11,00	2,29	2,16
Şiddete maruz kalınan ilişki süresi	0,50	5,50	2,05	1,40
Şiddet uygulanan ilişki süresi	0,50	5,50	1,90	1,61

Yapılan çalışmaya 163 kadın (67,1) ve 80 erkek (32,9) olmak üzere toplam 243 kişi katılmıştır. İşleme kriterlerinin dışında kalan ve uç değerlerde (z skoru 3.29 üstü olanlar) olan katılımcılar araştırmadan çıkarılmış ve kalan 200 kişi (135 kadın (%67,5) ve 65 erkek (%32,5) üzerinden analizler yapılmıştır. Öğrenci olan 109 kişi (%54,4), özel

sektör çalışanı 57 kişi (%28,5) ve diğer meslek gruplarından 34 kişi (%17,0) vardır. Lisans ve altı eğitim düzeyinde 151 kişi (%75,5) ve yüksek lisans eğitim durumunda 49 kişi (%24,5) bulunmaktadır. Gelir durumu düşük olarak belirten 32 kişi (%16,0), orta olarak belirten 146 kişi (%73,0) ve yüksek olarak belirten 22 kişi (%11,0) vardır. Romantik ilişkisi olan 155 kişiye (%77,5) karşın 45 kişinin (%22,5) romantik ilişkisi yoktur. Romantik ilişkisinde şiddet mağduru olduğunu belirten 19 kişi (%9,5) bulunmaktadır. Bu katılımcılar çoğunlukla psikolojik/duygusal şiddet mağduru (%7,5) olmuştur. Romantik ilişkisinde şiddet uyguladığını belirten 10 kişi (%5,0) bulunmaktadır. Bu kişiler de benzer şekilde psikolojik/duygusal şiddet (%4,0) uyguladıklarını belirtmiştir. Katılımcıların yaşları 18-35 yaş ($\bar{x}=22,49\pm3,86$ yıl) aralığında bulunmuştur. Romantik ilişki süresi 0,50-11 yıl ($\bar{x}=2,29\pm2,16$ yıl) aralığındadır. Şiddete uğranan ilişki süresi 0,50-5,50 yıl ($\bar{x}=2,05\pm1,40$ yıl) aralığında ve şiddet uygulanan ilişki süresi 0,50-5,50 yıl ($\bar{x}=1,90\pm1,61$ yıl) aralığında hesaplanmıştır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan “Sosyodemografik Veri Formu”, öğrencilerin flört şiddetine yönelik tutumlarını ölçmek üzere “Flört Şiddeti Tutum Ölçeği”, benlik saygısı düzeylerini ölçmek üzere “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği Kısa Formu”, şiddete eğilim seviyelerini ölçmek üzere “Şiddet Eğilimi Ölçeği” ve reddedilmeye karşı duyarlılıklarını ölçmek üzere “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler google form üzerinden toplanmıştır.

3.4.1 “Sosyodemografik Veri Formu” (EK-B)

Katılımcıların sosyo-demografik bilgileri hakkında bilgi toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Sosyo-demografik formda ankete katılanların cinsiyet, yaş, eğitim, çalışıp çalışmama, ekonomik durum ve romantik ilişki durumları, romantik ilişki süreleri, şiddete maruz kalma, şiddeti uygulama durumları, hangi şiddet türüne maruz kaldıkları, hangi şiddet türünü uyguladıkları ve bu ilişkilerinin ne kadar sürdüğü ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

3.4.2 “Şiddet Eğilimi Ölçeği” (ŞEÖ) (EK-C)

Göka, Bayat ve Türkçapar (1995), Milli Eğitim Bakanlığı adına kullanmak üzere geliştirmiştir. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun çalışmasında (1998) 7-14 yaş arasındaki çocukların şiddet eğilim düzeylerini ölçmeyi amaçlayan, temel yapısı

değiştirilmeden yeniden desenlenen ve kapsam geçerliliği sağlanan bir ölçektir. Daha sonra T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu da “Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet” başlıklı araştırmada kullanılması için temel yapısı değiştirilmeden yeniden desenlenmiştir. Bu çalışmada da son hali kullanılmıştır. Ölçek içinde bulunan ifadelere verilen cevaplar 4’lü likert ölçeğindedir ve katılımcıdan 20 maddeden her bir maddeyi okuyarak “hiç uygun değil”, “biraz uygun”, “uygun”, “çok uygun” seçenekleri arasından kendisine göre en uygun ifadeyi seçmesi istenmektedir. Bu ölçekten alınan puanların yüksek olması katılımcıların şiddet eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Çeşitli araştırmalarda (Bayram, 2023; Çınar, 2018; Kandemir, 2021; Tüken, 2018; Uçarman, 2019) ve yaş gruplarında da kullanılması nedeniyle bu çalışmada kullanılabileceği değerlendirilmiştir.

Çalışmada ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla iç tutarlılık kapsamında güvenilirlik katsayısı iki farklı zamanda .78 ile .87 bulunmuştur. Çalışmanın iç yapı tutarlılık güvenilirliği için Cronbach alfa değeri .83 olarak bulunmuş, ölçek maddelerinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları ise .82 ile .84 aralığında değişmektedir. Bu çalışmada Şiddet Eğilimi ölçeğine yönelik yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alfa katsayısı .88 bulunmuştur.

3.4.3 “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği” (RDÖ) (EK-D)

Downey ve Feldman’ın (1996) geliştirmiş olduğu bu ölçeği Özen, Sümer ve Demir (2011) ülkemize uyarlamıştır. Ölçeğin orijinal halinde 18 madde bulunmaktadır fakat uyarlamada Türk kültürü düşünülerek ölçeğe 8 madde daha eklenmiştir ve eklenen maddeler ile toplam madde sayısı 26 olmuştur. Ölçek maddelerine verilen cevaplar 6’lı likert üzerinden puanlanmaktadır. Ölçeğin uyarlamasında elde edilen güvenilirlik ve geçerlik bulguları ölçme aracının iki faktörlü geçerli bir yapısının olduğunu ve iç tutarlılık katsayılarının .73 ile .85 arasındadır. Bu çalışmada Reddedilme Duyarlılığı ölçeğine yönelik yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alfa katsayısı .93 bulunmuştur.

3.4.4 “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” (RBSÖ) (EK-E)

Bireylerin benlik saygısı seviyelerini ölçmek ve değerlendirmek için Morris Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Füsün Çuhadaroğlu (1986) tarafınca yapılmış ve ölçek Türkçeye uyarlanmıştır. Bu ölçek toplam 63 maddeden ve 12 alt kategoriden oluşmaktadır.

Çoktan seçmeli cevapları olan bu sorulardan ilk 10 madde benlik saygısını ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Bu araştırmada bulunan ölçeğin yalnız benlik saygısı alt boyutu kullanılması amaçlanmıştır. Ölçekte bazı maddeler negatif olarak puanlanmaktadır ve yüksek değerler yüksek benlik saygısını göstermektedir.

Çuhadaroglu (1986) tarafınca yapılan Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması sonucu benlik saygısı kategorisinin geçerliliğinin sınanması amacıyla psikiyatri görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmeler değerlendirilirken öğrencilerin benlik saygı düzeyleri, kendilerine dönük görüşleri düşük, orta, yüksek şeklinde gruplanmıştır. Bu iki uygulama sonucu aralarındaki ilişki hesaplanmış ve geçerliliği .71 olarak bulunmuştur bununla birlikte ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .75 olarak bulunmuştur.

Bu çalışmada Benlik Saygısı ölçeğine yönelik yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alfa katsayısı .53 bulunmuştur.

3.4.5 “Flört Şiddeti Tutum Ölçeği” (FŞTÖ) (EK-F)

Terzioğlu ve arkadaşları (2016) tarafından kişilerin flört şiddetine yönelik tutumlarını değerlendirmeyi hedeflenerek geliştirilmiş bir ölçektir. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği, 5’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten elde edilen puan ortalamaları 5’e yaklaştıkça kişilerin flört şiddetine ilişkin tutumlarının, flört şiddetini desteklemediği görülmektedir. Bu ölçekte 28 madde bulunmakta olup, 23 madde ters yönde puanlanarak değerlendirilmektedir.

Ölçeğin güvenilirliğini sınamak amacıyla iç tutarlılık analizi kullanılmış ve ölçeğin iç tutarlılık analizi Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Bu ölçeğin beş alt boyutu bulunmaktadır; “genel şiddet”, “fiziksel şiddet”, “cinsel şiddet”, “ekonomik şiddet”, “psikolojik/duygusal şiddet”. Genel, fiziksel ve ekonomik şiddet alt boyutlarında 5’er madde, psikolojik/duygusal şiddet alt boyutunda altı madde ve cinsel şiddet alt boyutunda yedi madde bulunmaktadır. Ölçeğin genel şiddet alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .72$, fiziksel şiddet alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .72$, cinsel şiddet alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .84$, psikolojik/duygusal şiddet alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .85$ ve ekonomik şiddet alt boyutu için iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .75$ olarak hesaplanmıştır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği için güvenilirlik katsayısı $\alpha = .91$ olarak belirlenmiştir. Tüm analizler sonucunda 28 maddeli, 5 faktörlü bu ölçek elde edilmiştir. Flört ilişkisi içerisindeki bireylerin flört şiddetine yönelik tutumlarını belirlemek, değerlendirmek ve yorumlamak amacı ile geliştirilen bu ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu belirtilmiştir (Terzioğlu ve ark., 2016).

Bu çalışmada Flört Şiddeti Tutum Ölçeği yönelik yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alfa katsayısı .82 bulunmuştur.

3.4 İŞLEM

İlk olarak araştırma için e posta aracılığıyla ölçek izinleri alınmış olup bu izinlerle birlikte Beykoz Üniversitesi Etik Kurul Komisyonu'ndan 01.02.2024 tarih, 4 sayılı bilimsel araştırma ve yayın etiği kararı ile gerekli izinler alınmıştır. Kurul onayı çıkmasının ardından araştırmaya başlanmıştır. Bilgilendirilmiş Onam ve Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Şiddet Eğilimi Ölçeği (ŞEÖ), “Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (RDÖ), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği (FŞTÖ) olmak üzere veri toplamı araçları 6 aşamalı bir çevrimiçi form haline getirilmiştir. Araştırma duyurusu sosyal medya hesaplarında (Instagram, LinkedIn ve Telegram) ve Whatsapp uygulaması üzerinden yapılmıştır. Veriler 19.02.2024–28.04.2024 tarihleri arasında toplanmıştır ve ölçeklerin ortalama tamamlanması 20 dakika sürmüştür. Çalışmaya katılan katılımcılar gönüllük esasına bağlı olarak katılmışlardır ve gizlilik ilkesi nedeniyle katılımcıların kimlik bilgileri talep edilmemiştir.

3.5 UYGULAMA VE VERİ ANALİZİ

Evli olan, psikiyatrik tanısı olan ve uç değerlerde (z skoru 3.29 üstü olanlar) olan katılımcılar araştırmadan çıkarılmış ve kalan 200 kişi üzerinden analizler yapılmıştır. Verilerin analizinde spss.26 paket programı kullanılmış, istatistiksel anlamlılık düzeyi için $p:0,05$ göz önüne alınmıştır. Kişi ve yüzde dağılımı için frekans analizi, ölçek toplam puanları için betimleyici istatistik, iki kategori için ortalama arası farkın incelenmesinde bağımsız örneklem t-testi, 3 ve daha fazla sayıdaki kategoriler için ortalamalar arası farkın incelenmesinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA), ölçek toplam puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesinde Pearson Korelasyon Analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır.

4 BULGULAR

Bu bölümde sırası ile korelasyon analizi, regresyon analizi, ölçek puanlarının betimleyici istatistiksel analizi, demografik faktörlere göre değişkenler ile alt boyut analizi bulguları bulunmaktadır.

4.1 PEARSON KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma ölçek ve alt boyut toplam puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi için Pearson Korelasyon Analizi yapılmış ve Tablo 4.1.1’de verilmiştir.

4.1 PEARSON KORELASYON ANALİZİ BULGULARI

Tablo 4.1.1 Katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puanları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

	Şiddet eğilimi	Reddedilme duyarlılığı	Benlik saygısı	Genel şiddet	Fiziksel şiddet	Psikolojik/ Duygusal şiddet	Ekonomik şiddet	Cinsel şiddet	Flört şiddeti tutumu
Şiddet eğilimi	1								
Reddedilme duyarlılığı	-0,124	1							
Benlik saygısı	0,268**	0,308**	1						
Genel şiddet	-0,069	-0,270**	-0,058	1					
Fiziksel şiddet	-0,333**	-0,178*	-0,075	0,500**	1				
Duygusal şiddet	-0,339**	-0,177*	-0,145*	0,398**	0,593**	1			
Ekonomik şiddet	-0,232**	-0,260**	-0,084	0,320**	0,391**	0,439**	1		
Cinsel şiddet	-0,075	-0,248**	0,082	0,399**	0,212**	0,153*	0,169*	1	
Flört şiddeti tutumu	-0,317**	-0,321**	-0,083	0,687**	0,744**	0,788**	0,675**	0,567**	1

*p<0,05; **p<0,01

Yapılan analiz sonucunda, şiddet eğilimi puanı ile benlik saygısı arasında düşük düzeyde, pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,268$; $p<0,01$). Şiddet eğilimi puanı ile fiziksel şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,333$; $p<0,01$). Şiddet eğilimi puanı ile duygusal şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,339$; $p<0,01$). Şiddet eğilimi puanı ile ekonomik şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,232$; $p<0,01$). Şiddet eğilimi puanı ile flört şiddeti tutumu arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,317$; $p<0,01$).

Reddedilme duyarlılığı puanı ile benlik saygısı arasında düşük düzeyde, pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,308$; $p<0,01$). Reddedilme duyarlılığı puanı ile genel şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,270$; $p<0,01$). Reddedilme duyarlılığı puanı ile fiziksel şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,178$; $p<0,05$). Reddedilme duyarlılığı puanı ile duygusal şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,177$; $p<0,05$).

Reddedilme duyarlılığı puanı ile ekonomik şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,260$; $p<0,01$). Reddedilme duyarlılığı puanı ile cinsel şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,248$; $p<0,01$). Reddedilme duyarlılığı puanı ile flört şiddeti tutumu arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,321$; $p<0,01$). Benlik saygısı puanı ile duygusal şiddet arasında düşük düzeyde, negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=-0,145$; $p<0,05$).

4.2 ÇOKLU DOĞRUSAL REGRESYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULAR

Flört şiddeti tutumu toplam puanı yordayıcılarının incelenmesi için çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Flört şiddetinin yordayıcı olarak düşünülen şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı toplam puanları bağımsız değişken olarak atanmış ve “stepwise” metodu tercih edilmiştir. Bu sayede anlamlı parametreler modele dahil edilmiş ve aşamalı değişim görülmüştür. Yapılan Çoklu Regresyon analizi bulguları Tablo 4.2.1’de verilmiştir.

Tablo 4.2.1 Flört Şiddeti Tutumu Toplam Puanı Yordayıcılarının İncelenmesi

Bağımlı değişken	Bağımsız değişken	B(b)	SH	Beta	t	p
Flört Şiddeti Tutumu	<i>Sabit (a)</i>	135,452	1,751		77,341	0,000
	Reddedilme duyarlılığı	-0,078	0,016	-0,321	-4,765	0,000**
$F_{(1,198)}=22,705$; $p=0,000$; $R^2=0,10$						
Flört Şiddeti Tutumu	<i>Sabit (a)</i>	149,670	2,955		50,653	0,000
	Reddedilme duyarlılığı	-0,089	0,015	-0,366	-5,811	0,000**
	Şiddet eğilimi	-0,340	0,059	-0,362	-5,760	0,000**
$F_{(2,197)}=27,789$; $p=**0,000$; $R^2=0,23$						

****p<0,000**

Analiz sonucunda 2. adımdaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(2,197)}=27,789$; $p<0,001$). Reddedilme duyarlılığı ($t_{(197)}=-5,811$; $p<0,001$) ve şiddet eğilimi ($t_{(197)}=-5,760$; $p<0,001$) puanları flört şiddeti puanı yordamada istatistiksel olarak anlamlı parametrelerdir. Flört şiddeti tutumu puanının %10’luk kısmı reddedilme duyarlılığı ile %13’lük kısmı ise şiddet eğilimi puanı ile açıklanmaktadır. Diğer parametreler sabit tutulduğunda flört şiddeti tutumu puanını, reddedilme duyarlılığı puanındaki 1 birimlik artış 0,366 birim ve şiddet eğilimi puanındaki 1 birimlik artış 0,362 birim azalmaktadır.

Regresyon analizinden sonra bir de modelde cinsiyet değişkeni kukla (dummy) değişken olarak düzenlenmiştir. Ardından blok 1 de kontrol değişkeni olarak modele dahil edilmiştir. Yapılan Çoklu Regresyon analizi bulguları Tablo 4.2.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2.2 Flört Şiddeti Tutumu Toplam Puanı Yordayıcısı Olarak Cinsiyetin İncelenmesi

Bağımlı değişken	Bağımsız değişken	B(b)	SH	Beta	t	p
Flört Şiddeti	<i>Sabit (a)</i>	126,871	1,261		100,584	0,000
Tutumu	Erkek olma	-8,521	2,198	-0,242	-3,876	0,000
$F_{(1,241)}=15,025$; $p=0,000$; $R^2=0,06$						
Flört Şiddeti	<i>Sabit (a)</i>	158,277	3,112		50,857	0,000
Tutumu	Erkek olma	-3,899	1,863	-0,111	-2,093	0,037
	Şiddet eğilimi	-0,846	0,079	-0,567	-10,707	0,000
$F_{(2,197240)}=68,370$; $p=0,000$; $R^2=0,36$						
Flört Şiddeti	<i>Sabit (a)</i>	-4,797	1,846	-0,136	-2,599	0,010
Tutumu	Erkek olma	-0,864	0,078	-0,579	-11,128	0,000
	Şiddet eğilimi	-0,057	0,017	-0,169	-3,294	0,001
	Reddedilme duyarlılığı	-4,797	1,846	-0,136	-2,599	0,010
$F_{(3,239)}=51,067$; $p=0,000$; $R^2=0,38$						
**p<0,000						

Yapılan analiz sonucunda 3. adımdaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(3,239)}=51,067$; $p<0,001$). Reddedilme duyarlılığı ($t_{(239)}=-5,811$; $p<0,001$), şiddet eğilimi ($t_{(239)}=-5,760$; $p<0,001$) puanları ve erkek olma ($t_{(239)}=-11,128$; $p<0,001$) flört şiddeti puanı yordamada istatistiksel olarak anlamlı parametrelerdir. Flört şiddeti tutumu puanının %6'lık kısmı erkek olma ile, %30'luk kısmı şiddet eğilimi puanı ile ve %2'lik kısmı reddedilme duyarlılığı puanı ile açıklanmaktadır. Diğer parametreler sabit tutulduğunda flört şiddeti tutumu puanını, erkek olma 0,579 birim azaltırken reddedilme duyarlılığı puanındaki 1 birimlik artış 0,136 birim ve şiddet eğilimi puanındaki 1 birimlik artış 0,169 birim azaltmaktadır.

4.3 ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÖLÇEK PUANLARINA İLİŞKİN BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLER

Araştırma ölçek ve alt boyut toplam puanları için en küçük-en büyük değerler, ortalama ve standart sapma dağılımlarına ait bilgiler Tablo 4.3.1'de verilmiştir.

Tablo 4.3.1 Araştırma Ölçek Toplam Puanları İçin Betimleyici Analizler

	Min	Max	$\bar{x}$	ss	Çarpıklık	Basıklık	α
Şiddet Eğilimi Ölçeği	20	71	38,68	10,39	0,85	0,45	0,88
Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği	23	209	99,12	39,99	0,14	-0,98	0,93
Benlik Saygısı Ölçeği	0	4,42	0,92	0,88	1,35	1,95	0,53
Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği	92	140	127,71	9,74	-1,42	1,80	0,82

Hesaplanan çarpıklık-basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması veri setinin normal dağıldığını göstermektedir. Bu kapsamda parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Son olarak elde edilen Cronbach Alfa (α) katsayıları araştırma ölçek araçlarının güvenilir ölçüm araçları olduğunu göstermiştir.

4.4 SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN GRUP KARŞILAŞTIRMALARINA DAİR BULGULAR

Çalışmada hem kadınlar hem de erkekler yaş, çalışma durumu, eğitim durumu, gelir düzeyi ve romantik ilişki durumu demografik faktörlerine göre Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği alt boyutları puanları açısından istatistiksel karşılaştırmaları ayrı ayrı yürütülmüş ve Tablo 4.4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.4.1 Yaşa Göre Katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Ölçek	Yaş	n	$\bar{x}$	ss	$t_{(198)}$	p
Şiddet Eğilimi	18-24 yaş	105	40,32	10,70	2,387	0,018**
	25-35 yaş	95	36,85	9,78		
Reddedilme Duyarlılığı	18-24 yaş	105	103,99	39,89	1,819	0,070*
	25-35 yaş	95	93,74	39,62		
Benlik Saygısı	18-24 yaş	105	0,94	0,89	0,309	0,758
	25-35 yaş	95	0,90	0,87		
Genel şiddet	18-24 yaş	105	24,01	2,03	-0,983	0,327
	25-35 yaş	95	24,26	1,57		
Fiziksel şiddet	18-24 yaş	105	23,21	2,56	-2,536	0,012**
	25-35 yaş	95	24,00	1,72		
Duygusal şiddet	18-24 yaş	105	25,43	3,99	-2,596	0,010**
	25-35 yaş	95	26,83	3,62		
Ekonomik şiddet	18-24 yaş	105	21,05	2,85	-1,470	0,143
	25-35 yaş	95	21,64	2,86		
Cinsel şiddet	18-24 yaş	105	32,50	3,23	-0,341	0,733
	25-35 yaş	95	32,65	3,29		
Flört Şiddeti Tutumu	18-24 yaş	105	126,19	10,25	-2,346	0,020**
	25-35 yaş	95	129,39	8,90		

*p<0,05, **p<0,01

Yaş değişkeni analize uygun olması için merkezi dağılımı göz önüne alınarak gruplandırılmıştır. Yapılan Bağımsız Örneklem *t*-Testi sonucunda, 18-24 ve 25-35 yaş aralığındaki katılımcıların şiddet eğilimi ($t_{(198)}=2,387$; $p<0,05$), fiziksel şiddet ($t_{(198)}=-2,536$; $p<0,05$), duygusal şiddet ($t_{(198)}=-2,596$; $p<0,05$) ve flört şiddeti tutumu ($t_{(198)}=-2,346$; $p<0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Tablo geneli incelendiğinde, 18-24 yaş aralığındaki katılımcıların şiddet eğilimi puanı anlamlı şekilde yüksekken fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve flört şiddeti tutumu puan ortalamalarının anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4.2. Mesleğe Göre Katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Mesleğe göre ölçek puanları ve alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Ölçek	Meslek	n	$\bar{x}$	ss	F _(2,197)	p	Fark
Şiddet Eğilimi	Öğrenci (1)	10	40,77	10,93	7,388	0,001**	3<1,2
	Özel sektör çalışanı (2)	57	37,88	9,05			
	Diğer (3)	34	33,29	8,69			
Reddedilme Duyarlılığı	Öğrenci (1)	10	99,90	42,79	1,488	0,228	
	Özel sektör çalışanı (2)	57	92,70	36,34			
	Diğer (3)	34	107,38	35,59			
Benlik Saygısı	Öğrenci (1)	10	0,90	0,90	0,512	0,600	
	Özel sektör çalışanı (2)	57	1,01	0,86			
	Diğer (3)	34	0,83	0,86			
Genel şiddet	Öğrenci (1)	10	24,03	2,01	0,379	0,685	
	Özel sektör çalışanı (2)	57	24,26	1,59			
	Diğer (3)	34	24,24	1,58			
Fiziksel şiddet	Öğrenci (1)	10	23,11	2,58	5,683	0,004**	1<2,3
	Özel sektör çalışanı (2)	57	24,16	1,65			
	Diğer (3)	34	24,15	1,44			
Duygusal şiddet	Öğrenci (1)	10	25,18	4,28	7,042	0,001**	1<2,3
	Özel sektör çalışanı (2)	57	27,19	2,77			
	Diğer (3)	34	27,18	3,36			
Ekonomik şiddet	Öğrenci (1)	10	21,06	3,00	1,112	0,331	
	Özel sektör çalışanı (2)	57	21,63	2,78			
	Diğer (3)	34	21,71	2,53			
Cinsel şiddet	Öğrenci (1)	10	32,34	3,38	0,735	0,481	
	Özel sektör çalışanı (2)	57	32,98	2,63			
	Diğer (3)	34	32,62	3,74			
Flört Şiddeti Tutumu	Öğrenci (1)	10	125,72	10,76	5,252	0,006**	1<2,3
	Özel sektör çalışanı (2)	57	130,23	6,98			
	Diğer (3)	34	129,88	9,03			

*p<0,05, **p<0,01

Yapılan analiz sonucunda, meslek gruplarına göre katılımcıların şiddet eğilimi ($F_{(2,197)}=7,388$; $p<0,01$), fiziksel şiddet ($F_{(2,197)}=5,683$; $p<0,01$), duygusal şiddet ($F_{(2,197)}=7,042$; $p<0,01$) ve flört şiddeti tutumu ($F_{(2,197)}=5,252$; $p<0,01$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi kategoriden kaynaklandığının belirlenmesi için yapılan LSD (Post Hoc) çoklu karşılaştırma sonucunda göre şiddet eğilimi puanı için temel farklılık diğer kategorisinden; fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve flört şiddeti tutumu puanı için temel farklılık öğrenci kategorisinden kaynaklanmaktadır.

Tablo geneli incelendiğinde, öğrenci olan katılımcıların şiddet eğilimi puan ortalamaları anlamlı şekilde en yüksekken diğer meslek grubundaki katılımcıların anlamlı şekilde en düşüktür. Bunun yanında özel sektörü çalışan olan katılımcıların fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve flört şiddeti tutumu puan ortalamaları anlamlı şekilde en yüksekken öğrenci olan katılımcıların anlamlı şekilde en düşük görülmüştür.

Tablo 4.4.3 Cinsiyete Göre Katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Cinsiyete göre ölçek puanları ve alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için Bağımsız Örneklem *t*-Testi yapılmıştır.

Ölçek	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	ss	$t_{(198)}$	p
Şiddet Eğilimi	Kadın	135	38,23	10,64	-0,873	0,384
	Erkek	65	39,60	9,88		
Reddedilme Duyarlılığı	Kadın	135	101,00	41,39	0,956	0,340
	Erkek	65	95,22	36,92		
Benlik Saygısı	Kadın	135	1,01	0,95	1,997	0,047*
	Erkek	65	0,74	0,68		
Genel şiddet	Kadın	135	24,21	1,80	0,865	0,388
	Erkek	65	23,97	1,88		
Fiziksel şiddet	Kadın	135	23,77	2,11	1,701	0,090
	Erkek	65	23,20	2,44		
Duygusal şiddet	Kadın	135	26,08	3,88	-0,071	0,943
	Erkek	65	26,12	3,88		
Ekonomik şiddet	Kadın	135	21,70	2,65	2,646	0,009**
	Erkek	65	20,57	3,15		
Cinsel şiddet	Kadın	135	32,81	3,12	1,541	0,125
	Erkek	65	32,06	3,47		
Flört Şiddeti Tutumu	Kadın	135	128,57	9,25	1,811	0,072
	Erkek	65	125,92	10,54		

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

Yapılan analiz sonucunda, kadın ve erkek katılımcıların benlik saygısı ($t_{(198)}=1,997$; $p<0,05$) ve ekonomik şiddet ($t_{(198)}=2,646$; $p<0,01$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Tablo geneli incelendiğinde kadın katılımcıların benlik saygısı ve ekonomik şiddet puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4.4 Eğitim Durumuna Göre Katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Eğitim durumuna göre ölçek puanları ve alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için Bağımsız Örneklem t -Testi yapılmıştır.

Ölçek	Eğitim	n	$\bar{x}$	ss	$t_{(198)}$	p
Şiddet Eğilimi	Lisans ve altı	151	39,85	10,53	2,851	0,005**
	Yüksek lisans	49	35,06	9,15		
Reddedilme Duyarlılığı	Lisans ve altı	151	98,98	39,08	-0,087	0,931
	Yüksek lisans	49	99,55	43,11		
Benlik Saygısı	Lisans ve altı	151	0,90	0,92	-0,632	0,528
	Yüksek lisans	49	0,99	0,76		
Genel şiddet	Lisans ve altı	151	24,17	1,88	0,484	0,629
	Yüksek lisans	49	24,02	1,65		
Fiziksel şiddet	Lisans ve altı	151	23,44	2,31	-1,578	0,116
	Yüksek lisans	49	24,02	1,92		
Duygusal şiddet	Lisans ve altı	151	26,12	3,76	0,155	0,877
	Yüksek lisans	49	26,02	4,24		
Ekonomik şiddet	Lisans ve altı	151	21,21	2,85	-1,081	0,281
	Yüksek lisans	49	21,71	2,89		
Cinsel şiddet	Lisans ve altı	151	32,57	3,06	-0,004	0,997
	Yüksek lisans	49	32,57	3,80		
Flört Şiddeti Tutumu	Lisans ve altı	151	127,50	9,54	-0,526	0,600
	Yüksek lisans	49	128,35	10,40		

* $p<0,05$, ** $p<0,01$

Yapılan analiz sonucunda, eğitim durumuna katılımcıların şiddet eğilimi ($t_{(198)}=2,851$; $p<0,01$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Tablo geneli incelendiğinde lisans ve altı eğitim durumundaki katılımcıların şiddet eğilimi puan ortalamalarının anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4.5 Romantik İlişki Durumuna Göre Katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve Alt Boyut Toplam Puan Ortalamaları Arasındaki Farkların İncelenmesi

Romantik ilişki durumuna göre ölçek puanları ve alt boyut toplam puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi için Bağımsız Örneklem *t*-Testi yapılmıştır.

Ölçek	Romantik ilişki	n	$\bar{x}$	ss	$t_{(198)}$	p
Şiddet Eğilimi	Var	155	38,52	10,21	-0,400	0,689
	Yok	45	39,22	11,09		
Reddedilme Duyarlılığı	Var	155	96,55	39,14	-1,698	0,091
	Yok	45	107,99	42,05		
Benlik Saygısı	Var	155	0,87	0,87	-1,495	0,137
	Yok	45	1,09	0,89		
Genel şiddet	Var	155	24,15	1,74	0,357	0,721
	Yok	45	24,04	2,11		
Fiziksel şiddet	Var	155	23,47	2,35	-1,344	0,180
	Yok	45	23,98	1,73		
Duygusal şiddet	Var	155	26,15	3,96	0,361	0,718
	Yok	45	25,91	3,60		
Ekonomik şiddet	Var	155	21,45	2,90	1,056	0,292
	Yok	45	20,93	2,73		
Cinsel şiddet	Var	155	32,73	3,00	1,287	0,200
	Yok	45	32,02	3,97		
Flört Şiddeti Tutumu	Var	155	127,95	9,67	0,642	0,522
	Yok	45	126,89	10,05		

*p<0,05, **p<0,01

Yapılan analiz sonucunda, romantik ilişkisi olan ve olmayan katılımcıların Şiddet Eğilimi Ölçeği, Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Benlik Saygısı Ölçeği, Flört Şiddeti Tutumu Ölçeği ve alt boyut toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

5 TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumlarının şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve bu değişkenlerin flört şiddet tutumunu yordayıp yordamadıklarını incelemektir. Flört şiddetine dair olumlu tutumların yerine sağlıklı ve sürdürülebilir ilişkilerin oluşması adına flört şiddeti karşısında olumsuz tutumların nasıl sağlıklı yönde geliştirilebileceği konusunda yapılacak çalışma, planlamalara ve alanyazına katkı sağlanması hedeflenmektedir. Araştırmanın hipotezleri sırasıyla şu şekildedir; Şiddet Eğilimi ile Benlik Saygısı arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde ilişki vardır (H1), Şiddet Eğilimi ile Reddedilme Duyarlılığı arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde ilişki vardır (H2), Şiddet Eğilimi ile Flört Şiddeti Tutumu arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde ilişki vardır (H3), Benlik Saygısı ile Flört Şiddeti Tutumu arasında istatistiksel açıdan negatif yönlü bir ilişki vardır (H4), Benlik Saygısı ile Reddedilme Duyarlılığı arasında istatistiksel açıdan negatif yönlü bir ilişki vardır (H5), Reddedilme Duyarlılığı ile Flört Şiddeti Tutumu arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde bir ilişki vardır (H6),

Genç yetişkinlerin şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve flört şiddeti tutum düzeyleri demografik değişkenlere göre farklılık göstermektedir (H7), Genç yetişkinlerin şiddet eğilimlerinin flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır (H8), Genç yetişkinlerin reddedilme duyarlılığının flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır (H9), Genç yetişkinlerin benlik saygılarının flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır (H10), Cinsiyetin flört şiddetine yönelik tutumlar üzerinde yordayıcı etkisi vardır (H11). Yapılan analizler sonucunda H1, H3, H5, H6, H8, H9, H11 hipotezleri desteklenmiş, H7 hipotezi kısmen desteklenmiş; H2, H4 ve H10 hipotezleri desteklenmediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1 PEARSON KORELASYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Bu bölümde sırayla araştırmada incelenen değişkenler arası ilişki sırayla tartışılacaktır.

Araştırmada ölçekler arası yapılan korelasyon analizinde şiddet eğilimi puanı ile benlik saygısı arasında düşük düzeyde, pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuç benlik saygısı azaldıkça katılımcıların şiddete eğiliminin

arttığına işaret etmektedir. Kişinin benlik saygısının düşmesi ile şiddet eğiliminin yüksek olmasının ilişkili olduğu alan yazında da işaret edilen bir bulgudur (Ostrowsky, 2010; Robins ve ark.; 2010). Ayrıca benlik saygısı düzeyi düşük olan kişilerin yetersizliklerini telafi etmek adına diğer kişilere şiddet gösterebildikleri ve diğerlerini suçlayıcı tavırda olabildikleri de vurgulanmıştır (Ostrowsky, 2010). Bir diğer çalışmada da benlik saygısı düzeyinin düşük olmasının öğrencilerin şiddet eğilimini arttırdığı bildirilmiştir (Lei ve ark., 2020). Koçak (2008)'ın ergenlerle yapmış olduğu bir çalışmada benlik saygısı düzeyinin düşük olmasının öfke ve şiddet içeren davranışlar ile iç içe olduğunu saptamıştır. Lei ve arkadaşları (2020)'nın 61 makaleden yararlandıkları meta analiz çalışmasında sıkça siber zorbalık davranışında bulunan öğrencilerin benlik saygılarının düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma bulgusuna karşın, Çinli öğrenciler ile yapılmış araştırmaları inceleyen bir meta analiz çalışmasında ise benlik saygısı ve saldırgan davranışlar arasında orta düzeyde negatif bir ilişki olduğu belirtilmiştir (Teng ve ark., 2015).

Öte yandan benlik saygısının farklı değişkenler ile incelendiği çalışmalarda da düşük benlik saygısının şiddet eğilimli davranışlar, anksiyete, depresif durumlar, yeme problemleri, madde kullanımı ve başarısızlık ile ilişki içerisinde olduğu ifade edilmiştir (Donnellan, Trzesniewski, Robins, Moffitt ve Caspi, 2005; Mann, Hosman, Schaalma ve DeVries, 2004). Öte yandan ise şiddete maruz kalan kişilerin kendini değersiz, önemsiz ve yetersiz hissetmesiyle birlikte benlik saygı seviyelerinde azalma görüldüğü bildirilmektedir (Duru ve ark., 2019).

Buna karşın üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabulünün, çeşitli değişkenler açısından incelendiği bir araştırmada benlik saygısı orta düzeyde olan üniversite öğrencilerinin, benlik saygısı yüksek düzeyde olan üniversite öğrencilerinden daha fazla şiddeti kabul ettikleri saptanmıştır (Sezer ve Sumbas, 2018). Benzer olarak Hüsman (2007)'nın 1499 lise ikinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmasında elde edilen bulguya göre benlik saygısı yükseldikçe şiddet davranışlarının düştüğü bulgusu elde edilmiştir.

Öte yandan alanyazında benlik saygısı ile saldırganlık arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların bulgularında farklılık bulunduğu da görülmektedir. Bazı araştırmalarda mevcut araştırma bulgusuna paralel olarak düşük benlik saygısının saldırganlıkla ilişkili olduğunu belirtilirken (Cowan ve Mills, 2004; Teng, Liu ve Guo, 2014; Papadakaki, Tzamalouka, Chatzifotiou ve Chliaoutakis, 2009), bazı araştırmalarda ise benlik saygısının yüksek olmasının saldırganlıkla ilişkili olduğunu belirtilmiştir

(Boden, Fergusson ve Horwood, 2007). Mevcut araştırma bulgusu doğrultusunda bireylerin benlik saygısı düzeylerinin şiddete olan eğilim ile ilişkili olabileceği ve bu durumun bireylerin sosyal ilişkilerini de etkileyecek şekilde kendilik algılarını, başarı algısını ve yaşam kalitelerini bozabileceği değerlendirilmektedir.

Mevcut araştırmanın bir diğer bulgusu benlik saygısı düzeyleri düşük olan katılımcıların reddedilme duyarlılıklarının da arttığına ilişkindir. Alanyazında reddedilme duyarlılığı ile benlik saygısı düzeyi arasında negatif yönde bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. (Sarıçam, Gençdoğan ve Erözkan, 2012; Set, 2019). Reddedilme duyarlılığı arttığında, benlik saygısının azaldığı ifade edilmektedir.

Reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı ilişkisi bağlamında aşağıda söz edilen görüşlerin önemli olduğu düşünülmüştür:

- Kişiler kendini değerlendirirken olumlu bir algı ve tutumda ise benlik saygı düzeyleri yüksek; olumsuz bir tutum sergiliyorlar ise benlik saygı düzeyleri düşüktür (Rosenberg, 1986).
- Benlik saygısı düşük olan bireylerin, gerekli olmadıkça başarısız olma veya reddedilme ihtimali gerektiren durumlara/davranışlara karşı isteklerinin olmadığı belirtilmektedir (Zeigler-Hill, 2013).
- Kişilerin bulunduğu toplumdan kabul görmesi, onların psikolojik ve fizyolojik açıdan iyi halde olmaları konusunda önemlidir (Thoits, 2011).
- Kişiler reddedilmelerinden sonra eksik ve değersiz hissetmeye meyilli olmaktadır (Gerber ve Wheeler, 2009).
- Bireyin benlik saygısı onların kişilerarası ilişkilerinden (Horney, 2008), bulundukları çevre tarafından kabul edilmeleri ve desteklenmiş olmalarından (Adler, 1984).
- Yakın çevrelerinde bulunanların kişilerin tutumlarından ve her türlü deneyiminden etkilenecek oluşmaktadır (Rogers, 1947).

Söz konusu görüşler çerçevesinde reddedilme duyarlılığı düzeyi ve benlik saygısı düzeylerinin ilişkili olduğu ve böylelikle kişinin kendisine yönelik algılarının olumsuz olmasının veya reddedilmeye karşı hassasiyeti olmasının kişinin yakın ve romantik ilişkilerini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın diğer bir bulgusunda şiddet eğilimi ile flört şiddetine yönelik tutumlar arasında düşük düzeyde, negatif yönde anlamlı ilişki olduğuna ilişkindir. Başka

bir ifadeyle katılımcıların şiddet eğilimi arttıkça flört şiddetine yönelik olumlu tutumlarının da arttığı gözlenmiştir. Sosyal öğrenme kuramında kişi, şiddet davranışını önce ailesinden etkileşim ve taklit aracılığı ile öğrenmektedir (O'Leary, 1988; Akt., Shorey, Cornelius ve Bell, 2008). Aile içerisinde şiddete tanık olma ve şiddetin mağduru olmak, kişinin problem çözümünde, zorlandığı durumlarda, kendini ifade etmede ve diğerlerini kontrol etmede en etkili olan çözüm yönteminin şiddet olduğunu benimsemekle ilişkili görülmektedir (Shorey, Cornelius ve Bell, 2008). Erbek ve arkadaşları (2004) aile içinde şiddetin hangi bir türü yaşanırsa yaşansın diğer türlerde şiddetin de yaşandığının göstergesi olacağını belirtmişlerdir.

Öte yandan alanyazında ebeveynleri tarafından ihmal edilen (Earnest ve Brady 2014; Livingston, Eiden, Lessard, Casey, Henrie, Leonard 2018), cezalandırılan (Temple, Choi, Reuter, Wolfe, Taylor, Madigan ve ark. 2018) ve çocukluk döneminde kötü muamele gören gençlerde flört şiddetinin ortaya çıkma ihtimalinin arttığı belirtilmektedir (Cascardi ve Jouriles 2018; Cohen, Shorey, Menon ve Temple 2018; Davis, Masters, Casey, Kajumulo, Norris ve George 2018). Araştırmalarda aile içi fiziksel şiddete tanık olan çocuklarda da flört şiddeti uygulayıcısı olma riskinin arttığı belirtilmiştir (Earnest ve Brady, 2014; Lichter ve McCloskey, 2004; McDonell, Ott ve Mitchell, 2010; Sims, Dodd ve Tejada, 2008; Temple, Shorey, Fite, Stuart ve Le, 2013).

Ebeveynlerinin birbirlerine karşı şiddetine tanıklık etme veya çocukluk çağı istismarına maruz kalmanın şiddetin uygulayıcısı olmayı artırıyor olduğuna dair bulgular alanyazında belirtilmektedir (Callaghan, Alexander, Sixsmith ve Fellin 2018; Gage 2016; Gonzalez-Mendez, Yanes ve Ramírez-Santana 2017; Hébert, Moreau, Blais, Lavoie ve Guerrier 2017; Izaguirre ve Calvete 2017; McKinney ve ark., 2009). Ebeveynleri arasındaki şiddete tanık olan çocukların flört şiddeti uygulama ihtimalleri artarken daha fazla flört şiddetini desteklemekte oldukları da belirtilmektedir (Karlsson, Temple, Weston ve Le, 2016).

Mevcut araştırmada katılımcılarının aile içi şiddet öyküleri hakkında bilgi alınmasa da şiddeti doğuran ve etkileyen faktörler arasında aile içi şiddetin etkisinin göz ardı edilmemesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Aile içi şiddetin, duygu düzenleme ve kontrol becerileri kazanımlarını engelleyebileceği ön görüşüyle yetişkinlik döneminde şiddete eğilimin özellikle de yakın ilişkilerde ortaya çıkabileceği ve bir risk faktörü olacağı değerlendirilmektedir (Cüceloğlu, 1991).

Alanyazındaki araştırmalarda, kişilerin şiddete y6nelik tutumları ile fl6rt ilişkisi içerisinde şiddet uygulama oranları arasında bir ilişki olduğu belirtilmektedir (Capaldi ve ark., 2012; Flood ve Pease, 2009; Holtzworth-Munroe ve ark., 1997). Bireylerin kişilerarası ilişkilerindeki şiddet eğiliminin fl6rt ilişkilerindeki şiddet eğilimlerine benzerlik g6sterdiği vurgulanmaktadır (Capaldi, Knoble, Shortt ve Kim, 2012; Flood ve Pease, 2009; Holtzworth-Munroe, Bates, Smutzler ve Sandin, 1997). Bu bağlamda şiddet eğilimini etkileyen fakt6rler ile şiddet davranışlarının ortaya çıkışında etkili olan fakt6rlerin de birbirleriyle ilişkili olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırmadaki bir diğer bulgu olarak reddedilme duyarlılığı ile fl6rt şiddeti tutumu arasında d6şuk d6zeyde, negatif y6nde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu g6r6lm6řt6r. Kişilerin reddedilme duyarlılığı arttıka fl6rt şiddetine y6nelik olumlu tutumların da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Reddedilme duyarlılığı ile romantik ilişkiler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, reddedilme duyarlılığı y6ksek olan bireylerin romantik ilişkilerinde yıkıcı problemler ile karşı karşıya geldikleri hipotezini genel olarak desteklediği belirtilmektedir (Downey ve ark. 2000, Romero-Canyas ve ark. 2010). Bir araştırma sonucuna g6re reddedilme duyarlılığı y6ksek olan bireylerin ilişkilerini devam ettirmeye y6nelik bir çaba içerisinde oldukları ve bu duygularının sonucunda karşıdaki kişiye şiddet uygulama olasılıklarının arttığı bulgusuna ulaşılmıştır (şirvanlı-6zen ve G6neri, 2018). Bu bulgularla birlikte reddedilme duyarlılığına karşı verilen 6fke içeren tutumların, fl6rt ilişkisinde pasif olarak kurban olmak yerine saldırgan olmaya neden olduğu şeklinde ifade edilmektedir (şirvanlı-6zen ve G6neri, 2018). Bu ifadeye ek olarak Horney (1937) kişinin reddedilmeye karşı hissettiği kaygının hem reddedilecek olma beklentisinin oluşmasına hem de kişinin red olarak hissedilen şeye karşı 6fke duygusuna ve 6fkeli tavırla cevap vermeye eğilimli hale geldiğini belirtmiştir. Gao ve arkadaşları (2019)'nın reddedilme duyarlılığı ile saldırganlık arasındaki ilişkiye y6nelik yapmış olduğu 52 çalışmadan oluşan meta-analiz çalışmasında, y6ksek reddedilme duyarlılığının saldırganlık ile ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Downey ve arkadaşları (2000), y6ksek reddedilme duyarlılığı olan erkeklerin, korku duygusu yaratan reddedilme ile karşılaşmalarına engel olmak adına iki strateji geliştirdiklerini ifade etmektedir. Bu stratejilerden ilki, yakın ilişkiden uzaklaşma ve ilişki içerisinde olasılıkları araştırıp dikkatli davranarak karşısındaki kişi tarafından incitilmeye m6saade etmemek; ikinci strateji ise, bunun zıttı olarak yakın ilişki arayışı içerisine olmak ve romantik ilişkilere fazlaca çaba ve emek harcamak olarak belirtilmektedir. Araştırmacılar, bu stratejilerden ikincisine sahip olan erkeklerin, romantik ilişki

içerisinde çok kez şiddete başvurabileceklerini çünkü reddedilme duyarlılığı yüksek olanların ilişkilerine çok bağımlı hale geldiklerinden dolayı, küçük veya belli olmayan reddedilme izlerine karşı aşırı bir tepki gösterebilecekleri ihtimalinden bahsetmişlerdir. Bu bulgulara göre, ilişkisine az emek veren ve reddedilme duyarlılığı yüksek olan erkeklerin, sosyal ilişkilerden uzaklaştıkları; ilişkilerine çok emek veren erkeklerin ise şiddet davranışı gösterme ihtimallerinin fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda ilişkisine çok emek veren (bağılıkların ciddi olduğu ve sözlerin olduğu bir ilişkide) reddedilme duyarlılığı düzeyleri yüksek olan erkeklerin, yalnızca hayatlarındaki önemli kişi tarafından bile reddedilmelerinin, onların daha fazla şiddet davranışı gösterecekleri, şeklinde açıklanmaktadır (Downey ve ark. 2000).

Öte yandan reddedilme duyarlılıkları düşük ve yüksek olan kişilerin, aynı ölçüde partnerleriyle çatışma yaşıyor olmalarına rağmen, reddedilme duyarlılığı düzeyinin yüksek olduğu kişilerde, reddedilmeye yönelik hissettikleri duygular sonrası bu duygulara çok fazla tepki verdikleri belirtilmiştir (Ayduk ve ark. 1999).

Bütün bu bilgilere bakıldığında reddedilme duyarlılığı ve flört şiddeti tutumunun birbirini etkilediği, reddedilmeye karşı hassas olan kişilerin yakın ve romantik ilişkilerinde şiddete meyilli olduğu özellikle de romantik ilişkilerinde şiddetin uygulayıcısı olmayı seçebilecekleri olasılığı olduğu değerlendirilmektedir.

5.2 ÇOKLU DOĞRUSAL REGRESYON ANALİZİNE İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI

Çalışmada şiddet eğiliminin flört şiddeti tutumunun pozitif yönde anlamlı bir yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür. Şiddet eğilimi ne kadar artarsa flört şiddetine yönelik tutumun o kadar arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu ise araştırmanın “Genç yetişkinlerin şiddet eğilimlerinin flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır” hipotezini destekler nitelikte olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda alan yazında mevcut çalışmanın bulgusunu destekleyen ya da bu bulguyla ilişkili olan çalışmalara ulaşılmıştır. Şiddet davranışının ailede öğrenildiği ve çevre dahil birçok faktör sonucu ortaya çıktığı alanyazında belirtilmektedir. Krug ve arkadaşları (2002) şiddetin problem çözme yöntemi olarak kullanıldığı bir ailede yetişen kişilerin şiddet uygulamaya eğilimli olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin erken çocukluk döneminde şiddete maruz kalmış veya tanık olmuş kişilerin ileriki dönemlerde şiddet davranışı gösterme ihtimalini arttığı ve çevresine karşı şiddet tutumu sergileme ihtimallerinin olduğu (Çetiner, 2006; Kılıç, 2007) ve şiddete eğilimli olabilecekleri ifade

edilmektedir (Avcı ve Güçray, 2010). Üstelik aile bireylerinin birbirine karşı olan şiddet davranışının normal kabul edilmesi ergende şiddet kullanmanın, gerektiği durumlarda doğru olduğu inancını oluşturarak şiddet eğiliminin artmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Alanyazında erkeklerin saldırgan olmaları ve erken çocukluk döneminde aile içi şiddetin mağduru olma arasında pozitif yönlü ilişki olduğu bulgusuna olukça rastlanılmaktadır. (Holtzworth-Munroe, Meehan, Herron, Rehman ve Stuart, 2000; Marshall ve Rose, 1987; O’Keefe, 1997; Ronfeldt, Kimerling ve Arias, 1998; Waltz, Babcock, Jacobson ve Gottman, 2000; Wolfe, Scott, Wekerle ve Pittman, 2001). Buna ek olarak Sosyal Öğrenme Kuramında çocukluk dönemindeki aile içi şiddetin sıklıkla erkeklerde şiddetin dışsallaştırılması yönünde etkisinin olduğunu ve bunun erkeklerin ilişki içerisinde daha çok saldırganlaştıklarını; kadınların ise şiddeti içselleştirmesiyle ilişkilerinde sıklıkla mağdur oldukları belirtilmektedir (McKee ve Payne, 2013) ve erken çocukluk döneminde şiddete tanık olan veya şiddet mağduru olan kadınların, yaşadıkları ilişkide fazlaca mağduriyet yaşadıklarına dair veriler de bulunmaktadır (Sigelman ve ark., 1984; Wolfe ve ark., 2001). Başka bir çalışmada ise Kaukinen (2014) üniversite öğrencileri arasında flört şiddetinde risk ve koruyucu faktörleri incelemiştir. Çalışmada erken çocukluk döneminde şiddet görme ile olumsuz duygudurum ve mental sağlığının, özellikle öfke, depresyon ve anksiyetenin flört şiddeti ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma sonucuna benzer olarak Markowitz (2001)’in yapmış olduğu çalışmada net kanıtlar bulunmaması ve sınırlılıklar bulunmasına rağmen, şiddete mağduru olan çocukların ileride partnerlerine karşı daha çok şiddet uyguladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içerisinde şiddet mağduru olan ve tanık olan kişiler, şiddeti sorunlarına bir çözüm arama yolu olarak kullanıyor ve bunu da şiddet gördüğü bağlam içerisinde şiddet uygulayan kişiyi rol model olarak öğreniyor olabilirler. İlişkiler içerisinde yaşanan şiddet ve bu tarz problemleri fark etmek ve problemlerin oluşmasının önünü kesmek büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle flört şiddetine dair gençleri bilgilendirme ileride karşılaştıkları şiddet karşısında verecekleri tepkileri ve şiddet davranışına karşı geliştirecekleri tutumları etkileyecektir (Set, 2020).

Bütün bu bilgiler doğrultusunda şiddet eğilimi arttıkça flört şiddetine yönelik tutumun arttığı ve bu bağlamda mevcut araştırmanın alanyazın ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Bunlara ek olarak bireyin şiddete eğilimli olmasına katkı sağlayan faktörlerin en başında aile içi yaşantıların geldiği düşünülmektedir. İnsanların aile

içindeki şiddete maruz kalmasının ileriki zamanlarda flört şiddeti için risk faktörü olduğu öngörülmektedir (Hotaling ve Sugarman, 1986; Shook, Gerrity, Jurich ve Segrist, 2000). Şiddete maruz kalan veya tanık olan kişilerin şiddet eğilimlerinin olabileceği ve ileriki zamanlarda yakın ilişkilerinde problem çözme, güç sağlama ve kontrol etme isteklerini gerçekleştirmek adına karşısındaki kişiye veya partnerine şiddet uygulamayı seçebilecekleri ihtimali düşünülmektedir.

Araştırmada reddedilme duyarlılığının flört şiddeti tutumunun pozitif yönde anlamlı bir yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür. Reddedilme duyarlılığı ne kadar artarsa flört şiddetine yönelik tutumun o kadar arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu ise araştırmanın “Genç yetişkinlerin reddedilme duyarlılığının flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır” hipotezini destekler niteliktedir.

Bu bağlamda alanyazında mevcut çalışmanın bulgusunu destekleyen ya da bu bulguyla ilişkili olan çalışmalara ulaşılmıştır. Örneğin Galliher ve Bentley (2010)’nin çalışmasında reddedilme duyarlılıkları yüksek olan ergenlerin, ilişkilerini daha negatif algıladıkları ve partnerlerine karşı daha negatif bir tutumda oldukları saptanmıştır. Downey, Feldman ve Ayduk (2000), erkek üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılığıyla şiddet uygulamaları arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. 217 erkek üniversite öğrencisiyle yapılan araştırma sonucunda yüksek reddedilme duyarlılığı olan erkeklerin bağlanma stillerine göre iki farklı alternatif uyumsuz strateji kullandıklarını saptamışlardır. İlki “yakınlık arayışı yüksek reddedilme hassasiyetine sahip kişiler” olarak tanımlanmış ve bu kişilerin algılanan reddedilmeye fiziksel saldırganlıkla yanıt vermeye karşı savunmasız oldukları belirtilmiştir. Bu sebeple, yakınlık arayan reddedilmeye duyarlılığı yüksek olan erkeklerin yakın partner şiddeti kullanma ihtimalinin arttığı ifade edilmiştir. Stratejilerden ikincisinde ise "yakınlıktan kaçınma yüksek düzeyde reddedilme duyarlılığına sahip kişiler" olarak tanımlanmış ve bu kişilerin de yakın arkadaşlıklar ve ciddi romantik ilişkiler gibi takdire bağlı olan yakın ilişkilerde daha az bulunarak kendilerini reddedilmekten korumaya çalışabilecekleri belirtilmiştir.

Bir diğer çalışmada Ayduk ve arkadaşları (1999) kadınlarda düşmanlık, saldırganlık ve reddedilme duyarlılığını araştırmışlardır. Çalışma üç kademeli olarak yapılmıştır. İlk kısımda 121 kadın üniversite öğrencisi ile çalışılmış, sonuç olarak reddetme düşüncelerinin, reddetme beklentileri yüksek olan kadınların reddetme beklentileri düşük kadınlara göre daha çok düşmanca düşünceleri kolaylaştırdığı belirtilmiştir. İkinci kısımda ise birinci kısımda çalışılan katılımcılardan oluşan 109 kadın üniversite öğrencisi ile çalışılmış ve sonucunda reddetme beklentileri yüksek olan

kadınların potansiyel bir partner tarafından reddedildikten sonra, reddetme beklentileri düşük kadınlardan potansiyel partnerlerini daha az olumlu değerlendirdikleri saptanmıştır. Üçüncü kısımda da üniversitede okuyan 61 çiftin içerisinde kadın katılımcılar ile çalışılmış ve çalışma sonucunda reddetme beklentileri yüksek olan kadınların, reddetme beklentileri düşük kadınlardan, romantik partnerleriyle yalnızca bir önceki gün reddedildiklerini düşündülse bir çatışma bildirme ihtimallerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Deneysel bir çalışmada Ayduk, Gyurak ve Luerksen (2008) 129 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Yazarlar araştırmalarında katılımcıların partnerleri tarafından reddedildikleri varsayılan deneysel manipülasyon yapmışlardır. Çalışmada katılımcılara, varsayılan partnerin baharatlı yiyecekleri sevmediği bilgisi verilmiş ve tat envanteri dağıtılmıştır. Ek olarak katılımcılara partnere istediği miktarda acı sos verebilecekleri de söylenmiştir. Araştırmada verilen acı sos miktarı davranışsal saldırganlık şeklinde anlamlandırılmıştır. Araştırma bulgularına göre ret cevabı alan ve reddedilme duyarlılığı daha yüksek düzeyde olan katılımcıların, varsayılan partnerine daha çok miktarda acı sos verdiği gözlemlenmiştir. Ayrıca yüksek reddedilme duyarlılığı olan kişilerin ret cevabı aldıklarında, düşük reddedilme duyarlılığı olan kişilere göre daha fazla saldırganlık içeren davranışlarda bulundukları bulgusuna ulaşılmıştır. Bir diğer çalışmada da Murphy ve Russell (2018), 247 genç yetişkin katılımcılar üzerinden reddedilme duyarlılığı, kıskançlık ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma bulgularına göre reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin, reddedilme duyarlılığı düzeyi düşük olanlardan daha fazla düzeyde kıskançlık yaşadıkları ve daha fazla saldırganlık eğilimleri sergilemeye eğilimleri olduğunu belirtmişlerdir.

Mishra ve Allen (2023), 60 çalışmayı dahil ettikleri meta-analiz çalışmalarında reddedilme duyarlılığının romantik ilişkilerin yönleriyle ilgili olup olmadığını araştırmıştır. Çalışmada reddedilme duyarlılığı daha yüksek olan kişilerin daha düşük düzeyde ilişki doyumu ve ilişki yakınlığı, daha düşük düzeyde algılanan partner memnuniyeti, daha yüksek yakın partner şiddeti (suç ve mağduriyet) ihtimali, daha yüksek düzeyde ilişki kaygısı, ilişki çatışması, daha yüksek düzeyde kıskançlık ve kendini susturma davranışlarına sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin riskli cinsel davranışlarda bulunma ihtimallerinin daha yüksek olduğuna ve cinsel dürtüsellğe daha eğilimli oldukları bulgusunu da ortaya koymuşlardır.

Tüm bu aktarılanlara ek olarak alanyazındaki çalışmalarda reddedilme duyarlılığı arttıkça flört şiddetine yönelik tutumun arttığı (Atay, 2021; Brendgen, Vitaro, Tremblay ve Wanner, 2002; Norona ve ark., 2018; Volz ve Kerig, 2010) belirtilmektedir. Bu bağlamda mevcut araştırmanın alanyazın ile paralellik gösterdiği görülmekte, reddedilmeye karşı hassasiyeti yüksek olan kişilerin romantik ilişkilerinde partnerlerine şiddet uygulama olasılıklarının yüksek olabileceği ihtimali değerlendirilmektedir.

Araştırmada başka bir bulgu olarak benlik saygısının flört şiddeti tutumunun bir yordayıcısı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu ise araştırmanın “Genç yetişkinlerin benlik saygılarının flört şiddetine yönelik tutumları üzerinde yordayıcı etkisi vardır” hipotezini desteklemediğini göstermektedir. Alanyazında bu çalışma sonucunu destekleyen veya da bu bulguyla ilişkili olan çalışmalara ulaşılmıştır. Gosselin (2008)’ in yapmış olduğu çalışmada benlik saygısı ile flört şiddeti mağduru olma, flört şiddetini uygulama veya flört şiddetinin sıklığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu çalışma sonucuna paralel olarak Craver (1999)’in çalışmasında da benlik saygısı ile flört şiddeti arasında ilişki bulunmamıştır.

Buna karşın alanyazında benlik saygısının flört şiddeti üzerinde etkisinin ve bu iki değişkenin birbiri ile ilişkisinin bulunduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Burke, Stets ve Pirog- Good, 1988; Diaz-Aguado ve Martinez, 2014; Gonzalez-Guarda ve ark., 2013; Milner ve Baker, 2015; Pflieger ve Vazsonyi, 2006; Shaw, 2009; Yıldırım, 2016; Yolcu, 2019).

Mevcut araştırmada cinsiyet dağılımı açısından bir eşitsizlik olması (kadınlar n=135 erkekler n=65) ve erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre flört şiddetine daha olumlu bakmaları, bu araştırmanın sonucu olan benlik saygısının flört şiddeti tutumları üzerinde bir etkisi olmamasının nedenleri olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmadaki regresyon analizinde cinsiyet kontrol değişkeni olarak dahil edildiğinde elde edilen bulgulara göre erkek olmanın flört şiddetine yönelik tutumu negatif yordamakta olduğu görülmüştür. Bu da erkek katılımcıların flört ilişkisinde şiddeti onayladıkları anlamına gelmektedir. Araştırmanın bu bulgusunu destekleyen çalışmalara ulaşılmış ve alanyazına bakıldığında erkeklerin kadınlara göre daha fazla flört şiddeti uyguladıkları ve flört şiddetine karşı tutumlarının olumlu yönde olduğu da belirtilmektedir (Anderson ve ark., 2011; Bremond, Ahn ve Boykin, 2014; Bütün ve ark., 2013; Cinal, 2018; Gündoğdu ve ark., 2018; Hébert ve ark., 2019; İftar, 2016; Karabacak ve Kodan-Çetinkaya, 2015; Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı, 2011, Stonard, 2021; Wincentak, Connolly ve Card, 2017). Elde edilen araştırma bulgularına karşın Lysova ve

Douglas (2008) araştırmalarında romantik ilifkide şiddeti seçme ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilifki olmadığını saptadıklarını bildirmiflerdir. Bazı araştırmalarda da erkek öğrencilerin flört ilifşkilerinde kadınlara nazaran daha fazla duygusal/psikolojik şiddete uğradıklarına yönelik bulguların olduğu görülmüştür (Harned, 2001; Kılınçer, 2012). şiddetle i içe ilifşkilerde kadın ve erkeklerin hem uygulayan hem de maruz kalan taraf olarak hareket edebileceğini ifaret eden; flört şiddetini her iki tarafın da kullandığını ve belirtilen çalışmalar da bulunmaktadır (Akış ve ark., 2019; Burke, Stets ve Pirog-Good, 1989; Gökkaya ve ztrk, 2021; Gray ve Foshee, 1997; Harned, 2001; Malik, Sorenson ve Aneshensel, 1997; Marshall ve Rose, 1988; Stets ve Straus, 1989; Straus, 2004, 2008; Straus ve Ramrez, 2007).

5.3 SOSYODEMOGRAFİK DEğİşKENLERE İLİşKİN GRUP KARşILAşTIRMALARINA DAİR BULGULAR

Bu araştırmada, şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve flört şiddetinin tutumlarının yaş, eğitim, çalışma bilgisi, gelir düzeyi ve romantik ilifki durumu gibi sosyodemografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

5.3.1 Yaşa ve Mesleğe İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada demografik bilgi bölümünde yer alan katılımcı bilgilerinin değerlendirmesi yapılmış, bu bağlamda ilk olarak yaşa göre ölçeklerin alt boyutlarının açısından grupların farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır. Analiz sonucunda 18-24 yaş aralığındaki katılımcıların şiddet eğilimi puanı anlamlı şekilde yüksekken fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve flört şiddeti tutumu puan ortalamalarının anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür. Bu bulgu 18-24 yaş grubu katılımcılarının şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ve flört ilifşkilerinde şiddete yönelik tutumlarının şiddeti destekleyici yönde olduğuna ifaret etmektedir. Bu bulguya paralel olarak katılımcıların meslek değişkeni ile şiddet eğilimi puanlarına bakıldığında ğrenci olan katılımcıların şiddet eğilimlerinin yüksek olduğu ve flört şiddeti içerisinde fiziksel flört şiddeti ve psikolojik/duygusal flört şiddetine yönelik tutumlarının olumlu olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu bilgilerin yanında özel sektörü çalışanı olan katılımcıların fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve flört şiddeti tutumu puan ortalamaları anlamlı şekilde en yüksek iken ğrenci olan katılımcıların anlamlı şekilde en düşük görülmüştür. Bu bilgi de özel sektör çalışanı olan katılımcıların flört şiddetine olumlu bakmadıklarını, ğrenci olan grubun ise flört şiddetini desteklediğine ifaret ediyor görünmektedir. Buradan hareketle demografik değişkenler

ile çalışmanın değişkenleri arasındaki ilişki değerlendirildiğinde yaş değişkeni bulgusunun meslek değişkeninden elde edilen bulgu ile örtüştüğü düşünülmektedir. Söz konusu bulgular alan yazınla da örtüşmektedir. Örneğin Babacan ve arkadaşlarının (2015) 18-28 yaş aralığındaki katılımcıların şiddet eğilimlerinin genel olarak yüksek çıktığı bulgulanmıştır. Şiddet eğiliminin değişken olduğu başka bir araştırmada yaşları 18-65 yaş olarak belirlenen katılımcılar üzerinden elde edilen bulgularda yaş arttıkça şiddet eğiliminin azalmakta olduğu ve bu bulguyla birlikte yaş arttıkça şiddete eğilim düzeylerinde farklılık görülebileceğine dikkat çekilmiştir (Aslan, 2022). Alanyazındaki diğer bazı araştırmalar da yaşın artması ile ilişkide yaşanan şiddetin azaldığının saptandığı belirtilmiştir (Burazeri ve ark., 2005; Kim ve ark., 2008; Munoz Rivas, Grana, O’Leary ve Gonzalez, 2007; Piispa, 2004; Wekerle ve Wolfe, 1999). Benzer şekilde Crittenden, Policastro ve Eigenberg (2017)’in çalışmasında yaş ve flört şiddetine yönelik tutumlar arasında bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bulguya göre yaşı daha büyük olan yetişkinlerin flört şiddetine karşı daha olumsuz bir tutum içinde oldukları ve flört şiddetini daha az destekliyor oldukları ifade edilmiştir. Bir diğer alan yazın bulgusu da küçük yaşta olmanın flört şiddeti yaşamak için risk faktörü olduğuna işaret etmiştir (Abramsky ve ark., 2011). Benzer bir bulgu da yaşları 17-29 yaş aralığında bulunan romantik ilişki yaşayan kişilerin istismar açısından riskli aralıkta olduğu ve bu riskin 30 yaşından sonra azaldığını göstermiştir (Merrill ve ark., 2004). Ayrıca flört şiddetinin her yaşta çift arasında görülebileceği ancak genç çiftlerde daha sık görülebileceği ifade edilmiştir (Matud, 2007).

Öte yandan araştırmanın ve alanyazındaki bazı araştırma bulgularının aksine; Haskan’ın (2009), 14-18 yaş grubu ile olan çalışmasında şiddet eğilimi ile yaş düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmadığı belirtilmiştir. Yine farklı bir bulgu da Özgür ve arkadaşlarının (2011) lise öğrencileri ile yürüttüğü çalışmada ise yaş arttıkça şiddet eğiliminde de bir artış olduğuna ilişkindir. Adli popülasyonlarda gerçekleştirilen bir çalışmada da erkeklerde şiddet içeren suçlardan tutuklanma oranlarının 30-39 yaşlarında zirve yaptığı ve ortalama şiddetten vazgeçme yaşının ise 31,3 olduğunu ve bunların her ikisinin de diğer antisosyal davranışlardan daha geç yaşlar olduğu belirtilmiştir (Laub ve Sampson, 2009).

Mevcut araştırmanın 18-24 yaş grubundaki katılımcıların şiddet eğilim düzeylerinin diğer gruba göre daha yüksek olması bu yaş grubunun romantik ilişki süresi, sınav kaygısı, fiziksel görünüm, duygu geçişleri, problem çözme becerileri, iletişim kurma biçimleri ve bilgi düzeylerinin çevrelerine özellikle de yakın çevrelerine öfkeli

tutumunda olmalarına ve hoşuna gitmeyen durumlarda şiddet davranışını seçmelerinin nedeni olarak gösterilebilir. Yaşlarının ilerlemesi ile birlikte stres yönetme becerilerinin, yaşam deneyimlerinin artması ve bu deneyimlerin sonucunda oluşan farkındalıkları ile bilgi birikimlerini ve beraberinde problem çözme becerilerini zenginleştirerek ilişkilerinde sağlıklı ilişki kurmayı tercih etmeleri beklenmektedir.

5.3.2 Cinsiyete İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada cinsiyetin benlik saygısı ile ilişkisi incelendiğinde kadınların benlik saygısı puanları ile erkeklerin benlik saygısı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kadın katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre kadınların ilişki içerisinde şiddete maruz kalmalarının benlik saygısını düşürdüğü, aile içi şiddete maruz kalma, yetiştirilme stilleri gibi birçok faktörün de benlik saygısı üzerinde etkisi olabileceği değerlendirilmektedir. Nitekim alanyazında da şiddete uğrayan kadınların benlik saygı düzeylerinin düştüğü bilgisi belirtilmiştir (Clements, Sabourin, ve Spiby, 2004; Syron, 2010).

Araştırmada cinsiyetin flört şiddetine yönelik tutumları ile ilişkisi incelendiğinde yapılan analize göre erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre flört şiddetine daha olumlu baktığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmalara bakıldığında, flört şiddeti tutum ve flört şiddeti davranışlarında cinsiyetin fark oluşturan önemli bir değişken olduğu ve kadınların flört ilişkisinde şiddeti erkeklere göre daha az desteklediği (Cinal, 2018; Gündoğdu ve ark., 2018; İftar, 2016; Yumuşak, 2013) ve erkek öğrencilerin şiddete yönelik tutumlarının şiddet davranışlarını kadınlara göre daha kabul edici bir tutumda olduğu bulunmuştur (Downey, Feldman ve Ayduka, 2000; Karabacak ve Kodan-Çetinkaya, 2015; Özgür, Yörükoğlu ve Baysan-Arabacı, 2011; Sakarya-Kaya, 2013). Öğrenciler ile yürütülen benzer çalışmalarda da romantik ilişki içerisinde erkeklerin şiddeti kabul etme düzeylerinin kadınlara göre yüksek olduğu bulunmuştur (Çetin, 2004; Kepir Savoly ve ark., 2014; Sakarya-Kaya, 2013; Yumuşak, 2013).

Sonuç olarak yurt içinde ve yurt dışında, şiddet davranışını tercih edenlerin erkekler olduğunu gösteren çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Aygen ve Açık, 2014; Dursun, Aytaç ve Sokullu Akıncı, 2011; Polat, 2013). Benzer çalışmalarda erkeklerin kadınlardan daha yüksek şiddet eğilimine sahip oldukları (Babacan Gümüş ve ark., 2015; Balkıs ve ark., 2005; Davli-Temel, 2018; Akt. Tektaş, 2021; Emiroğlu, 2018; Akt. Tektaş, 2021; Gençoğlu ve ark., 2014; Akt. Tektaş, 2021 Haskan-Avcı ve Yıldırım, 2015; Akt.

Tektaş, 2021; Özgür ve ark., 2011; Soylu, 2019; Yavuz, 2019; Yıldız, 2019; Akt. Tektaş, 2021) ve erkek olmanın şiddet eğilim riskini arttırdığı belirtilmektedir (Bebiş ve ark., 2014).

Bütün bu araştırma bulgularına bakıldığında, erkek öğrencilerin flört ilişkilerinde şiddet daha çok başvurmaları, erkek öğrencilerin şiddet davranışını romantik ilişkilerinde kadın öğrencilere göre kabul edilebilir görmeleri ile açıklanabileceği düşünülmüştür. Öte yandan erkek çocuklarının kız çocuklarına göre daha sert oyunlar oynayarak yetiştirilmeleri, saldırganlığı teşvik edici ebeveyn ve çevre tutumları, toplumsal cinsiyet rolleri, şiddet eğilimleri üzerinde etkili olarak onların şiddete yönelik tutumlarının yüksek olmasına neden olmuş böylece erkeklerin flört ilişkisi içerisinde şiddetin uygulayıcısı olmalarına sebep olmuş olabilir. Bunlara ek olarak da kadınların flört ilişkisindeki şiddete yönelik farkındalığının daha yüksek olduğunu gösteren çalışma bulguları bulunmakta (Karatay ve ark., 2017) böylece kadınların flört ilişkileri içerisinde şiddeti bir seçenek olarak görme ihtimallerini düşürebileceği tahmin edilmektedir.

Flört şiddetinin alt boyutlarından biri olan ekonomik şiddet puanının erkek katılımcılarda daha düşük olduğu bulgusu erkeklerin flört ilişkisi içerisindeki ekonomik şiddete olumlu baktıklarını bilgisini vermektedir.

Üniversite öğrencisi kadınların partnerleri tarafından maruz kaldıkları şiddeti araştıran bir çalışmada kadın öğrencilerin %21,4'ünün ekonomik şiddete maruz kaldıkları bilgisine ulaşılmıştır (Alan Dikmen ve Özaydın, Dereli-Yılmaz, 2018). Erkeklerin flört ilişkisi içinde ekonomik flört şiddetini seçmelerinin güç ve kontrolü sağlama istekleriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Dünya Değerler Araştırması (The World Values Survey), erkeklerin sağlık, ev ve eğitim giderlerini karşıladıklarında bir güç elde algıladıklarını, gücü elde tuttuklarını öne sürmektedir (Fawole, 2008). Kadınları ekonomik olarak bağımlı halde olmalarını sağlamak, onların ekonomik, fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kalmalarına da neden olmaktadır (Bilican Gökkaya, 2011b).

5.3.3 Eğitim Düzeyine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmadaki bir sosyodemografik değişken olan eğitim düzeyinin şiddet eğilimi ile ilişkisi incelendiğinde, eğitim seviyesi lisans ve altı olan katılımcıların, lisansüstü eğitim seviyesine sahip olan katılımcılardan daha çok şiddete eğilimli oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmalar genel olarak düşük eğitim seviyesi olan kişilerin eğitim seviyesi yüksek olan kişilerden daha çok partnerlerine şiddet uyguladıklarını belirtmektedir (WHO, 2010). Ayhan (2020)'ın araştırmasında eğitim düzeyi düştükçe flört şiddet düzeyinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Başka bir açıdan ise Temple ve arkadaşlarının (2017) gençler ile yürüttükleri bir çalışmada ise eğitim düzeyi düşük ebeveynlere sahip olan katılımcıların flört ilişkilerinde daha çok fiziksel şiddet uyguladıkları belirtilmiştir. Ahtıhan (2021)'ın çalışmasında, lise altı eğitim seviyesinde olan katılımcıların puanlarının yüksekokul ve üniversite eğitim düzeyine sahip olanlara göre psikolojik şiddet açısından anlamlı bir şekilde yüksek olduğu bulunmuştur. Özcan ve arkadaşları (2016) 2010-2015 yılları arasında Türkiye'de partner ve eş şiddeti üzerine yapılan araştırmaları incelemiş ve partner şiddeti ile eğitim seviyesi arasındaki ilişkinin incelendiği 11 çalışmanın 7'sinde eğitim seviyesi düştükçe şiddet davranışının arttığını belirtmişlerdir. Başka bir araştırmada şiddet eğilim düzeyleri yüksek olan öğrencilerin okul başarılarının çok daha düşük olduğu belirtilmektedir (Bozkurt, 2010). Bu araştırma bulgusunun sonucunu destekler şekilde alanyazında başka araştırmalar da bulunmaktadır (Balkıs, Buluş ve Duru, 2005; Ellickson ve ark., 1997; Mayer, 2001; Öztürk, 2014; Ünalımış, 2010). Öztürk (2019) araştırmasında, kuşaklar arasında çocukluk çağı travmalarına maruz kalma ve şiddete yönelik tutumda eğitimin katkısı olduğunu ifade etmiştir. Çetin ve Erdoğan'ın (2017) yapmış olduğu bir çalışmada eğitim düzeyi düşük gençlerde saldırganlık düzeylerinin fazlaca yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma bulgularına ek, suç işlemiş çocuklar ile yapılan bir çalışmada katılımcıların sadece 2.4'ünün ilköğretim mezunu olduğu, diğer katılımcıların ise ilköğretim seviyesinin altında bir eğitim düzeyinde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır (Öztürk, 2007; Akt. Tektaş, 2021). Bu araştırma sonucunu destekler biçimde (Örter, 2018; Akt. Tektaş, 2021)'in yapmış olduğu araştırmada suça sürüklenen çocukların çoğunun eğitim hayatlarına devam etmedikleri tespit edilmiştir. Örter'in (2018) çalışmasına benzer olarak; Kılıç ve Güngör Aytar (2019)'ın çalışmalarında da tutuklanmış gençlerin birçoğunun eğitimlerine ilköğretimden sonra devam etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazında, şiddet uygulayan erkeklerin çoğunluğunun lise ve daha düşük düzeyde bir eğitim seviyesine sahip olduğu, erkeklerin eğitim düzeyleri arttıkça ilişki içerisinde uyguladıkları şiddetin azaldığını, partnere yönelik şiddetin genel olarak eğitim düzeyi düşük gruplarda ortaya çıktığını belirten çalışmaların aksine; yüksekokul ve üstü düzey eğitimi olan kişilerin de şiddete eğilimlerinin olduğu, eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin de şiddet davranışlarının olduğu ve şiddet davranışına her eğitim düzeyinde

rastlandığını gösteren farklı araştırma sonuçları bulunmaktadır. Caferoğlu (2023)'nın çalışmasında flört ilişkisi içerisinde olan katılımcılardan lisansüstü mezunu olanların, lise mezunu olan katılımcılara göre daha fazla psikolojik şiddet uyguladığı sonucuna ulaşılmıştır. TÜİK araştırmasında herhangi bir okuldan mezun olmamış olan erkeklerin %45'inin partnerlerine karşı fiziksel şiddet, %19'unun ise cinsel şiddet uyguladığı, lisans ve lisansüstü eğitim seviyesine sahip olan katılımcıların ise %20'sinin fiziksel şiddet, %4'ünün cinsel şiddet uyguladığı bulgusuna ulaşılmıştır (TÜİK, 2014; Akt. Özkan, 2019). Başka bir çalışmada ise katılımcıların eğitim düzeyi ile şiddete yönelik tutum arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Tektaş, 2021). Tektaş'ın araştırma bulgusuna ek olarak bazı araştırmaların sonuçlarına bakıldığında eğitim düzeyi ile şiddet eğilimi arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna da ulaşıldığı görülmektedir (Göldağ, 2015; Akt. Aslan, 2022; Özgür ve ark., 2011). Bu bulgulara bakıldığında yüksek eğitim düzeyine sahip olan kişilerin de partnerlerine şiddet uyguladığı ancak eğitim düzeyinin şiddetin uygulama üzerinde bir etkisi olduğu bilgisini vermektedir.

Bazı araştırmalarda eğitim seviyesi ile şiddete eğilim arasında bir ilişki bulunamasa da alanyazındaki çoğu araştırma eğitim seviyesi ile şiddete eğilimin arasındaki ilişkiden bahsetmektedir. Bu bilgiler ışığında eğitim seviyesi düşük olan kişilerde şiddet eğiliminin yüksek olması kültür seviyesi, deneyim, okuma ve çok araştırma ile genişleyen bilgi repertuarı ve yaşı ile ilerlemesi ile birlikte oluşan farkındalık seviyelerinin birer etkisi olabileceği düşünülmekte, şiddet eğiliminin oluşmasına neden olacak birçok faktörün olabileceği alanyazında belirtilmektedir.

5.3.4 Romantik İlişki Durumuna İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırma bulgularına göre romantik ilişki durumu ile araştırma değişkenlerinin arasında bir ilişki bulunamamıştır. Araştırma bulgusunun bu şekilde çıkmasının nedeni olarak ilişkisi olan (n=155) ve ilişkisi olmayan (n=45) katılımcılar arasındaki farktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Kepir-Savoly ve arkadaşlarının (2014) yapmış oldukları bir çalışmada da flört ilişkisi bulunan ve bulunmayanların flört şiddetine yönelik tutumlarının farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında romantik ilişki durumu ile araştırma değişkenleri olan şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve flört şiddeti tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamış, özellikle daha önce ilişki yaşamış veya yaşamamış olma veya ilişki süreleri üzerinde durulduğu görülmüştür.

6 SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, genç yetişkinlerin flört şiddetine yönelik tutumlarının şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve bu değişkenlerin flört şiddet tutumunu yordayıp yordamadıklarını incelemektir ve araştırma bu doğrultuda yürütülmüştür. Alanyazında flört şiddeti ve mağduriyeti ile ilgili birçok araştırma bulunmasına karşın flört şiddetine yönelik tutumu etkileyen etmenleri inceleyen araştırmalar oldukça sınırlı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve flört şiddeti tutumu alt boyutlarını bir arada değerlendirmesi bakımından kapsamlı bir inceleme olduğunu düşünülmektedir. Flört şiddeti konusu yaygın olarak işlenmeye başlanmış bir konu olsa da çalışmalar özellikle ergen birey ve gruplar ile yapılmış ve erişkin bireyler ile yapılan çalışmaların sayısı daha azdır. Şiddet eğilimi konusunun da alanyazında çalışıldığı fakat çalışmaların çoğunun ergen birey ve gruplar ile yapılmış olduğu görülmektedir. Bu araştırmada diğerlerinden farklı olarak genç yetişkin bireyler ile çalışılmıştır. Ayrıca alanyazında şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı, benlik saygısı ve flört şiddetine yönelik tutuma etkisini bir arada inceleyen bir başka araştırmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda çalışma sonucunun gelecek araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Flört şiddetine yönelik tutumların etkisi incelenirken araştırılan değişkenler olarak reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilimi ile ilgili olarak flört şiddetine yönelik tutumları yordadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Flört şiddeti konusu ile ilgili Türk örneklem üzerinde yapılan araştırmaların görece az olması bu araştırmanın, flört şiddetine yönelik tutumlarının şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını Türk genç yetişkin örneklemde inceleyerek Türk alanyazına katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

6.2 SINIRLILIKLAR VE ÖNERİLER

6.2.1 Sınırlılıklar

Çalışmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmaya 243 kişi katılmış fakat katılımcılar arasından evli, psikiyatrik tanısı olan ve uç değerlerde (z skoru 3.29 üstü olanlar) olan katılımcılar araştırmadan çıkarılmış ve kalan 200 kişi üzerinden analizler yapılmıştır. Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise katılımcıların cinsiyetlerindeki eşitsiz dağılımdır.

Araştırmaya katılan kadın katılımcıların (n=135), erkek katılımcılardan (n=65) sayıca fazla olması erkek katılımcılara ait verileri kısıtlamaktadır. Bir diğer sınırlılık ise örneklemin çoğunluğunu (%54) öğrencilerin oluşturuyor olmasıdır (n=109).

6.2.2 Öneriler

6.2.2.1 Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Flört şiddetine yönelik tutumlarda bu çalışmadan edinilen bilgilere göre reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğilimi belirleyici olabilmektedir. Çeşitli kurumlarda (rehberlik merkezleri, danışmanlık merkezleri, belediye kültür merkezleri, okullar vb.) şiddet ve flört şiddeti kavramına ve risk faktörlerine yönelik eğitimler, seminerler ve atölyeler düzenleyerek gençler bilinçlendirilebilir.
- Flört şiddetine maruz kalan bireyler için sosyal sorumluluk projesi altında bireysel danışmanlık hizmeti verilebilir.
- Öncelikli olarak gençler için iletişim becerileri geliştirmeye ve kişilerarası ilişkilerdeki problemleri çözmeye ve şiddetle mücadeleyle yönelik seminerler düzenlenebilir ve okul müfredatlarına eklenilmelidir.
- Ailelere flört şiddeti, aile içi şiddet, duygusal şiddet, benlik saygısı, red ve kabul algısı vb. konularda eğitimler verilebilir, şiddet ile karşılaştıklarında başvurabilecekleri destek merkezleri ile ilgili bilgilendirme yapılabilir.

6.2.2.2 Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Gelecek araştırmacılar flört şiddeti tutumu, şiddet eğilimi, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygısı değişkenlerini sosyal medya kullanımı/sosyal medyanın etkisi ile inceleyebilir.
- Gelecek araştırmalarda örneklem sayısının genişletilmesi bulguların geçerliliğini arttırabilmesi açısından faydalı olabilir.
- Gelecek araştırmalarda, flört şiddetine yönelik tutuma etki ettiği düşünülen; kültür, yaşanılan bölge, madde kullanımı, sosyal medya kullanımı/etkisi, daha önce flört ilişkisi yaşamamış olmak, ilişki süresi, ilişki doyumu, yaşam doyumu, sosyal onay ihtiyacı, öfke ifade tarzı, problem çözme becerileri, affedicilik gibi farklı değişkenler dahil edilerek tekrarlanabilir ve/veya flört şiddetinin alt

boyutları olan, fiziksel şiddet, duygusal şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddet ve genel şiddet alt boyutları çalışmalarda incelenebilir.

- Gelecek çalışmalarda çalışan, çalışmayan ve öğrenci olan kişilerin sayısının aynı düzeyde tutuluyor olması elde edilecek bulgular için faydalı olabilir.
- Eğitim düzeyleri genişletilebilir veya farklı eğitim düzeyindeki katılımcılarla çalışmalar yapılabilir. Çalışmalarda eğitim grupları karşılaştırılabilir.
- Gelecek araştırmalarda flört şiddetine yönelik tutumlar, kuşaklar arası bir karşılaştırma yapılarak incelenebilir.

7 KAYNAKÇA

- de Almeida, T. & Schlösser, A. (2014). Romantic Jealousy and Love Infidelity Correlations. *Curr Urban Studies*, 2, 212-219.
- Aberle, C. C. & Littlefield, R. P. (2001). Family functioning and sexual aggression in a sample of college men. *Journal of Interpersonal Violence*, 16(6), 565-579.
- Abramsky, T., Watts, C. H., Garcia-Moreno, C., Devries, K., Kiss, L., Ellsberg, M., & Heise, L. (2011). What factors are associated with recent intimate partner violence? Findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *BMC Public Health*, 11(1), 1-17. doi:10.1186/1471-2458-11-109
- Ackard, D. M. & Neumark-Sztainer, D. (2002). Date violence and date rape among adolescents: Associations with disordered eating behaviors and psychological health. *Child Abuse and Neglect*, 26(5), 455-473. [https://doi.org/10.1016/s0145-2134\(02\)00322-8](https://doi.org/10.1016/s0145-2134(02)00322-8)
- Adams, J. F. (1995). Ergenliğı anlamak. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Adler, A. (1984). Yaşama Sanatı. (Çev: Kamuran Şipal), İstanbul: Say Yayınları.
- Agüero, J. M. (2020). COVID-19 and the rise of intimate partner violence. *World Development*, 137, 105217. <https://doi.org/10.1016%2Fj.worlddev.2020.105217>
- Ahtıhan, U.H. (2021). Eşine veya partnerine şiddet uygulayan erkeklerin kişisel ve ilişkisel profili ile sosyal beceri ve frustrasyon toleransı arasındaki ilişkinin incelenmesi. (677276). [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul].
- Akış, N., Korkmaz, N. H., Taneri, P. E., Özkaya, G. ve Güney, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. *ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi*, 4(3), 294-300. <https://doi.org/10.35232/estudamhsd.550913>
- Aksoy, İ. (2021). Dating violence prevalence and the relationship between dating violence and coping styles of university students in Turkey. (Tez No. 672028). [Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi].
- Aküzüm, C. ve Oral, B. (2015). Yönetici ve öğretmen görüşleri açısından okullarda görülen en yaygın şiddet olayları, nedenleri ve çözüm önerileri. *EKEV Akademi Dergisi*, 19(61)

- Alan-Dikmen, H., Özaydın, T., ve Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki kadın öğrencilerde yaşanan flört şiddeti ile anksiyete ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 170-176.
- Allan, J. (2017). An Analysis of Albert Bandura's aggression a social learning analysis, Macat Library.
- Altun, M. (2006). Denizli ili kırsalında bir sağlık ocağı bölgesinde 15-49 yaş evli kadınların fiziksel şiddet görme durumları ve kadınların şiddete ilişkin tutumları. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi].
- Ames, T., Glenn, L. & Simons, L. (2014). Dating violence: Promoting awareness and mitigating risk through nursing innovations. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners*, 26(3), 143-147. <https://doi.org/10.1002/2327-6924.12095>
- Anderson, J. R., Chen, W. C., Johnson, M. D., Lyon, S. E., Lee, C. Y. S., Zheng, F. & Peterson, F. R. (2011). Attitudes toward dating violence among college students in mainland China: An exploratory study. *Violence and Victims*, 26(5), 631-647. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.26.5.631>
- Arpacioğlu, S., Dönmez, B., Ayık, B., Karadere, M.E. (2022). Romantik İlişkilerde Kıskançlığın Benlik Saygısı, Empati Becerisi, Güven, İlişki kalitesi ve Çeşitli Faktörler Üzerinden İncelenmesi. *Journal of Cognitive-Behavioral Psychotherapy and Research*, 11(2),116-124. <https://doi.org/10.5455/JCBPR.114837>
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). Ankarada iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarında okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. Hacettepe Üniversitesi, Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Teknik Rapor, Ankara.
- Aslan, E. (2022). Şiddet Eğilimi ve Ahlaki Olgunluğun Sosyodemografik Değişkenler Açısından İncelenmesi (728674). [T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara].
- Aslan, H. (2006). Çalışanların iş doyumu düzeylerine göre depresyon, benlik saygısı ve denetim odağı algısı değişkenlerinin incelenmesi (191467). [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].

- Atay, Ş. (2021). Psychological aggression among dating university students: the prediction of attachment styles, rejection sensitivity, and self-compassion (663205). [Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University].
- Atkinson, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D. J., & Hoeksema, S. (1999). Psikolojiye giriş. (Yavuz, A. Çev.). İstanbul, Arkadaş Yayınları.
- Avcı, R. ve Güçray, S. S. (2010). Şiddet davranışı gösteren ve göstermeyen ergenlerin ailelerinin aile işlevleri, öfke ve öfke ifade tarzları açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(1): 45-76.
- Avşar-Baldan, G. ve Akış, N. (2017). Flört Şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 43 (1) 41-44.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve Fanatizm. *Ç. Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 191-209.
- Ayduk, O., Mendoza-Denton, R., Mischel, W., Downey, G., Peake, P. K. & Rodriguez, M. (2000). Regulating the interpersonal self: strategic self- regulation for coping with rejection sensitivity. *Journal of personality and social psychology*, 79(5), 776-792. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.79.5.776>
- Ayduk, O., Downey, G. & Kim, M. (2001). Rejection sensitivity and depressive symptoms in women. *Society for Personality and Social Psychology*, 27(7), 868-877.
- Ayduk, O., Downey, G., Testa, A., Yen, Y., & Shoda, Y. (1999). Does rejection elicit hostility in rejection sensitive women? *Social Cognition*, 17(2), 245-271. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1521/soco.1999.17.2.245>
- Ayduk, Ö., Gyurak, A., & Luerksen, A. (2008). Individual differences in the rejection aggression link in the hot sauce paradigm: The case of rejection sensitivity. *Journal of experimental social psychology*, 44(3), 775-782. <https://doi.org/10.1016%2Fj.jesp.2007.07.004>
- Aygen M. ve Açık Y. (2014). Elazığ ilinde gençlerde şiddete başvurma ya da maruz kalma sıklığı, etkileyen faktörler ve öfke ile ilişkisi. *Kocaeli Tıp Dergisi*, 3(3),8-17.
- Ayhan, Y. (2020). Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun güvenli bağlanma ve anne babaya benzerlik ilişkisinin incelenmesi, Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, Adli Bilimler Ana Bilim Dalı, İstanbul. (623739). [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi].
- Ayyıldız, A. B. (2019). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları: Sakarya Üniversitesi örneği. [Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi].

- Ayyıldız, A. B. ve Taylan, H. H. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti tutumları: Sakarya Üniversitesi örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(86), 413-427. <https://hdl.handle.net/20.500.12619/90318>
- Babacan-Gümüş, A., Şıpkın, S., Tuna, A., ve Keskin, G. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemli internet kullanımı, şiddet eğilimi ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişki. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(6), 460-467.
- Balcı Akpınar, R., Küçükoğlu, S., Ejder Apay, S., Karaca, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantıları, toplumsal cinsiyet algıları, şiddet eğilimleri ve şiddetle karşılaşma durumları. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*(62), 409-430.
- Baldan, G. A., ve Akış, N. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43(1), 41-44.
- Balkıs, M., Duru, E. ve Buluş, M. (2005) Şiddete yönelik tutumların özyeterlik, medya, şiddete yönelik inanç, arkadaş grubu ve okula bağlılık duygusu ile ilişkisi. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(6), 81-97.
- Banaji, M. R. & Prentice, D. A. (1994). The self in social contexts. *Annual Review of Psychology*, 45 (1), 297-332. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.45.020194.001501>
- Barter, C. (2009). In the name of love: Partner abuse and violence in teenage relationships. *British Journal of Social Work*, 39(2), 211-233.
- Bartle, S. E., & Rosen, K. (1994). Individuation and relationship violence. *American Journal of Family Therapy*, 22(3), 222-236. <https://doi.org/10.1080/01926189408251316>
- Baron, R. & Byrne, A. (2000) Agression. *Social Psychology SA* 11, 438-476
- Başegmez, A. C., ve Özerk, H. (2021). İnsanın saldırgan ve şiddet içeren davranışlarını psikoterapi kuramlarının ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(44), 8475-8499. <https://doi.org/10.26466/opus.942149>
- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I., ve Vohs, K. D. (2003). “Does high self esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles?”. *Psychological Science in The Public Interest*, 4(1), 1-44.
- Bayram, N. (2023). Erkeklerde öz-şefkat ve şiddet eğiliminin incelenmesi: Toroslar örneği. (Tez No. 826014). [Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi].

- Bebiş, H., Çoşkun, U. ve Açık, C. (2014). Bir ortaöğretim okulundaki öğrencilerin şiddet eğilim düzeyi ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 30 (2), 1-17.
- Beck, A. T. (1976). Cognitive therapy and the emotional disorders. New York: International Universities Press.
- Bee, H. (1981). The developing child. Harper & Row Publishers.
- Berkowitz, L. (1974). Some determinants of impulsive aggression: Role of mediated associations with reinforcements for aggression. *Psychological Review*. 81(2), 165-176. <https://doi.org/10.1037/h0036094>
- Bernard, M. L. & Bernard, J. L. (1983). Violent intimacy: The family as a model for love relationships. *Family Relations*, 32(2), 283-286. doi: 10.2307/584688
- Bicil, M. (2019). Kişilik Kuramları, İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Bilican-Gökkaya, V. (2011a). Kadına yönelik ekonomik şiddet: Sivas ili örneği. *Journal of World of Turks*, 3(3), 129- 145.
- Bilican Gökkaya, V. (2011b). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12(2), 101-112.
- Boden, J. M., Fergusson, D. M., ve Horwood, L. J. (2007). Self-esteem and violence: testing links between adolescent self-esteem and later hostility and violent behavior. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 42(11), 881–891. <https://doi.org/10.1007/s00127-007-0251-7>
- Bookwala, J., Frieze, I. H., Smith, C. ve Ryan, K. (1992). Predictors of dating violence: A multivariate analysis. *Violence and Victims*, 7(4), 297-311.
- Borders, J. (2014). Handbook on the psychology of self-esteem. New York: Nova Publishers.
- Bowen, M. (1985). Family therapy in clinical practice. New York: Jason Aronson.
- Bowlby, J. (1980). Attachment and loss: Volume 3: Loss, sadness and depression. In Attachment and Loss: Volume III: Loss, Sadness and Depression (pp. 1- 462). London: The Hogarth press and the institute of psychoanalysis.
- Bozkurt, H. (2010). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin şiddete yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
- Bremont, T., Ahn, B., & Boykin, L. (2014). Risk factors of physical violence in dating relationships among African American college students. *Undergraduate Research Journal Fort the Human Sciences*, 13 (1).

- Brendgen, M., Vitaro, F., Tremblay, R. E., ve Wanner, B. (2002). Parent and peer effects on delinquency-related violence and dating violence: A test of two mediational models. *Social Development*, 11(2), 225-244.
- Brewster, M. (2002). "Domestic violence theories, research, and practice implications". In A. Roberts (Ed.), *Handbook of domestic violence intervention strategies*. Oxford and New York: Oxford University Press.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji Sözlüğü* (2. Basım), Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Bulut, I. (1990). Parçalanmış aileden gelen çocukların davranış özellikleri hakkında bir araştırma. *Aile Yazıları* 3, Birey, Kişilik ve Toplum, Bilim Serisi 5/III, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları. Ankara.
- Burazeri, G., Roshi, E., Jewkes, R., Jordan, S., Bjegovic, V. & Laaser, U. (2005). Factors associated with spousal physical violence in Albania: Cross sectional study. *British Medical Journal*, 331(7510), 197-201. <https://doi.org/10.1136/bmj.331.7510.197>
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. (Ergüvan-Sarioğlu, İ. D. Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları
- Burke, P., Stets, J. & Pirog-Good, M. (1989). Gender identity, self-esteem, and physical and sexual abuse in dating relationships. M. Pirog-Good ve J. Stets (Eds.), *Violence and dating relationships*. New York: Praeger.
- Bushman, B. J., & Anderson, C. A. (2001). *Is it time to pull the plug on hostile versus instrumental aggression dichotomy? Psychological Review*, 108(1), 273–279. doi:10.1037/0033-295x.108.1.273
- Bütün C., Yücel Beyaztaş F., Dokgöz, H., Özdemir, L., Beyaztaş, A., Polat, O., ve Şahin, F. (2013). Sivas'ta Akranlar Arası Şiddet. *Medicine Science International Medical Journal* 2 (4), 885-95.
- Caferoğlu, G. N. (2023). Flört ilişkisi sürecindeki bireylerin şiddet davranışı deneyimleri ve başatme stratejilerinin incelenmesi. Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Karabük. (779013). [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi].
- Callaghan, J.E., Alexander, J.H., Sixsmith, J., & Fellin LC. (2018). Beyond "Witnessing": Children's experiences of coercive control in domestic violence and abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(10):1551 81.

- Callahan, M.R, Tolman, R. M. & Saunders DG. (2003) Adolescent Dating Violence Victimization and Psychological Well-Being. *Journal of Adolescent Research*, 18(6), 664-81.
- Cameranesi, M. ve Piotrowski, C. C. (2017). Self-Esteem in Children Exposed to Intimate Partner Violence: A critical review of the role of sibling relationships and agenda for future tesarh. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 11(3), 339-351.
- Canyas, R. R., Downey, G., Berenson, K., Ayduk, Ö. ve Kang, N. J. (2010). Rejection sensitivity and the rejection-hostility link in romantic relationships. *Journal of Personality*, 78(1),119-148, DOI: 10.1111/j.1467-6494.2009.00611.x.
- Capaldi, DM., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). A Systematic Review of Risk Factors for Intimate Partner Violence. *Partner Abuse*, 3(2),231–280. doi:10.1891/1946-6560.3.2.231
- Cascardi, M. & Jouriles, E. N. (2018). A Study Space Analysis and Narrative Review of Trauma-Informed Mediators of Dating Violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(3)266-85.
- Centers for Disease Control and Prevention [CDC]. (2015). Teen Dating Violence. http://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/teen_dating_violence.html.
- Cevher, F. N., ve Buluş, M. (2007). Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı: Önemi ve geliştirilmesi. *Akademik Dizayn Dergisi*, 2, 52-64.
- Chin, K., Atkinson, B. E., Raheb, H., Harris, E., & Vernon, P. A. (2017). The dark side of romantic jealousy. *Personality and Individual Differences*, 115, (2017) 23–29. doi:10.1016/j.paid.2016.10.003
- Cinal, B. (2018). Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun anksiyete ve depresyon düzeyleriyle ilişkisinin incelenmesi. (508670). [Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi].
- Clemens, V., Fegert, J.M., Kavemann, B., Meysen, T., Ziegenhain, U., Brähler, E., Jud, A. (2023). Epidemiology of Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization in a Representative Sample. *Epidemiology and Psychiatric Sciences*, 32, 25. <https://doi.org/10.1017/s2045796023000069>
- Clements, C. M., Sabourin, C. M., & Spiby, L. (2004). Dysphoria and hopelessness following battering: The role of perceived control, coping, and self-esteem. *Journal of family violence*, 19(1), 25-36.

- Cohen, J.R., Shorey, R. C., Menon, S.V. & Temple, J. R. (2018). Predicting teen dating violence perpetration. *Pediatrics*, 141(4):e20172790. <https://doi.org/10.1542/peds.2017-2790>
- Coker, A.L., Smith, P.H., Bethea, L., King, M.R. & McKeown, R.E. (2000). Physical health consequences of physical and psychological intimate partner violence. *Archives of Family Medicine*, 9(5), 451-7.
- Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E. & King, M. L. (2000). Frequency and Correlates of Intimate Partner Violence by Type: Physical, Sexual, and Psychological Battering. *American Journal of Public Health*, 90(4), 555-559.
- Coopersmith, S. (1968). Studies in self-esteem. *Scientific American*, 218(2), 96-107.
- Cowan, G., & Mills, R. D. (2004). Personal inadequacy and intimacy predictors of men's hostility toward women. *Sex Roles: A Journal of Research*, 51(1-2), 67 78. <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000032310.16273.da>
- Craver, R. S. (1999). Dating violence and its relation to identity, self-esteem, and silencing the self among college women.
- Crittenden, C. A., Policastro, C. & Eigenberg, H. M. (2017). Attitudes toward dating violence: How does sexual identity influence perceptions among college students? *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 26(7), 804-824.
- Cüceloğlu, D. (1991). İnsan ve türleri. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çakır, G. (2020). Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan Şiddetin Flört Şiddetine Karşı Tutum ve Benlik Saygısı ile İlişkisinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı ve Eğitim Anabilim Dalı, Konya. (651114). [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Çakır-Koçak, Y. ve Öztürk-Can, H. (2019). Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi. Özbaşaran F, editör. Toplumsal Cinsiyet ve Kadın. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Çetin, H. (2004), Öğrenci ergenlerin şiddete yönelik tutumları (204870) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].
- Çetin, Ö. I. ve Erdoğan, S. (2017). Genç erişkin erkeklerde şiddet eğilimi ve psikolojik durum ile ilişkisi. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 25(2), 77-84.
- Çetiner, Ş. G. (2006) Aile içi şiddet yaşayan kadınlarda cinsel sorunlar ve intihar olasılığı. (192090) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi].

- Çınar, G. (2018). Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine göre şiddet eğilimi üzerine olan sosyal algılarının araştırılması. (Tez No. 494063). [Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi].
- Çuhadaroğlu, F. (1986) Adölesanlarda Benlik Saygısı. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara.
- Davis, K. C., Masters, N. T., Casey, E., Kajumulo, K. F., Norris, J., & George, W. H. (2018). How childhood maltreatment profiles of male victims predict adult perpetration and psychosocial functioning. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(6):915-37.
- Dedeoğlu, M., Yayla, D. ve Karaşahin, M. (2008). Öğrencilerin şiddet algısı. T.C Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Deffenbacher, J. L. (2011). Cognitive-behavioral conceptualization and treatment of anger. *Cognitive and Behavioral Practice*, 18(2), 212–221.
- Diaz-Aguado, M. J., & Martinez, R. (2014). Types of Adolescent Male Dating Violence Against Women, Self-Esteem, and Justification of Dominance and Aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(15), 2636–2658. doi:10.1177/0886260514553631
- Dikmen, H. A., Özaydın, T. ve Yılmaz, S. D. (2018). Üniversitedeki Kadın Öğrencilerde Yaşanan Flört Şiddeti ile Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2),170-6.
- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., Robins, R. W., Moffitt, T. E. & Caspi, A. (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. *Psychological Science*, 16(4), 328-335.
- Downey, G., Feldman, S. & Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence in relationships. *Personal Relationships*, 7(1), 45-61. doi:10.1111/j.1475-6811.2000.tb00003.x
- Downey, G. & Feldman, S.I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70 (6), 1327-1343. doi:10.1037/0022-3514.70.6.1327
- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 545 560. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.2.545>.

- Downey, G., Lebolt, A., & O'Shea, K. (1995). Implications of rejection sensitivity for adolescent peer and dating relationships. Paper presented at the biennial meeting of the Society for Research on Adolescence, Indianapolis, IN.
- Draucker, C. B. & Martsolf, D. S. (2010). The Role of Electronic Communication Technology in Adolescent Dating Violence. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 23(3), 133-142. doi:10.1111/j.1744-6171.2010.00235.x
- Dursun S., Aytaç, S., ve Sokullu Akıncı, F. (2011). Mesleğe İlişkin Şiddet Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*; 59-69.
- Duru, E., Balkis, M., ve Türkdoğan, T. (2019). "Relational violence, social support, self-esteem, depression and anxiety: A moderated mediation model", *Journal of Child and Family Studies*, 28(9): 2404-2414.
- Duval, A., Lanning, B. A., & Patterson, M. S. (2020). "A systematic review of dating violence risk factors among undergraduate college students", *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(3): 567-585. doi:10.1177/1524838018782207
- Earnest, A. A., & Brady, S. S. (2014). *Dating Violence Victimization Among High School Students in Minnesota*. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(3), 383-406. doi:10.1177/0886260514555863
- Ellickson, Phyllis, Saner, Hilary, ve McGuigan, Kimberly A. (1997). Profiles of violent youth: substance use and other concurrent problems. *American journal of public health*, 87(6), 985-991.
- Elphinston, R. A., Feeney, J. A. & Noller, P. (2011). Measuring romantic jealousy: Validation of the multidimensional jealousy scale in Australian samples. *Aust J Psychology*, 63(4), 243-251. <https://doi.org/10.1111/j.1742-9536.2011.00026.x>
- Erbek, E., Eradamlar, N., Beştepe, E., Akar, H., ve Alpkan, L., (2004) "Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddet: Üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma" *Düşünen Adam*; 17(4):196-204
- Erden, N.S. (2016). Travma sonrası stres bozukluğu, işyerinde zorbalık ve nörotiklik: Araştırma önerisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(46), 674-682.
- Eron, L. D. (1987). The development of aggressive behavior from the perspective of a developing behaviorism. *American Psychologist*, 42(5), 435-442.
- Erözkan, A. (2007). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlılıkları ile sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 225-240.

- Erşan, E. E., Doğan, O. ve Doğan, S. (2009). “Beden eğitimi ve antrenörlük bölümü öğrencilerinde benlik saygısı düzeyi ve bazı sosyo-demografik özelliklerle ilişkisi”. *Klinik Psikiyatri*, 12, 35-42.
- Erten, Y. ve Ardalı, C. (1996). "Saldırganlık, Şiddet ve Terörün Psikososyal Yapıları", *Cogito, YKY*, Sayı: 6-7, İstanbul. Ertürk, Selahattin Diktacı, (1978).
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. & Rothman, E. (2013). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Pediatrics*, 131(1), 71- 8.
- Fawole, O.I. (2008). Economic violence to women and girls. Is it receiving the necessary attention?. *Trauma, Violence & Abuse*, 9(3), 167-177.
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 04 (01).
- Finley, L.L. (2011). Dating Violence, *Encyclopedia of School Crime and Violence*, ABC-CLIO, Santa Barbara
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., & Thomas, G. (2000). The Measurement of Perceived Relationship Quality Components: A Confirmatory Factor Analytic Approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340–354. doi:10.1177/0146167200265007
- Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, Violence, & Abuse*, 10(2), 125–142. doi:10.1177/1524838009334131
- Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., & Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 5(2), 107-120.
- Foshee, V. A., Bauman, K. E., Linder, F., Rice, J. & Wilcher, R. (2007). Typologies of adolescent dating violence identifying typologies of adolescent dating violence perpetration. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(5), 498-519.
- Foshee, V. A., Linder, F., MacDougall, J. E., & Bangdiwala, S. (2001). Gender differences in the longitudinal predictors of adolescent dating violence. *Preventive Medicine*, 32(2), 128–141. doi:10.1006/pmed.2000.0793
- Foshee, V.A., McNaughton R.H.L., Chen, M.S., Ennett, S.T., Basile, K.C., DeGue, S. & ark., (2016). Shared risk factors for the perpetration of physical dating violence, bullying, and sexual harassment among adolescents exposed to domestic violence. *Journal of Youth Adolescence*, 45(4),672–686.

- Fraley, R. C. & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of general psychology*, 4(2), 132-154.
- Freedman, J. L., Sears, D. O., Carl, S. & Merrill, J. (1989). Sosyal Psikoloji (Çev. Ed: Dönmez A), Ara Yayıncılık, İstanbul.
- Fromm, E. (2011). İnsandaki yıkıcılığın kökenleri. Birinci Kitap. (Çev. Ş. Alpagut). İstanbul: Payel Yayınevi (Orijinal eser 1973 yılında basılmıştır).
- Gage, A. J. (2016). Exposure to spousal violence in the family, attitudes and dating violence perpetration among high school students in ort-Au-Prince. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(14):2445-74.
- Galliher, R.V. & Bentley, C. G. (2010). Links between rejection sensitivity and adolescent romantic relationship functioning: The mediating role of problem-solving behaviors. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19 (6), 603-623. doi:10.1080/10926771.2010.502066
- Gao, S., Assink, M., Liu, T., Chan, K. L., & Ip, P. (2019). *Associations Between Rejection Sensitivity, Aggression, and Victimization: A Meta-Analytic Review. Trauma, Violence, & Abuse*, 22(1), 125–135. doi:10.1177/1524838019833005
- Gerber, J. & Wheeler, L. (2009). On being rejected: a meta-analysis of experimental research on rejection. *Perspective on Psychological Science*, 4(5), 468-488.
- Gonzaga, G. C., Keltner, D., Londahl, E. A. & Smith, M. D. (2001). Love and the commitment problem in romantic relations and friendship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(2), 247.
- Gonzalez-Guarda, R. M., Vermeesch, A. L., Florom-Smith, A. L., McCabe, B. E. & Peragallo, N. P. (2013). Birthplace, Culture, Self-Esteem, and Intimate Partner Violence Among Community-Dwelling Hispanic Women. *Violence Against Women*, 19(1), 6-23.
- Gonzalez-Mendez, R., Yanes, J.M., & Ramírez-Santana, G. (2017). Witnessing partner violence: Exploring the role of partner preferences on dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 32(8):1235-48.
- Goodman, L. A., Koss, M. P., & Russo, N. F. (1993). Violence against women: physical and mental health effects. *Applied and Preventive Psychology*, 2(2), 79-89. [https://doi.org/10.1016/S0962-1849\(05\)80114-3](https://doi.org/10.1016/S0962-1849(05)80114-3)

- Gosselin, D. K. (2008). Internalized homophobia, self-esteem, education, income, and the use of partner violence in a group of self-identified bisexual and lesbian women, Capella University, Minnesota. [Doctorate Dissertation, Capella University].
- Göka, E., Bayat, B. ve Türkçapar, M. H. (1998) Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları. Bilim Serisi. Yayın No: 113
- Gökkaya, V. B. ve Öztürk, M. (2021). Çocukluktaki Aile İçi Şiddet Öyküsü ile Flört Şiddeti Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(4); 219-240
- Gray, H. M. ve Foshee, V. (1997). Adolescent dating violence: Differences between one-sided and mutually violent profiles. *Journal of Interpersonal Violence*, 12(1), 126-141.
- Güçray, S. S. (1989). Çocuk Yuvasında ve Ailesi Yanında Kalan 9, 10 ve 11 Yaş Çocuklarının Özsaygı Gelişimini Etkileyen Bazı Faktörler. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Güleç, H., Topaloğlu, M., Ünsal, D. ve Altıntaş, M. (2012). Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 112-137 doi:10.5455/cap.20120408
- Güler, N., Tel, H. ve Tuncay, F.Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Gündoğdu, R., Yavuzer, Y. ve Karataş, Z. (2018). Irrational beliefs in romantic relationships as the predictor of aggression in emerging adulthood. *Journal of Education and Training Studies*, 6(3).
- Hamarta, E. (2004). Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi. (148307). [Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi].
- Hamarta, E., Arslan, C., Saygın, Y. ve Özyeşil, Z. (2009). “Benlik saygısı ve akılcı olmayan inançlar bakımından üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma yaklaşımlarının analizi”. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(18), 25-42.
- Hamberger, L. K. & Ambuel, B. (1998). Dating violence. *Pediatric Clinics of North America*, 45 (2), 381-390 doi:10.1016/s0031-3955(05)70013-4
- Harned, M. S. (2001). “Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence”. *Violence and Victims*, 16(3) 269-85.

- Haskan, Ö. (2009). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri. (258349). [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Hébert, M., Daspe, M. È., Lapierre, A., Godbout, N., Blais, M., Fernet, M., & Lavoie, F. (2019). A meta analysis of risk and protective factors for dating violence victimization: The role of family and peer interpersonal context. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(4), 574-590.
- Hébert, M., Moreau, C., Blais, M., Lavoie, F., & Guerrier, M. (2017). Child sexual abuse as a risk factor for teen dating violence: Findings from a representative sample of quebec youth. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 10(1)51-61.
- Heitmeyer, M. & Hagan, J. (2005). International Handbook Of Violence Research, USA: Kluwer Academic Publishers: USA. 2005
- Helvalı, E. E. (2019). Erken dönem uyumsuz şemalar ile yeme tutumu arasındaki ilişkide yakın ilişkilerin, vücut algısının ve benlik saygısının aracı rolü [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi].
- Henry, S. (2000). "What is School Violence? An Integrated Definition", *Annals Aapss* 567, p. 16-30
- Heppner, W. & Kernis, M. (2011). High Self-Esteem: Multiple Forms and Their Outcomes. In *Handbook of Identity Theory and Research*.
- Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2007). Sosyal Psikoloji, Çevirenler: İbrahim Yıldız, Aydın Gelmez, Ankara, Ütopya Yayınları.
- Holtzworth-Munroe, A., Bates, L., Smutzler, N. & Sandin, E. (1997). A brief review of the research on husband violence part I: Maritally violent versus nonviolent men. *Aggression and Violent Behavior*, 2(1), 65-99.
- Holtzworth-Munroe, A., Meehan, J. C., Herron, K., Rehman, U. & Stuart, G. L. (2000). Testing the Holtzworth-Munroe and Stuart (1994) batterer typology. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68 (6), 1000–1019. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.68.6.1000>
- Horney, K. (1937). The neurotic personality of our time. New York: Norton
- Horney, K. (2008). Nevrotik kişilik. Çağımızın nevrotik kişiliği (Çev.: Koçak S). İstanbul: Doruk Yayınları.
- Hortaçsu, N. (2003). İnsan İlişkileri, İmge Yayınları, Ankara
- Hotaling, G., & Sugarman, D. (1986). "An analysis of risk markers in husband to wife violence: The current state of knowledge". *Violence and Victims*, 1 (2), 101-124.

- Hurley, E. C., Field, T., & Bendell-Estoff, D. (2012). Rejection sensitivity and marital adjustment among military spouses during deployments. *Psychology*, 3, 480-484
- Hüsman, Z. (2007). Lise ikinci sınıf öğrencilerinin şiddet deneyimlerinin nitelik ve nicelik açısından tetkiki. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi].
- Izaguirre, A. & Calvete, E. (2017). Exposure to family violence as a predictor of dating violence and child-to-parent aggression in Spanish adolescents. *Youth & Society*, 49(3):393-412.
- İbiloğlu, A. O. (2012). Aile İçi Şiddet. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry, 4 (2), 204-222 doi:10.5455/cap.20120413
- İftar, M. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutum ve Davranışları, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- İlgar, M. Z. ve Coşkun İlgar, S. (2018). Şiddet eğiliminde bağlanmanın rolü. *Biruni Sağlık ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1),1-18
- James W. (1890). Principles Of Psychology. New York, Ny: Henry Holt (Reprinted By Thoemmes Press, 1999).
- Jennings, W. G., Okeem, C., Piquero, A. R., Sellers, C.S., Theobald, D. & Farrington, D. P. (2017). Dating and intimate partner violence among young persons ages 15-30: Evidence from a systematic review. *Aggression and Violent Behaviour*, 33:107-25
- Jirapramukpitak, T., Harpham, T., & Prince, M. (2010). Family violence and its “adversity package”: a community survey of family violence and adverse mental outcomes among young people. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 46(9), 825–831. doi:10.1007/s00127-010-0252-9
- Kadı, G., Erbaş, M., Balcı, Y., ve Göçeoğlu, Ü. Ü. (2019). Muğla’da gençlik yaş grubunda flört/partner şiddeti. *Türkiye Klinikleri Dergisi*, 16(2), 81-87.
- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayınları No: 6 (2011), İşyerinde psikolojik taciz (mobbing) ve çözüm önerileri komisyon raporu, Ankara.
- Kaestle, C. E. & Halpern, C. T. (2005). “Sexual intercourse precedes partner violence in adolescent romantic relationships”. *Journal of Adolescent Health*, 36 (5), 386-392.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2016). Düünden Bugüne İnsan ve İnsanlar (20. Basım), s. 229- 230. Evrim Yayınevi.

- Kalmuss, D. (1984). The intergenerational transmission of marital aggression. *Journal of Marriage and the Family*, 46(1), 11–19. <https://doi.org/10.2307/351858>
- Kandemir, H. (2021). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stillerine göre reddedilme duyarlılığı ve şiddet eğiliminin incelenmesi. (Tez No. 702479). [Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi].
- Kaptanoğlu, C. (2012). Şiddetin Ruhsal Kökenleri. *Psikiyatride Güncel* 2(3), 191-198
- Karaarslan, İ. (2017). Şiddet eğiliminin kişilik tipleri ve çocukluk çağı travması ile ilişkisi. (Tez No. 476354). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi].
- Karabacak, A. ve Çetinkaya Kodan, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 13-21
- Karakulak, F. (2018). Çocukluk döneminde aile içi şiddete maruz kalan ergenlerde saldırganlık eğilimi (Tez No. 52296) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi].
- Karakurt, G. (2012). The interplay between self esteem, feeling of inadequacy, dependency, and romantic jealousy as a function of attachment processes among Turkish college students. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 34(3), 334–345. <https://doi.org/10.1007/s10591-012-9185-7>
- Karataş, Z. (2014). Problem çözme becerileri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkide benlik saygısının aracı rolü: Bir yapısal eşitlik modeli çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (30), 118 – 140.
- Karatay, G. D. G. (2018). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71.
- Karatay, M., Karatay, G., Gürarslan-Baş, N. ve Baş, K. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71.
- Karlsson, M.E., Temple, J.R., Weston, R., & Le, V. D. (2016). Witnessing interparental violence and acceptance of dating violence as predictors for teen dating violence victimization. *Violence Against Women*, 22(5):625-46.
- Kaukinen C. (2014). Dating violence among college students: the risk and protective factors. *Trauma, Violence, & Abuse*, 15(4), 283-96.
- Kaura, S. A. & Lohman, B. J. (2009). Does acceptability of violence impact the relationship between satisfaction, victimization, and commitment levels in emerging adult dating relationships? *Journal of Family Violence*, 24(6), 349- 359.

- Kaya, N. (2018) Cinsel şiddet mağdurunu insandışılaştırmada mağdurun akademik başarısının etkisi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Abant İzzet Baysal Üniversitesi].
- Kayı, Z., Yavuz, M. F. ve Arıcan, N. (2000). Kadın üniversite gençliği ve mezunlarına yönelik cinsel saldırı mağdur araştırması. *Adli Tıp Bülteni*, 5(3), 157-163.
- Kenny, D. A. & Acitelli, L. K. (2001). Accuracy and bias in the perception of the partner in a close relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(3), 439.
- Kepir-Savoly D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (42),173-183
- Kılıç, K. M., ve Güngör Aytar, F. A. (2019). Tutuklu-Hükümlü olan ve olmayan gençlerin ahlaki gelişim düzeyleri ve benlik saygılarının karşılaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(47), 59-73. <https://doi.org/10.35237/sufesosbil.549218>
- Kılıç, R. (2007). Okullarda şiddetin önlenmesi ve azaltılması. S. Gelbal (Ed.). Okullarda şiddetin önlenmesi: Mevcut uygulamalar ve sonuçları. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Kılınçer, A. S. (2012). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismar. (Tez No. 315063) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Kızmaz, Z. (2006a) Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 30 (1), 47-70.
- Kızmaz, Z. (2006b). Şiddetin sosyo-kültürel kaynakları üzerine sosyolojik bir yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 247-267.
- Kim, H. K., Laurent, H. K., Capaldi, D. M. & Feingold, A. (2008). Men's and women's influence on men's aggression toward women: A 10-year panel study. *Journal of Marriage and Family*, 70(5) 1169-1187. doi:10.1111/j.1741-3737.2008.00558.x
- Kingham, M. & Gordon, H. (2004). Aspects of morbid jealousy. *Adv Psychiatr Treat*, 10(3), 207-215.
- Koçak E. (2008). Ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade tarzlarının incelenmesi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi].
- Koçak, Y. Ç. ve Can, H. Ö. (2019). Flört şiddeti: Tanımı, sınıflaması ve değerlendirmesi: Türkiye Klinikleri. *Obstetric-Women's Health and Diseases Nursing-Special Topics*, 5(3), 43-53.

- Koyuncu-Kütük, E., Gümüştas, F. ve Han-Almış, B. (2018). Üniversite öğrencisi kızlarda flört şiddetinin belirleyicileri ve psikiyatrik sonuçlar açısından flört dışı şiddetten farklılıkları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi.*, 19(2), 217-22
- Köknel, Ö. (2000). Bireysel ve Toplumsal Şiddet. (2. bs.). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The Lancet*, 360(9339), 1083–1088. doi:10.1016/s0140-6736(02)11133-0
- Kuçuradi, I. (2007). Şiddete felsefeyle bakınca. Şiddet Sempozyumu. (7-14). 3 Mart Ankara: Türk Tabipler Birliği Yayınları.
- Kurt, E., Yorguner Küpeli, N., Sönmez, E., Bulut, N. S. ve Akvardar, Y. (2018). Psikiyatri polikliniğine başvuran kadınlarda aile içi şiddet yaşantısı. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 55, 22-28. doi: 10.29399/npa.14812
- Laub, J. H. & Sampson, R. J. (2009). Shared beginnings, divergent lives: Delinquent boys to age 70. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Lei, H., Mao, W., Cheong, C. M., Wen, Y., Cui, Y., & Cai, Z. (2020). “The relationship between self-esteem and cyberbullying: A meta-analysis of children and youth students”. *Current Psychology*, 39(3): 830-842.
- Leonard, K. H. & Senchak, M. (1996). “Prospective prediction of husband marital aggression within newlywed couples”. *Journal of Abnormal Psychology*, 105, 369-380.
- Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence. *Clinical Psychology Review*, 21(1), 105-127. doi:10.1016/s0272-7358(99)00042-2
- Lichter, E. L. & McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28(4), 344-357.
- Limnili, G. & Özçakar, N. (2017). Farklı boyutlarıyla şiddet. *Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi*, 9(2), 55-60.
- Livingston, J. A., Eiden, R. D., Lessard, J., Casey, M., Henrie, J., & Leonard, K. E. (2018). Etiology of teen dating violence among adolescent children of alcoholics. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(3):515-33.
- Lysova, A. V., & Douglas, E. M. (2008). Intimate Partner Violence Among Male and Female Russian University Students. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(11), 1579–1599. doi:10.1177/0886260508314320

- Malik, S., Sorenson, S. B. & Aneshensel, C. S. (1997). Community and dating violence among adolescents: Perpetration and victimization. *Journal of Adolescent Health, 21* (5), 291-302. doi:10.1016/s1054-139x(97)00143-2
- Mann, M. M., Hosman, C. M., Schaalma, H. P. & DeVries, N. K. (2004). Self esteem in abroad-spectrum approach for mental health promotion. *Health Education Research, 19*(4), 357-372.
- Margolin, G., John, R.S. & Gliberman, L. (1988). "Affective responses to conflictual discussions in violent and nonviolent couples". *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 56*(1), 24-33.
- Markowitz, F. (2001). Attitudes and family violence: Linking intergenerational and cultural theories. *Journal of Family Violence, 16*(2), 205-218.
- Marshall, L. & Rose, P. (1987). Gender, stress, and violence in adult relationships of a sample of college students. *Journal of Social and Personal Relationships, 4* (3), 299–316. doi:10.1177/02654075870040030
- Mason, M. J., Campbell, L., Zaharakis, N., Foster, R., & Richards, S. (2014). Levels of teen dating violence and substance use in an urban emergency department. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics, 35* (9) 576-581. doi:10.1097/dbp.0000000000000095
- Matud, M. P. (2007). Dating violence and domestic violence. *Journal of Adolescent Health, 40*(4), 295-297.
- Mayer, G. R. (2001). Antisocial behavior: its causes and prevention within our schools. *Education and Treatment of Children, 24*(4), 414-429.
- McKee, J. & Payne, B. K. (2013). Witnessing domestic violence as a child and adulthood emotionality: do adults "feel" the consequences of exposure to partner abuse later in the life course. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 23*(3), 318-331. doi: 10.1080/10926771.2014.881947.
- McCrae, R. R. (Ed). (2009). The five factor model of personality traits: consensus and controversy: The Cambridge handbook of personality psychology. Cambridge: Cambridge University Press.
- McDonnell, J., Ott, J. & Mitchell, M. (2010). Predicting Dating Violence Victimization and Perpetration Among Middle and High School Students in a Rural Southern Community. *Children and Youth Services Review, 32*(10), 1458-1463.

- McIntyre, K.P. Mattingly, B.A. & Lewandowski Jr., G.W. (2015). When “we” changes “me”: The two-dimensional model of relational self-change and relationship outcomes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 32(7), 857-878
- McKinney, C. M., Caetano, R., Ramisetty-Mikler, S. & Nelson, S. (2009). Childhood family violence and perpetration and victimization of intimate partner violence: findings from a national population-based study of couples. *Annals of Epidemiology*, 19(1), 25-32.
- Mercan, M. N. (2022). Psychological dating aggression in LGB+ relationships: a path model with perpetration, victimization, internalized homophobia, cognitive flexibility, and affectivity. (697339). [Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi].
- Merrill, L. L., Julie L. C., Thomsen C. J., Guimond, J. & Milner, J. S. (2004). Perpetration of severe intimate partner violence: premilitary and second year of service rates. *Military Medicine*, 170 (8), 705-705.
- Mihçioğur, S. ve Akın, A. (2015). Flört Şiddeti- “Şiddet’li Sevgi.” *Sağlık ve Toplum*, 25(2), 9-15.
- Milner, A. N. & Baker, E. H. (2015). Athletic Participation and Intimate Partner Violence Victimization Investigating Sport Involvement, Self-Esteem, and Abuse Patterns for Women and Men. *Journal of interpersonal violence*, 1-22.
- Mishra, M. & Allen, M. S. (2023). Rejection sensitivity and romantic relationships: A systematic review and Differences, *Personality and Individual Differences* 208(112186), 1-8
- Moses, R. (2018). Şiddet. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Mulawa, M., Kajula, L. J., Yamanis, T. J., Balvanz, P., Kilonzo, M. N., & Maman, S. (2018). Perpetration and victimization of intimate partner violence among young men and women in dar es salaam, Tanzania. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(16), 2486–2511. doi:10.1177/0886260515625910
- Muñoz-Rivas, M. J., Graña Gómez, J. L., O’Leary, K. D., & González Lozano, P. (2007). “Aggression in adolescent dating relationships: prevalence, justification and health consequences”. *Journal of Adolescent Health*, 40, 298-304.
- Murphy, C. & Hoover, S. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53

- Murphy, A. M. & Russell, G. (2018). Rejection sensitivity, jealousy, and the relationship to interpersonal aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(13), 2118-2129. <https://doi.org/10.1177/0886260515622572>
- Mutlu, F. (2006). Aile İçi Şiddet Sürecinde Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]
- National Youth Violence Prevention Resource Center, (2001). Intimate Partner and Family Violence.
- Norona, J. C., Tregubenko, V., Boiangiu, S. B., Levy, G., Scharf, M., Welsh, D. P., & Shulman, S. (2018). Changes in rejection sensitivity across adolescence and emerging adulthood: Associations with relationship involvement, quality, and coping. *Journal of* doi:10.1016/j.adolescence.2017.12
- Nye, R.D. (1998). Three psychologies. Perspectives from Freud, Skinner and Rogers. Belmont: Wadsworth/Thomson.
- Offenhauer, P. (2015). Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography. J. Masters (Ed.). Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography. Nova Science Publishers.
- Offenhauer, P. & Buchalter, A. (2011). Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography. United States: National Institute of Justice
- O’Keefe, M. (1997). Predictors of dating violence among high school students. *Journal of Interpersonal Violence*, 12(4),546-568. doi:10.1177/088626097012004005.
- O’Keefe, M. (2005). Teen Dating Violence: A Review of Risk Factors and Prevention Efforts. National Electronic Network on Violence Against Women.
- O’Leary, K.D. & Maiuro, R.D. (2001). Psychological abuse in violent domestic relations. New York: Springer Publishing.
- O’Leary, K. D. (1988). Physical Aggression Between Spouses: A Social Learning Theory Perspective. Handbook of family violence. New York: NY: Plenum Press.
- Ostrowsky, M. K. (2010). “Are violent people more likely to have low self-esteem or high self-esteem?”, *Aggression and Violent Behavior*, 15(1): 69-75.
- Overbeek, G., Ha, T., Scholte, R., Kemp, R. & Engels, R. (2007). Brief report: intimacy, passion and commitment in romantic relationships—Validation of a “triangular love scale” for adolescents. *Journal of Adolescence*, 30(3), 523–528. doi:10.1016/j.adolescence.2006.12

- Oyarzún, J., Pereda, N., & Guilera, G. (2021). The prevalence and severity of teen dating violence victimization in community and at-risk adolescents in Spain. *New Direction for Child and Adolescent Development*, 2021(178), 39-58.
- Ögel, K., Tarı, I. ve Yılmazçetin Eke, C. (2006) Okullarda Suç ve Şiddeti Önleme. Yeniden Yayınları No: 17, İstanbul.
- Öğülmüş, S. (1995). "Liselerde Şiddet ve Saldırganlık." Yayınlanmamış araştırma raporu, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özcan, N. K., Günaydın, S., & Çitil, E. T. (2016). Domestic violence against women in Turkey: a systematic review and metaanalysis. *Archives of Psychiatric Nursing*, 30(5), 620-629.
- Özcebe, H., Aslan, D., Karabiber, A. H., Küçüköztaş, F., Oransay, K., ve Ölmez, İ. (2002). Bir Grup Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Konusundaki Görüşleri, *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 13(1), 20-28.
- Özcebe, Hilal, Didem, Uysal ve arkadaşları (2005), "Ankara'da bir ilköğretim okulunda erken ve orta dönem adolesanlarda şiddet algısı ve şiddet davranış sıklığının değerlendirilmesi".
- Özcebe, H., Sarp Ü. ve Çetik, H. (2006), "Adolesanlarda Şiddet Davranışları (Üç Lise, Ankara, 2004), Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler, Uluslararası Katılımlı Sempozyum, Bildiri Özetleri, İstanbul.
- Özdere, M. ve Kürtül, N. Flört Şiddeti Eğiliminin, Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine İlişkin Tutumlarına Etkisi (2018). *Social Science Development Journal*, 3(9),123-36.
- Özen, D. Ş. ve Güneri, F. K. (2018). İlişki Başarısının Temel Belirleyicisi: Reddedilme Duyarlılığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 10(4), 454-469.
- Özgür, G., Yörükoğlu, G. ve Baysa Arabacı, L. (2011). Lise Öğrencilerinin Şiddet Algıları, Şiddet Eğilim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 53-60.
- Özkan, M. (2019). Flört şiddetini önlemeye yönelik sivil toplum çalışmalarına dair bir değerlendirme: Flört şiddeti deneyimlerinden öneriler. (Tez No. 608492). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi].
- Öztürk, B. (2002). Şiddet ve çocuk. Kriminoloji. http://kriminoloji.com/Siddet_ve_cocukBahri_Ozturk.htm Erişim Tarihi (12.12.2020).

- Öztürk, B. H. (2014). Aile içi şiddet ve çizgi film izlemenin akademik başarı ve saldırganlıkla ilişkisi. [Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Öztürk, İ. (1990). Anne baba tutumlarının üniversite öğrencilerinin bağımsızlık, duyguları anlama, yakınlık, başatlık, kendini suçlama ve saldırganlık düzeylerine etkisi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Öztürk, N. (2017). Gençler arası ilişkilerde flört şiddeti “Sevgi Var Baskı Yok”: Eğitimciler İçin Bilgilendirici Broşür. 1. Baskı, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, İstanbul.
- Öztürk, Y. M. (2019) Aktif spor yapan ve yapmayan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda şiddet eğilimi ve saldırganlık davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. (596668). [Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi].
- Papadakaki, M., Tzamalouka, G. S., Chatzifotiou, S., & Chliaoutakis, J. (2008). Seeking for Risk Factors of Intimate Partner Violence (IPV) in a Greek National Sample. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(5), 732–750. <https://doi.org/10.1177/0886260508317181>
- Paulson, M., Coombs, R. & Landsverk, J. (1990). “Youth who physically assault their parents”. *Journal of Family Violence*, 5, 121–133.
- Pflieger, J. C. & Vazsonyi, A. T. (2006). Parenting Processes and Dating Violence: The Mediating Role of Self-Esteem in Low-and High-SES Adolescents. *Journal of Adolescence*, 29(4), 495-512.
- Pietrzak, J., Downey, G. & Ayduk, O. (2005). Rejection sensitivity as an interpersonal vulnerability. In *Interpersonal Cognition* (Ed. MW Baldwin) New York, Guilford Press.
- Piispa, M. (2004). Age and meanings of violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(1), 30–48. doi:10.1177/0886260503259048
- Plummer, D. (2001). *Helping Children to Build Self-esteem: A Photocopiable Activities Book*. London: Kingsley, J. Publishers.
- Plummer, D. (2007). *Helping children to build self-esteem: a photocopiable activities book second edition*. London: Jessica Kingsley Publishers. <http://www.mersin.edu.tr/idari/kutuphane-ve-dokumantasyon-daire-baskanligi> adresinden erişildi.

- Plummer, D. (2014). Helping Adolescent and Adults to Build Self-Esteem: A Photocopiable Resource Book. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Polat İ. (2013). Okul ve akran ilişkilerinin ergen suçluluğu üzerindeki etkisinin bir grup üniversite örnekleminde incelenmesi. (358656). [Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü].
- Polat, O. (2001). Çocuk ve Şiddet. Derya Yayınları, İstanbul.
- Polat, O. (2016). Şiddet (Violence). *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1):15-34.
- Polat, O., Balcı, G., Köknel, Ö., Tüzün, B., Serozan, R., Aydın, B. ve ark. (2000). Ailenin ve aile içinde çocuğun korunması ve çocuğun statüsü komisyonu raporu, 1. İstanbul Çocuk Kurultayı İstanbul Çocuk Raporu, (Yayına Haz. Sayıta, S. ve Şirin, M.), İstanbul Çocukları Vakfı Yayınları, Kitap No:87.
- Price, E. L. & Byers, E. S; Dating Violence Research Team. (1999). The attitudes towards dating violence scales: development and initial validation. *Journal of Family Violence*. Vol. 14, No: 4,19, 351-375.
- Ramisetty-Mikler, S., Goebert, D., Nishimura, S., & Caetano, R. (2006). Dating violence victimization: associated drinking and sexual risk behaviors od asian, native hawaiian and caucasian high school students in hawaii. *Journal of School Health*, 76(8), 423- 429.
- Reid, S. T. (2006). Crime and criminology. Boston: McGraw Hill.
- Riggs, D. S. & O’Leary, K. D. (1989). “A theoretical model of courtship aggression”. In M. A. Pirog-Good and J. E. Stets (Eds.) Violence in dating relationships: Emerging social issues. New York: Praeger Publishers.
- Robins, R. W., Donnellan, M. B., Widaman, K. F., & Conger, R. D. (2010). “Evaluating the link between self-esteem and temperament in Mexican origin early adolescents”, *Journal of Adolescence*, 33(3): 403-410.
- Rogers, R. C. (1947). Some observations on the organization of personality. *American Psychologist*, 2(9), 358-368.
- Romero-Canyas, R., Downey, G., Berenson, K., Ayduk, O., & Kang, N. J. (2010). Rejection sensitivity and the rejection-hostility link in romantic relationships. *Journal of Personality*, 78(1), 119–148.
- Ronfeldt, H. M., Kimerling, R. & Arias, I. (1998). Satisfaction with relationship power and the perpetration of dating violence. *Journal of Marriage and the Family*, 60(1), 70-78 doi:10.2307/353442

- Roisman, G. I., Collins, V. A., Sroufe, L. A. & Egeland, B. (2005). Predictors of young adults' representations of and behavior in their current romantic relationship: prospective tests of the prototype hypothesis. *Attachment and Human Development*, 7(2), 1051-1121.
- Roland, C. E. & Foxx, R. M. (2003). Roland, C. E., & Foxx, R. M. (2003). Self-respect: A neglected concept. *Philosophical Psychology*, 16(2), 247–288. doi:10.1080/09515080307764
- Roscoe, B., ve Callahan, J. (1985). Adolescents' self-report of violence i families and dating relationships, *Adolescence*, 20, 545-553.
- Rosenbach, C. (2013). Rejection sensitivity: etiological aspects an psychopathological impact. Dissertation: Freie Universitat Berlin.
- Rosenberg, M. (1965). Society and the adolescent self-image. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1986). Self-concept from middle childhood through adolescence. *Psychological perspectives on the self*, 3(1), 107-136.
- Rouse, L. P., Breen, R., & Howell, M. (1988). Abuse in intimate relationships: A comparison of married and dating college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 3(4), 414–429 <https://doi.org/10.1177/088626088003004005>
- Rubio-Garay, F., López-González, M. A., Carrasco, M. Á., & Amor, P. J. (2017). The prevalence of dating violence: A systematic review. *Papeles de Psicólogo*, 38(2), 135-147.
- Russell, R., & Hudson, J. (1992). "Physical and psychological abuse of heterosexual partners." *Personality and Individual Differences*, 13, 457–473.
- Sacks, S. & Wolffe, K. E. (Eds.) (2006). Teaching social skills to students with visual impairments. New York: American Foundation For The Blind.
- Sakarya-Kaya, A. (2013). Üniversitede öğrenim gören gençlerde flörtte şiddet. (Tez No. 328684). [Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Sarıçam, H., Gençdoğan, B. ve Erözkan, A. (2012). The examination of the relationship between the university students' rejection sensitivities, self esteem and loneliness levels. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 2716–2720. doi:10.1016/j.sbspro.2012.05.553
- Schaan, V. K., Schulz, A., Bernstein, M., Schächinger, H., & Vögele, C. (2020). Effects of rejection intensity and rejection sensitivity on social approach behavior in women. *Plos One*, 15(1), e0227799. doi:10.1371/journal.pone.0227799

- Schiff, M., & Zeira, A. (2005). *Dating violence and sexual risk behaviors in a sample of at-risk Israeli youth. Child Abuse & Neglect*, 29(11), 1249-1263. doi:10.1016/j.chiabu.2005.04.007
- Schmallegger, F. (2012). *Criminology today: An integrative introduction*. United States: Pearson Prentice Hall.
- Schubert, E. E., Protinsky, H. O., & Viers, D. (2002). Levels of differentiation and marital egalitarianism in men who batter. *Journal of Family Theory*, 14(1), 1-19. doi:10.1300/j086v14n01_01
- Schultz, D. P. & Schultz, S. E. (2007). *Modern Psikoloji ve Tarihi* (Çev., Y.Aslan). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Selçuk, K. T., Avcı, D. ve Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: Flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *ACU Sağlık Bil Dergisi*, 9(3):302-8.
- Sellers, C. S., Cochran, J. & Branch, K. A. (2005). "Social learning theory and partner violence: A research note". *Deviant Behavior*, 26(4), 379-395. doi: 10.1080/016396290931669
- Set, Z. (2019). Bağlanma stilleri ve psikopatoloji arasındaki potansiyel düzenleyici unsurlar: Reddedilme duyarlılığı ve Benlik saygısı. *Arch Neuropsychiatry*, 56, 205-212
- Set, Z. (2020). Flört şiddeti: Bir gözden geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4):444-454.
- Sezer, Ö. ve Sumbaş, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabullerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(56), 638-649.
- Shaw, K. (2009). *Interparental violence and child abuse among alcoholic households: Relationships to adult self-esteem and dating violence* [Doktora tezi, Old Dominion Üniversitesi]. <http://www.mersin.edu.tr/idari/kutuphane-ve-dokumantasyon-daire> başkanlığı adresinden erişildi
- Shen, A.C-T., Chiu, M.Y-L. & Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among chinese adolescents: the role of gender-role beliefs and justification of violence. *Journal of Interpersonal Violence*. 27(6),1066-1089. doi:10.1177/0886260511424497

- Shook, N. J., Gerrity, D. A., Jurich, J. & Segrist, A. E. (2000). "Courtship violence among college students: A comparison of verbally and physically abusive couples". *Journal of Family Violence*, 15(1), 1–22. doi:10.1023/A:1007532718917.
- Shorey, R. C., Cornelius, T. L. & Bell, K. M. (2008). "A critical review of theoretical frameworks for dating violence: Comparing the dating and marital fields". *Aggression and Violent Behavior*, 13,185–194.
- Shorey, R. C., Sherman, A. S., Kivisto, A. S., Elkins, S. R., Rhatigan, D. L., & Moore, T. M. (2011). Gender differences in depression and anxiety among victims of intimate partner violence: the moderating effect of shame proneness. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(9), 1834–1850.
- Sigelman, C. K., Berry, C. J. & Wiles, K. A. (1984). Violence in college students' dating relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, 5(6), 530-548.
- Signorielli, N. (2005). Violence in the media: A reference handbook contemporary world issues. California:Abc-Clio.
- Sims, E. N., Dodd, V. J. N. & Tejada, M. J. (2008). The Relationship Between Severity of Violence in the Home and Dating Violence. *Journal of Forensic Nursing*, 4(4), 166-173.
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20,580-591.
- Singelis, T. M. & Sharkey, W. F. (1995). Culture, self-construal and embarrassability. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 26(6), 622-644. doi:10.1177/002202219502600607
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K. C., Merrick, M. T., Wang, J., Kresnow, M. J., & Chen, J. (2018). National intimate partner and sexual violence survey: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/2015data-brief508.pdf> adresinden erişildi
- Softa, H.K., Karaahmetoğlu, G.U. ve Kılınç, E. (2015). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı, Yalnızlık Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. *Gümüşhane University Journal Of Health Sciences*, 4(2), 227-244
- Soğukpınar, E. (2014), Rehber öğretmenlerin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Tez No. 368565). [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi].
- Solmuş, T. (2010a). Romantik terörizm ve romantik tecavüz. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Solmuş, T. (2010b). Romantik ilişkiler, evlilik ve ana-baba çocuk ilişkileri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Spencer, C. M., Toews, M. L., Anders, K. M., & Emanuels, S. K. (2021). Risk markers for physical teen dating violence perpetration: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(3), 619-631. <https://doi.org/10.1177/1524838019875700>
- Staebler, K., Helbing, E., Rosenbach, C., & Renneberg, B. (2011). Rejection sensitivity and borderline personality disorder. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 18(4), 275.
- Steinmetz, S. K. (1986). The violent family. In M. Lystad (Ed.), *Violence in the home: Interdisciplinary perspectives* (pp. 51–67). Brunner/Mazel.
- Stets, J. E. & Straus, M. A. (1989). The marriage license as a hitting license: A comparison of assaults in dating, cohabitating, and married couples. M.A. Straus ve R. J. Gelles (Eds.), *Physical violence in American families: Risk factors and adaptations to violence in 8145 families*. New Jersey, Transaction Books.
- Stonard, K. E. (2021). The prevalence and overlap of technology-assisted and offline adolescent dating violence. *Current Psychology*, 40(3), 1056-1070.
- Strasburg, P. A. (1978). *Violent delinquents: A report to the Ford Foundation from the Vera Institute of Justice*. Sovereign.
- Straus, M. A. (1979). Measuring intrafamily conflict and violence: The Conflict Tactics (CT) Scales. *Journal of Marriage and the Family*, 41(1), 75–88. <https://doi.org/10.2307/351733>
- Straus, M. A. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10(7), 790-811. doi:10.1177/1077801204265552
- Straus, M. A. (2008). Prevalence and effects of mutuality in physical and psychological aggression against dating partners by university students in Nations. Paper presented at the International Family Aggression Society Conference, Preston, UK.
- Straus, M. A. & Ramirez, I. L. (2007). Gendersymmetry in prevalence, severity, and chronicity of physical aggression against dating partners by university students in Mexico and USA. *Aggressive Behavior*, 33(4), 281–290. doi:10.1002/ab.20199
- Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları. Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. (A.Akın ed.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, HÜKSAM.

- Syron, C. (2010). The Role of Occupational Therapy with Domestic Violence Survivors.
- Şakrak, K. (2023). Duygusal şiddetin kişiler arası duygu düzenleme ve reddedilme duyarlılığı ile ilişkisi. (Tez No. 807371). [Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi].
- Şirvanlı-Özen, D. ve Güneri, F. K. (2018). İlişki başarısının temel belirleyicisi: reddedilme duyarlılığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10(4), 454-469.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1998). Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet. Bilim Serisi: 113. Başbakanlık Basımevi. Ankara.
- T.C Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Öğretmenlerin Şiddet Konusundaki Bilgileri, Gözlemleri, Değerlendirmeleri ve Çözüm Önerileri. Ankara 2008.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (2015). Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesi Rehber Öğretmen El Kitabı. Ankara.
- Tekin, Ü. Şiddet, Şiddet Kavramı, Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve Çocuk İstismarı. Orient Yayınları, Ankara, 2011.
- Tektaş, D. (2021) Hatay örnekleminde yetişkinlerde çocukluk çağı travmalarının şiddete yönelik tutum, şiddet eğilimi ve saldırganlık üzerine etkisi. (Tez No. 696975). [Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi].
- Temel, Z. F. ve Aksoy, B. A. (2001). Ergen ve Gelişimi. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Temple, J. R., Choi, H. J., Elmquist, J., Hecht, M., Miller-Day, M., Stuart, G. L., Brem, M., & Wolford Clevenger, C. (2016). Psychological Abuse, Mental Health, and Acceptance of Dating Violence Among Adolescents. *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 59(2), 197–202. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2016.03.034>
- Temple, J.R., Choi, H.J., Reuter, T., Wolfe, D., Taylor, C.A., Madigan, S., & Scott, L.E. (2018). Childhood corporal punishment and future perpetration of physical dating violence. *The Journal of Pediatrics*, 194, 233-237. doi:10.1016/j.jpeds.2017.10.028
- Temple, J. R., Shorey, R. C., Fite, P., Stuart, G. L., & Le, V. D. (2013). Substance Use as a Longitudinal Predictor of the Perpetration of Teen Dating Violence. *Journal of Youth and Adolescence*, 42(4), 596-606. doi:10.1007/s10964-012-9877-
- Teng, Z., Liu, Y., & Guo, C. (2015). “A meta-analysis of the relationship between self-esteem and aggression among Chinese students”, *Aggression and Violent Behavior*, 21: 45-54. doi:10.1016/j.avb.2015.01.005

- Terzioğlu, F., Gönenç, İ. M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Sezer Yılmaz, N. ve Hiçyılmaz Demirtaş, B. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlik ve güvenirlik flört çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 225-232.
- Thoits, P. A. (2011). Mechanisms linking social ties and support to physical and mental health. *Journal Of Health and Social Behavior*, 52(2), 145-161. doi:10.1177/0022146510395592
- Topsakal, E. (2007). Eskişehir h tipi kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlülerin benlik saygıları ve iletişim becerileri. (Tez No. 211503). [Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi].
- Toplu-Demirtaş, E. (2015). Flört ilişkisi olan üniversite öğrencileri arasında psikolojik saldırganlığa başvurma: Toplumsal, ebeveyne ilişkin ve kişisel faktörlerin etkileşimi. [Yayımlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi].
- Toplu-Demirtaş, E. (2018). Flört Şiddeti Konusunda Lise Gençlerinin Çözüm Önerileri: Araştırma Raporu.
- Toplu-Demirtaş, E., ve Fincham, F. D. (2020). I don't have power, and I want more: Psychological, physical, and sexual dating violence perpetration among college students. *Journal of Interpersonal Violence*, 088626052095131. doi:10.1177/0886260520951319
- Toplu, E. & Hatipoğlu Sümer, Z. (2011). Flört ilişkisinde şiddetin yaygınlığı ve türleri, XI. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi sunulan bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Tüken, D. (2018). The mediating effect of difficulties in emotion regulation on the relationship between intrinsic and extrinsic religiosity and violence tendency (Tez No. 551225). [Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi].
- Türk Dil Kurumu. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi 09.04.2024).
- Uçarman, A. (2019). Bir devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının şiddet eğilimiyle ve kişilik yapısı ile ilişkisi. (Tez No.779037) [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Uluocak, Ş., Gökulu, G. ve Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *International Journal of Human Science*, 11(2), 362- 387.
- Uyanık-Balat, G. ve Akman, B. (2004). “Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 175-183.

- Ünalnış, M. (2010). Lise 1.sınıf öğrencilerinin zorba/kurban davranışları ile sosyal beceri ve şiddete yönelik tutumları. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa niversitesi].
- nsal, A. (1996). Genişletilmiş bir şiddet tipolojisi. *Cogito*, 6(7), 29-36.
- Vagi, K. J., Olsen, E. O. M., Basile, K. C., & Vivolo-Kantor, A. M. (2015). Teen Dating Violence (Physical and Sexual) among US High School Students: Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior Survey. *JAMA Pediatrics*. 169(5), 474-82.
- Voltan Acar, N. (2004). Ne Kadar Farkındayım? Gestalt Terapi. Ankara: Babil Yayıncılık.
- Volz, A. R. & Kerig, P. K. (2010). Relational dynamics associated with adolescent dating violence: The roles of rejection sensitivity and relational insecurity. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(6), 587-602. doi:10.1080/10926771.2010.502088
- Walters, G. D. & Espelage, D. L. (2018). Prior bullying, delinquency, and victimization as predictors of teen dating violence in high school students: Evidence of moderation by sex. *Vict Offenders*. 13(6):859-75.
- Waltz, J., Babcock, J. C., Jacobson, N. S., & Gottman, J. M. (2000). Testing a typology of batterers. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68(4), 658–669. doi:10.1037/0022-006x.68.4.658
- Wekerle, C. & Wolfe, D. (1999). Dating violence in mid adolescence: theory, significance, and emerging prevention initiatives. *Clinical Psychology Review*, 19(4), 435-456. doi:10.1016/s0272-7358(98)00091-9
- White, G. L. (1981). Some correlates of romantic jealousy. *Journal of Personality*, 49(2), 129-145. doi:10.1111/j.1467-6494.1981.tb00733.x
- Wincentak, K., Connolly, J. & Card, N. (2017). Teen dating violence: A meta-analytic review of prevalence rates. *Psychology of Violence*, 7(2), 224.–241. doi:10.1037/a0040194
- Wolfe, D. A., Scott, K. A. & Crooks, C. (2005). “Abuse and violence in adolescent girls’ dating relationships.” In D. Bell, S. Foster, & E. Mash (Eds.), *Handbook of behavioral and emotional problems in girls: Issues in clinical child psychology*. New York, NY: Kluwer Academic.
- Wolfe, D. A., Scott, K., Wekerle, C., & Pittman, A. L. (2001). Child Maltreatment: Risk of Adjustment Problems and Dating Violence in Adolescence. *Journal of the*

American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 40(3), 282–289.
doi:10.1097/00004583-200103000-00007

Women's Aid, F. (2013). Virtual World: Real Fear: Women's Aid Report into Online Abuse, Harassment, and Stalking. Retrieved from <http://www.womensaid.org.uk/page.asp?section=00010001001400130007&ionTitle=Virtual+World+Real+Fear> (Erişim tarihi: 08.12.2020).

World Health Organization (2010). Preventing intimate partner and sexual violence against women: taking action and generating Evidence. Geneva: World Health Organisation and London School of Hygiene and Tropical Medicine.
https://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/violence/9789241564007_eng.pdf

World Health Organization. Youth Violence. 2015. Erişim adresi: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/youth-violence-infographic-2015.pdf?ua=1

Worley, T. & Samp, J. (2018). Rejection sensitivity, complaint - related communication, and relational satisfaction: A mediation analysis. *Personal Relationships*, 25(3), 302–315. doi:10.1111/pere.12245

Yavuz, A. (2019). Aydın İli'nde ortaöğretim kurumlarında şiddet eğiliminin yordayıcıları ve şiddeti önleme eylem planının işlevselliği. [Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi].

Yazgan, İ. B. ve Yerlikaya, E. E. (2008). Kişilik Kuramları (1. Baskı). Pegem Yayınları, Ankara.

Yıldırım, A. (1998). Sıradan Şiddet. İstanbul: Boyut Yayınları.

Yıldırım, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına etkisi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü].

Yıldız, M. (2012). Öğretmen adaylarının benlik saygısı ve kişilik özelliklerinin sahip oldukları değerler açısından incelenmesi. (Tez No.311802). [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].

Yıldız, M. (2016). Romantik ilişkilerde şiddetin ana-baba tutumları ve benlik saygısı ile ilişkisi. (Tez No. 445162). [Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi].

Yiğitalp, G., Ertem, M. ve Özkaynak, V. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Konusunda Deneyimleri ve Bu Konudaki Görüşleri, TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6(2), 131-136

- Yolcu, D. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti: Benlik saygısı, algılanan ilişki öz yeterliliği ve bağlanma biçimlerinin rolü. (Tez No.585617). [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi].
- Yörükoğlu, A. (2000). Gençlik çağı. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yumuşak, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi].
- Zeigler-Hill, V. (2013). The importance of self-esteem. V. Zeigler-Hill (Ed.), *Self Esteem*. Psychology Press.
- Zeytinoğlu, S. (1991). Sağlık, sosyal hizmet, hukuk ve eğitim alanlarında çalışanların Türkiye’de çocuk istismarı ve ihmali sorunu ile ilgili görüşleri. Çocuk İstismarı ve İhmali, Ankara, ILO.
- Zeytinoğlu, S. ve Kozcu, Ş. (1991). Fiziksel çocuk istismarı konusunda bir araştırma. Psikoloji Semineri, İzmir, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 6(7), 76-84.
- Zimmer - Gembeck, M. J., & Nesdale, D. (2013). Anxious and angry rejection sensitivity, social withdrawal, and retribution in high and low ambiguous situations. *Journal of Personality*, 81(1), 29.
- https://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/KYAS_2014/ozet-tablolar/index.html adresinden erişildi

8 EKLER

EK-A. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Sizi "Şiddet Eğilimi, Reddedilme Duyarlılığı ve Benlik Saygısının Flört Şiddetine Yönelik Tutumları ile İlişkinin İncelenmesi" başlıklı araştırmaya katılmanızı rica ediyoruz. Söz konusu araştırma Beykoz Üniversitesi öğretim elemanı Prof. Dr. Hatice Gülsen Erden danışmanlığında yürütülen Klinik Psikoloji Yüksek Lisans tezi çalışmasıdır ve Melis Sena Kuruca tarafından yönlendirilmektedir.

Bu araştırmaya tamamen kendi iradenizle, herhangi bir zorlama veya mecburiyet olmadan gönüllü olarak katılımınız esastır. Lütfen aşağıdaki bilgileri okuyunuz ve katılmaya karar vermeden önce anlamadığınız herhangi bir husus varsa çekinmeden sorunuz.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma kapsamında bazı ölçüm araçlarıyla 18-35 yaş aralığındaki kişilerin şiddet eğilimleri, reddedilme duyarlılığı ve benlik saygılarının flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmaktadır. Çalışmaya medeni halin bekar olan ve psikiyatrik tanısı bulunmayan genç yetişkinler dahil edilecektir.

Prosedürler

Yanıtlamış olduğunuz soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Lütfen soruları dikkatlice okuyup, boş madde bırakmadan içtenlikle cevaplandırınız. Bu araştırma formunu doldurmak yaklaşık 20 dakikanızı alacaktır ve katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.

Olası Riskler ve Rahatsızlıklar

Çalışma bir ölçek çalışması olduğu için bir risk unsuru barındırmaktadır ve günlük hayatta karşılaşılan risklerden daha fazla bir risk taşımamaktadır. Bu araştırmadan dilediğiniz noktada ayrılabilirsiniz.

Topluma ve/veya Gönüllülere Olası Faydaları

Bu araştırma ile günümüzde oldukça sık duyduğumuz şiddet davranışının genç yetişkinlerdeki tutumlarının incelenmesinin alanyazına katkı sağlayacak bir çalışma olması amaçlanmaktadır.

Gizlilik

Vermiş olduğunuz bilgiler hiçbir şekilde bilimsel araştırma amacının dışında kullanılmayacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Katılım ve Ayrılma

Bu çalışmanın içinde olmak isteyip istemediğinize tamamen kendi iradenizle ve etki altında kalmadan karar vermeniz önemlidir. Katılmaya karar verdikten sonra, herhangi bir anda sahip olduğunuz herhangi bir hakkı kaybetmeden veya herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz.

Bu araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz veya endişeniz varsa lütfen proje yürütücüsü ile iletişime geçiniz.

Yukarıda yapılan açıklamaları anladım. Sorularım tatmin olacağım şekilde yanıtlandı. Dilediğim zaman ayrılma hakkım saklı kalmak koşulu ile bu çalışmaya katılmayı onaylıyorum. Bu formun bir kopyası da bana verildi.

Tarih:**Katılımcının**

Adı-soyadı:

İmzası:

Tarih:

Öğretim Elemanının

Unvanı, adı, soyadı:

İmzası:

Tarih :

EK-B. SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

1. Cinsiyetiniz?

Kadın () Erkek ()

2. Yaşınız?

()

3. Çalışma durumunuz?

Öğrenci () Çalışmıyor () Özel sektör çalışanı () Diğer ()

4. Eğitim durumunuz?

Lise () Üniversite () Yüksek Lisans ()

5. Gelir düzeyinizi nasıl tanımlarsınız?

Düşük () Orta () Yüksek ()

6. Medeni durumunuz?

Bekar () Evli ()

7. Romantik ilişki durumunuz?

Romantik ilişkim var () Romantik ilişkim yok ()

Romantik ilişkiniz varsa ne kadar süredir devam etmektedir. Belirtiniz ()

8. Herhangi bir psikiyatrik rahatsızlığınız var mıdır?

Evet () Hayır ()

9. Bundan önceki zaman diliminden, şu an bulunduğunuz ana kadar yaşadığınız ilişkilerde şiddete uğradınız mı?

Evet () Hayır ()

10. Hangi tür şiddete maruz kaldınız?

Fiziksel şiddet () Psikolojik/Duygusal şiddet () Cinsel şiddet ()

Ekonomik şiddet () Genel şiddet ()

11. Bu ilişkiniz ne kadar sürdü?

()

12. Bundan önceki zaman diliminden, şu an bulunduğunuz ana kadar yaşadığınız ilişkilerde şiddet uygulamak durumunda kaldınız mı?

Evet () Hayır ()

13. Hangi tür şiddeti uyguladınız?

Fiziksel şiddet () Psikolojik/Duygusal şiddet () Cinsel şiddet ()

Ekonomik şiddet() Genel şiddet ()

14. Bu ilişkiniz ne kadar sürdü?

()

EK-C. ŞİDDET EĞİLİMİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda bir insanın yaşamındaki çeşitli tepkilerini ve düşüncelerini ifade eden cümleler yer almaktadır. Her tepkinin sizin düşüncenize uygun olup olmadığını belirtiniz.

Hiç uygun değil/ Biraz uygun/ Uygun/ Çok uygun

1. Hoşuma gitmeyen bir olayla karşılaştığımda hemen sinirlenirim. () () () ()
2. Doğru olduğuna inandığım konularda eleştirilmek beni sinirlendirir. () () () ()
3. Rahatsız olduğum durumlar karşısında sinirlendiğimde kendimi kontrol edemiyorum. () () () ()
4. Duyusal ya da fiziksel olarak rahatsız edildiğimde fiziksel olarak karşılık verme isteği duyarım. () () () ()
5. Sinirli olduğumda bir şeyleri kırma isteği duyarım. () () () ()
6. Arkadaşlarım, annem, babam vb. insanlarla çok sık tartışmaya girerim. () () () ()
7. Hak etmiş olanlara layık oldukları ceza verilmelidir. () () () ()
8. Eğer beğenmediğim bir şey olursa en yakınım ile bile tartışırım. () () () ()
9. Bence hayvanların av maksadı ile vurulmasında sakınca yoktur. () () () ()
10. Diğerlerinin saldırılarına karşı güçlü bir arkadaş grubu mutlaka olmalıdır. () () () ()
11. Eğer saldırıya uğramışsam aradan geçen zamana bakmaksızın aynı şekilde karşılık veririm. () () () ()
12. İnsan çevreden gelen tehditlere daima hazır olmalıdır. () () () ()
13. Bu dünyada en önemli şey diğerlerinden güçlü olmaktır. () () () ()
14. Sık sık kavga ederim. () () () ()
15. Bazı insanlara karşı zor kullanılabileceğine inanırım. () () () ()
16. Bazı hallerde insanlara zor kullanılabileceğini inanırım. () () () ()
17. Kavgaları seyretmek beni rahatsız etmez. () () () ()
18. İnsanların benden korkması hoşuma gider. () () () ()
19. Bazen başkalarına zarar verme isteği duyarım. () () () ()
20. Sokakta başıboş dolaşan hayvanlar ortadan kaldırılmalıdır. () () () ()

EK-D. REDDEDİLME DUYARLILIĞI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki her bir madde genelde üniversite öğrencilerinin bazen diğer kişilerden talep ettiği şeyleri tanımlamaktadır. Lütfen, her bir durumda/koşulda bulunduğunuzu düşünün ve cevaplarınızı ona göre verin. Her bir soruda, sizin için uygun olan numarayı daire içine alarak işaretlemeleri yapınız.

- Maddeleri değerlendirirken, karşınızdaki kişinin (örneğin, bir hocanız veya bir arkadaşınızla ilgili olan maddelerde) lütfen belirli bir kişiyi değil, ORTALAMA BİR KİŞİYİ DÜŞÜNEREK yanıt veriniz.
- Araştırma, özel kişilere karşı olan tutumlarınızı değil, GENEL TUTUMLARINIZI incelemektedir.
- Her bir maddenin ardından gelen şu soruları yanıtlamanız beklenmektedir:
1) Başkalarının size tepkisi konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?
2) İlgili durumda diğer kişilerin ne tür tepki verebileceğini düşünürsünüz?

1. Sınıftaki birine notlarını ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

a) Kişinin notlarını vermek isteyip istemeyebileceği ile ilgili olarak ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Bu kişinin notlarını bana isteyerek vermesini beklerdim

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

2. Romantik partnerinizden sizinle aynı eve taşınmasını istiyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizinle aynı eve taşınmayı isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım
--	--	--	--	--	--

b) Romantik partnerimin benimle aynı eve taşınmayı istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

3. Yurtdışı gezisine gitmek için ebeveynlerinizden destek istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin size yardımcı olmayı isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Onların (Ebeveynlerimin) bana yardım etmek için istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

4. Yeni tanıştığınız birine çıkma teklif ediyorsunuz.

a) Kişinin sizinle çıkmak isteyip istemeyebileceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç					Çok

endişelenmem / Kaygı duymam					endişelenirim / Kaygı duyarım
--------------------------------	--	--	--	--	----------------------------------

b) O kişinin benimle çıkmayı istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

5. Romantik partneriniz bütün arkadaşlarla birlikte dışarı çıkmayı planlıyor, ancak siz geceyi sadece partnerinizle geçirmek istiyorsunuz, ve bunu ona söylediniz.

a) Romantik partnerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin bu isteğimi kabul etmeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

6. Günlük harcamalarınızı karşılamak için ebeveynlerinizden harçlığınızı arttırmalarını istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin yardımcı olmaya istekli olmalarını beklerdim

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

7. Derste yeni tanıştığınız birine birlikte kahve içmeyi teklif ediyorsunuz.

a) Kişinin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Diğer kişinin benimle gelmeyi istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

8. Yakın bir arkadaşınıza onu ciddi şekilde üzecek bir şey söyledikten ya da yaptıktan sonra, yaklaşıyor ve konuşmak istiyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu durumda sizinle konuşmak isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Hemen benimle konuşup sorunlarımızı çözmek istemesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

9. Dersten sonra hocanıza anlamadığınız bir konuda soru yöneltip size fazladan zaman ayırıp ayıramayacağını soruyorsunuz.

a) Hocanızın size yardım etmeyi isteyip istemeyeceği ile ilgili ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Hocamın bana yardımcı olmak için istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

10. Okulunuzu bitirdikten sonraki yıllarda ailenizden para istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin size para vermeyi isteyip istemeyebilecekleri konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin para talebimi kabul etmek konusunda istekli olmalarını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

11. Okul tatilinde bir arkadaşınıza birlikte tatile gitmeyi teklif ediyorsunuz.

a) Arkadaşınızın sizinle tatile gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Teklifimin memnuniyetle kabul edilmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

12. Çok kırılcı bir tartışmadan sonra romantik partnerinize telefon ediyor ve onu görmek istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizi görmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne

kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin de beni görmeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

13. Arkadaşınıza ondan bir şeyini ödünç alıp alamayacağınızı soruyorsunuz.

a) Arkadaşınızın size istediğiniz şeyi verip vermeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenme m / Kaygı duymam					Çok endişeleniri m / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın istediğim şeyi ödünç vermeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

14. Ebeveynlerinizden sizin için önemli ancak onlar için sıkıcı ve gelmesi zahmetli olabilecek bir etkinliğe sizinle beraber gelmelerini istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin sizinle gelmeyi isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin benimle gelmeyi kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

15. Bir arkadaşınızdan size ciddi bir yardımda bulunmasını istiyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu yardımı yapmak isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın bu yardım isteğimi kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

16. Romantik partnerinize sizi gerçekten sevip sevmediğini soruyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizi gerçekten sevdiğini söyleyip söylemeyebileceği

konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin beni gerçekten çok sevdiğini söylemeye istekli olmasını beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

17. Bir partiye gidiyorsunuz ve odanın diğer köşesinde birini fark ediyorsunuz, sonra ona beraber dans etmeyi teklif ediyorsunuz.

a) Dans etmeyi teklif ettiğiniz kişinin teklifinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Dans etmeyi teklif ettiğim kişinin bu teklifimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

18. Ailenizle tanıştırmak üzere romantik partnerinizden sizinle eve gelmesini

istiyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin ailenizle tanışmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin ailemle buluşmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

19. Başka bir şehirde yaşayan bir arkadaşınıza evinde 10 gün kalmak istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın evinde kalma isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

20. Yeni tanıştığınız bir hemcinsinize birlikte bir şeyler yapmayı öneriyorsunuz.
a) Bu kişinin önerinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımla benimle dışarı çıkmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

21. Romantik partnerinizden sizi ailesiyle tanıştırmasını istiyorsunuz.

a) Romantik partnerinizin sizi ailesiyle tanıştırmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Romantik partnerimin bu isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

22. Evde arkadaşlarınızla parti yapmak için anne ve babanızın akşam için başka bir yere gitmelerini istiyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin bu isteğimi kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

23. Ebeveynlerinize romantik partnerinizle tatile gitmek istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin romantik partnerimle tatile çıkmamı kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

24. Ebeveynlerinize mezuniyetten sonra onlardan farklı bir şehirde yaşamak istediğinizi söylüyorsunuz.

a) Ebeveynlerinizin bu isteğinizi kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Ebeveynlerimin kararımı kabul etmelerini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

25. Çok iyi yemek yapan bir akrabanızdan (hala, teyze, vb.) çok iyi yaptığı bir yemeği sizin için özel olarak yapmasını istiyorsunuz.

a) Akrabanızın sizin için özel olarak yemek yapmayı isteyip istemeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Akrabamın bu isteğimi memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

26. Sınavdan bir gün önce sizinle aynı sınava girecek olan bir arkadaşınızdan anlamadığınız konuları size anlatmasını istiyorsunuz.

a) Arkadaşınızın bu isteğini kabul edip etmeyebileceği konusunda ne kadar endişe eder veya kaygı duyarsınız?

1	2	3	4	5	6
Hiç endişelenmem / Kaygı duymam					Çok endişelenirim / Kaygı duyarım

b) Arkadaşımın beni çalıştırmayı memnuniyetle kabul etmesini beklerdim.

1	2	3	4	5	6
Çok küçük ihtimalle					Çok büyük ihtimalle

EK-E. ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

MADDE 1

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 2

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

5. Kendimde gurur duyacak fazla birşey bulamıyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 3

6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 4

7. Genel olarak kendimden memnunum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 5

8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

MADDE 6

9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığımı düşünüyorum.
a. ÇOK DOĞRU b. DOĞRU c. YANLIŞ d. ÇOK YANLIŞ

EK-F. FLÖRT ŞİDDETİ TUTUM ÖLÇEĞİ

	Kesin Katılmıyor	Katılmıyor	Kararsız	Katılıyor	Kesin Katılıyor
1. Kız/erkek arkadaşlığında ilişkinin sürdürülmesi için, tehdit bir araç olarak kullanılabilir.					
2. Kız /erkek arkadaşlığında şiddet karşılıklı saygının olmadığı bir göstergesidir.					
3. Kız /erkek arkadaşlığında şiddet bazen uygulanabilir.					
4. Kız /erkek arkadaşlığında şiddetin olması ilişkiyi düzene sokar.					
5. Kız /erkek arkadaşlığında şiddetin olması normal karşılanmalıdır.					
6. Gerektiğinde erkekler, kız arkadaşına vurabilir.					
7. Gerektiğinde kızlar, erkek arkadaşına vurabilir.					
8. Fiziksel şiddet (tokat, tekme, vurma vb.) uygulayan erkek daha çekicidir.					
9. Kız/erkek arkadaşlığında namus ve ahlak kurallarına uyulmaması fiziksel şiddet nedeni olabilir.					
10. Kız/erkek arkadaşların birbirlerine küçük çaplı vurmaları kabul edilebilir.					
11. Erkekler, kız arkadaşının hoşuna gitmesi için davranışlarını değiştirmelidir.					

12. Kızlar, erkek arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
13. Erkekler, kız arkadaşının her istediğini yapmalıdır					
14. Topluluk içerisinde kızlar yerine erkek konuşmalıdır.					
15. Gerçek sevgi kız/erkek arkadaşının her istediğini yerine getirmeyi gerektirir.					
16. Kızlar ağlayarak erkek arkadaşına her istediğini yaptırabilir.					
17. Kız/erkek arkadaş birbirlerinin para harcamasına karışamaz.					
18. Erkekler, kız arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
19. Kızlar, erkek arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
20. Kız/erkek arkadaşlar birbirlerinin banka kartlarının şifrelerini bilmelidirler.					
21. Kızlar, erkek arkadaşının uygun gördüğü şekilde para harcamalıdır.					
22. Kızların daha önceden cinsel deneyimi varsa, erkek onu cinsel ilişkiye zorlayabilir.					
23. Erkekler, kız arkadaşlarını cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
24. Kızlar, erkek arkadaşlarını cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					

25. Erkeğin, kız arkadaşını okşama öpme gibi cinsel davranışlarda bulunurken onun onayını almasına gerek yoktur.					
26. Erkekler kız arkadaşlarını cinsel yakınlaşmaya zorlayabilir.					
27. Kız/erkek arkadaşlığında cinsel zorlama olmamalıdır.					
28. Flört döneminde cinsel eylem yalnızca erkeklerin hakkı olabilir.					

ÖZGEÇMİŞ

Melis Sena KURUCA

Lisans öğrenimimi İstanbul Kültür Üniversitesi Psikoloji bölümünde 2021 Haziran ayında tamamladım. Eğitimim süresince Adliye, Avrupa Şafak Hastanesi, Beşiktaş Rehberlik ve Araştırma Merkezi ve özel bir klinikte Stajyer Psikolog olarak çalıştım. Lisans eğitimim sırasında ve sonrasında Oyun Terapisi, Çocuk Değerlendirme Testleri ve Denver II Gelişimsel Tarama Testi eğitimlerini tamamladım. 2022 yılında Beykoz Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimine kabul edildim. Eğitimim süresince Prof. Dr. Ebru Şalcıoğlu'ndan Bilişsel ve Davranışçı Terapiler eğitimini tamamladım. 2023 Eylül ayından beri bir anaokulunda Psikolog olarak çalışmaktayım.